

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, razen v nedeljo in praznike.
Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 n, večji inserati peti vrsta 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic peti vrsta 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 n. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le poštasto in zaščitno frankovano.
Rokopisov se ne vrača.
Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelja Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
12 mesecev	Din 120—	na polni	na polni	Din 215—
6	60—	na polni	na polni	108—
3	30—	na polni	na polni	54—
1	10—	na polni	na polni	18—

Pri morebitnem poslanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljo v prvi naročnini vedno po nakazilu.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Sijajna manifestacija „Jugoslovenske zajednice“.

**Nad 3000 volilcev manifestira za ideje „Jugoslovenske zajednice“:
za narodno in napredno Ljubljano, za nerazdeljivo Slovenijo in za
sporazum s Hrvati!**

Ljubljana je v našem taboru!

Ze ob 8. zvečer so zavedne in v zmago »Zajednice« verujoče množice napolnile prostrano dvorano »Uniona« in galerije. Naval je bil naravnost velikanski. Po vseh ulicah, ki vodijo do »Uniona«, so prihajali naši volilci v večjih ali manjših skupinah, tako da je že dohod imponiral vsakemu opazovalcu. Reditelji shoda so imeli pred otvoritvijo mnogo posla, da so lahko spravili v dvorano to množico strnjениh vrst volilcev. Dvorana je bila že ob 8. popolnoma do zadnjega kotička napolnjena. Stal je mož pri možu in pogled na ta močni zid volilcev je vsakemu moral imponirati. Tudi galerije so bile popolnoma zasedene.

Ni treba pretiravati! Z mirno in pošteno vestjo lahko zapišemo, da se je velikega manifestacijskega shoda »Jugoslovenske Zajednice« udeležilo impozantno število zavednih in za pošteno stvar vnetih volilcev. Natrpane so bile galerije, dvorana in hodniki. Nasprotnikov je bilo pčilo število. Prišlo je nekaj nehotodotreba-razgrajčev, ki so skušali impozantni shod motiti in zborovalce begati. Bili so kratkomočno na eleganten način postavljeni na hladno. V dvorani je bilo, nočemo pretiravati, dobrih 3000 ljudi.

Dr. Jos. Hacin je točno ob 8. uri otvoril v imenu »Jugoslovenske Zajednice« veliki manifestacijski shod. V kratkem, otvoritvenem in pozdravnem govoru je predlagal, da se izvoli zborovalno predsedstvo. Na njegov predlog so bili z viharjem odobravanjem izvoljeni: za predsednika Rudolf Juvan, za podpredsednike: univ. prof. dr. Edo Šlajmer, trgovec Ivan Jelac in ml. obrtnik Iv. Ferant in delavec I. Podbevšek.

Predsednik Rudolf Juvan, prevzemajoč funkcije predsedstva, je v kratkem temperamentnem govoru omenil: »Današnji shod ni navaden volilni shod. Danes manifestira Ljubljana za pošteno idejo »Jugoslovenske Zajednice«. (Viharne ovacije, frenetično ploskanje in mogočni klici: »Živela »Jugoslovenska Zajednica«!)

Konstatiram, da je udeležba tako polnoštevilna, da ta dvorana še ni imela kmalu tako impozantnega števila zborovalcev. (Klici: »Res je! Živela »Jugoslovenska Zajednica«!)

Omeniti moram kratko samo, da si moramo ob razmerah, v katerih sedaj živimo, želeči, da si poštenu sežemo v roko, da te razmere ozdravimo. Združili smo se narodni socialisti s skupino okoli »Slov. Naroda«. Pozdravljam naše kandidate in zastopnike JZ. Podajam besedo nosilcu liste JZ.

dr. Vladimir Ravnihar.

V dvorani je nastal vihar prisrčnih ovacij. Zborovalci so dr. Ravniharju frenetično ploskali, vsklikali in pozdravljali: »Živela »Jugoslovenska Zajednica«!

Govor nositelja liste „J. Z.“ dr. VI. Ravniharja.

Vihar ovacij se je poleg. Dr. Vladimir Ravnihar kot nosilec liste »Jugoslovenske Zajednice« je govoril mirno, prepričevalno, odločno in možato, njegova točna in stvarna izvajanja so zborovalci večkrat prekinjevali z vskliki, izražajočimi popolno odobravanje programa, ki si ga je napisala na svoj prapor »Jugoslovenska Zajednica«. Ze tekom dr. Ravniharjev izjavljaj je bilo vsakemu jasno in očitno, da je ogromna večina zavednega ljubljanskega prebivalstva v — taboru »Jugoslovenske Zajednice«. Kako Ljubljana točno in jasno pojmuje veliki politični pomen sporazuma med Hrvati in Srbi, eklatantno dokazuje dejstvo, da so zborovalci vedno viharno in demonstrativno odobrvali one odstavke iz govorov dr. VI. Ravniharja in drugih govornikov, ki so se nanašali na sporazum s Hrvati ter demonstrirali za to idejo.

Dr. VI. Ravnihar je izjavljal:

Somišljeniki! Zahvaljujem Vas na vašem prisrčnem pozdravu. Ne domišljam si, da velja ta pozdrav moji osebi, v tej borbi, v kateri je ideja vse, oseba nič. Nobena oseba, in najsibo še tako popularna, bi ne mogla v najkrajšem času izbiti iz tal tisočev pristašev, nobena oseba tako zelo napolniti te prostore dvorane. To je storila naša ideja, naša zdrava sveža misel. Njej velja vaš pozdrav, vaše spoštovanje in vaše priznanje.

ZA OZDRAVLJENJE NAŠEGA JAVNEGA ŽIVLJENJA.

Velika borba pretresa našo belo Ljubljano, borba, kakršne še ni kmalu doživljala v svojem starodavnem častiljivem obzidju. Zakaj vsakomur je jasno, da gre v tej borbi za mnogo več, nego samo za občinske volitve ljubljanske. Gre za ozdravljenje vsega našega javnega življenja, ne samo v Ljubljani in v Sloveniji, ampak v državi sploh. Ljubljana naj da signal za pričetek borbe, ki naj se razvije na celi črti od Triglava preko zelene Hrvatske pa doli do srca Šumadije in do Kosovega polja. Svoje s tolikimi žrtvami pridobljeno Jugoslavijo hočemo očistiti peg in madežev, ki jih je vanje navleklo politično verižništvo in parasitstvo. Ljudski sodbi izročamo fušvarstvo na gospodarskem polju, ki se je moralo naravnost potruditi, da je naš od prirode tako bogato obdarjeni državi prizadelo milijarde smotne škode, izpodkopalo jej pa tudi njen moralni ugled na zunaj in na znotraj. Na roko mu pri tem hodi slaba administracija, ki je v pretežni meri kriva, da smo še tako daleč od notranje naše konsolidacije.

Vse te razmere, ki so vzrok splošnemu nezadovoljstvu, ozdraviti, si je

dal nalogo kongres javnih delavcev, najboljših sinov vseh treh plemen našega naroda, v Zagrebu. Resolucija tega znamenitega kongresa nam je za uresničenje naše misli postavila delovni program, nam je dala naš politični program. Ta program se vrši danes in v Zagrebu in v Beogradu, ta program je zgradil Hrvatom zlat most do naše kraljeve prestolice, je združil v Ljubljani razne politične skupine v Jugoslovensko zajednico. Naj se te politične skupine tudi ločijo po eni ali drugi točki lastnega programa, eno je skupno vsem: hočemo eno nedeljeno in nerazdeljivo kraljevino z eno močno nacijo jugoslovensko — zasnovano na bratski enakosti in svobodi, na pravičnosti in — poštenosti!

KDO SO NAŠI NASPROTNIKI?

Jugoslovenski zajednici sta v tej volilni borbi stopili nasproti dve maski. Eno si je nadela ime, lepo ime »Zveza delovnega ljudstva«, druga se nazivlje po nemarnem Jugoslov. demokratska stranka.

Pod prvo se nam zakriva stranka, ki je že večkrat bila prisiljena, da je menjala svojo tvrdko, pa nikdar ni menjala svoje čudi. Pod svojo pravo masko ne le, da Ljubljani nikdar ni bila izkazovala ljubezni, marveč jej je v času, ko je bila ta stranka gospodarka v kranjski deželi, napravila neizmerno škodo. Naravno in umevno je, da si ne upa z odkritim vizirjem stopiti pred ljubljansko meščanstvo. Ne iz sramežljivosti, ampak ker jej manjka poguma za to. Vse drugo, kar se leze pod krilo te maske, je le privešek oni stranki, ki prav gotovo v obč. svetu ne bo igral nobene samostojne vloge. Mi pa, ki se smatramo za zastopnike narodne in napredne Ljubljane, gledamo v tej stranki svojo glavno sovražno fronto. Po pravici apeliramo na razsodnost in zavednost ljubljanskega meščanstva, da bo gladko odklonilo z mnogimi preteklimi grehi obremenjeno stranko, ki se mu sedaj ponuja za gospodarja na ljubljanskem magistratu.

Pa če je že dobro našemljena ta maska, ne moremo tega reči o drugi, ki smo jo razkrinkali na prvi hip. Zapisano ima na čelu JZS, nosi sama starinska imena, pod krinko pa se ti reži spaten obraz — »mladinov«. Čemu to našemljenje? Ker se zavedajo in so sami najbolje prepričani, da z lastnim imenom in pod lastno tvrdko v Ljubljani ne morejo nastopiti, ne da bi doživeli popoln polom. Njihova lastna preteklost in še več polpreteklost sta jim vzela ves kredit. Njihova kandidatska lista sama dokazuje, da upajo na uspeh le še, ako premostijo javnost ter si dajo videti takozvanih starihov. S tem nam pa oni dade javno izpričevalo, da le nam pristojna pravica, da potrkamo na duri narodnega, naprednega in demokratskega meščanstva.

ZAKONITA NASLEDNICA NARODNO-NAPREDNE STRANKE

Zakaj v resnici gre v tem notranjem boju z našo oficijelno JZS le za vprašanje: ali za ali proti mladiniom, ali za ali proti pogrešnim metodam, ki so jih oni vpeljali v vse naše javno življenje, ali za ali proti režimu, čigar nositelji in predstavniki so oni. Ne gre za stranko kot tako, saj smo jo mi bili zasnovali, ne gre niti za kako izpremembo programa, saj je to naš program. Gre za to, da se izvrši ta program v nepotvorjeni obliki, gre za demokratska načela tega programa, ki jih hočemo ohraniti neskaljena in čista. Grobo so kršili disciplino v stranki, grešili proti demokraciji, izdajali program, zanesli v stranko klikovstvo. Če prej ne, v tej volilni borbi jih imate priliko spoznati, razgalili so se ter brez sramu kažejo svetu svojo goloto. Berite samo njihovo časopisje, jaz ga ne berem več, ali vam je priporočam, v njem najdete njihovo pristno fotografijo. Rečem vam, da sem v dno duše zadovoljen, da sem se rešil te čedne družbe, pa če me desetkrat imenujejo uskoka, ponosen sem na to uskožstvo. Prišel je boj za zastavo, za ono nemadeževano zastavo, ki je tako ponosno vihrala v nesebičnih rokav Ivana Hribarja in dr. Ivana Tavčarja, ki pa so se je polastile nepozvane roke. Zdrav razum in tvoje pravno naziranje ti vlečata, da se odmakni od take družbe, a če to storijo ne stotine, ampak tisoči najboljših mož, strankinih pripadnikov z bivšimi voditelji vred ter si izbero novo vodstvo, potem je več kot abotno govoriti o uskožstvu in izdajstvu. Prava stranka je v našem taboru, tu je edina legalna naslednica matere stranke. Kako pa hočete imenovati one ostanke, to mirno prepuščen sodbi vse slovenske javnosti. Dne 3. decembra jim izvolimo iz rok našo v toliko bojih preizkušeno zastavo!

NAŠA BORBA VELJA KORUPCIJI IN NASILSTVU.

Naša volilna borba stoji v znamenju protesta proti režimu v stranki in v državi ter proti njegovim zavreženim metodam. Napovedujemo boj strahovanju in nasilstvu. Če smo se bili pod bivšim režimom borili proti absolutizmu raznih avstr. vlad, tedaj tega nismo storili samo zaradi tega, ker je bil to avstrijski absolutizem, ampak iz principa. Danes smo svobodni državljani v svoji svobodni državi, pa ne pustimo, da bi se avstro-maždarski sistem uvedel v naš državi!

Naš plamteč protest se dviga proti partizanstvu in njegovi sestri korupciji, ki je največ kriva, da je padla javna morala in ki utegne pokvariti našo zdravo ljudsko dušo. Smo in moramo biti proti oni cirkuški dresuri, ki drži v eni roki sladkorček, v drugi pa vihti bič, proti dresuri, ki se je pričela uveljavljati tudi v tej volilni borbi. Jaz pa pravim, vse je minljivo na svetu, nič pa ni tako min-

ljivo, kakor ministri, ki so od danes do jutri. In še eno rečem: stranka, ki se mora za svoj obstanek posluževati takih sredstev, ne samo da nima v sebi sila ideje, ona kaže, da je na potu dekadence.

Iz svoje Jugoslavije hočemo ustvariti pravno državo, ki naj ima v njej vsak državljan zavest najvišje pravne skrupulosti, ki ne pozna državljanov prve in druge vrste, ki ji je zakon najvišja instanca.

V taki državi ni treba izjemnih zakonov, ki le izpričujejo, da njihovi očeti zamenjajo vzrok in učinek, ki dokazujejo, da so jim bili ti zakoni potrebni le, ker si na drug način niso znali pridobiti srca in duše ljudske.

Kot mlada sveža neizrabljena in ne-kompromitirana sila stopa pred vas Jugoslovenska zajednica. Svoboda in napredok, prava demokracija in bratstvo, socialna pravičnost in enakopravnost, predvsem pa poštenost v zasebnem in javnem življenju so njena načela. Vsa ta načela pa hoče osredotočiti v smoteno in pozitivno delo v korist javnosti, v dobrobit narodu in njegovi mladi državi. Nesebični in brez osebne ambicije. Poudarjam to, ker nič ni bolj ogabno, kakor čuti iz ust modrijanov iz Jutrove dežele očitke o ambicioznosti, frakarstvu, bankokratstvu itd., onih modrijanov, ki se jih drže vse te in še druge lastnosti prav od rojstva dalje; one mladine, ki se je izneverila idealom in idealizmu ter pričela svoje javno življenje s plosom krog zlatega teleta.

Je to prvi korak, ki ga napravljajo zajednica v javnosti, ni pa to njen poslednji korak. Simpatičen odmev, ki je jeknil v ljudski duši, nam je porok, da smo na pravem potu. In ta naša pot gre naprej. Naj vedo naši nasprotniki, da je Ljubljana samo prva etapa v našem razvoju. Naj pa tudi vedo, da si bo Zajednica za vršitev svojega dela in svojih nalog znala najti zaslonbo in v Beogradu. V pomirjenju in razodetosti, da imamo zagotovilo, da bo tudi delo v obč. svetu ljubljanskem, čim nas tja pozove — zaupanje našega meščanstva, našlo vse upoštevanje na merodajnih mestih.

»JUGOSLOVENSKA ZAJEDNICA« ČUVARICA RESNIČNEGA JUGOSLOVENSTVA.

Jugoslovenska zajednica hoče biti čuvarica onora resničnega jugoslovenstva, ki po svojem naravnem razvoju vodi do integralnega ujedinenja našega naroda. Tudi na to stran je režim mnogo grešil. Bodi jim povedano: brez Hrvatov ni Jugoslovenstva! In še eno: s kladivom v roki ne ubiješ v glavo nobene misli, pa naj bo sicer še tako prepričevalna.

Uverjen sem, da pride kdaj do popolnega ujedinenja našega naroda; mnogo prej pa pride na podlagi našega programa, s pomočjo pravičnosti, bratске enakosti in svobode, z ljubeznivo-

in prizanesljivostjo, nego z nasilnimi metodami režimovcev. Te metode so napravile ideji jugoslovenstva več škode, kakor pa vsi separatisti in federalisti. Da, upam si trditi, da so prav te metode rodile in povzročile vse razne separatistične misli, tako da smo danes mnogo bolj oddaljeni od jugoslovenstva, nego smo bili ob prevratu, od onega jugoslovenstva, ki je pozvano, da nastopi kot maščevalec Rapalske pogodbe in koroškega plebiscita. One metode so kompromitirale idejo samo Treba bo mnogo potrpežljivosti, mnogo truda in sistematične vzgoje narodove, da spravimo zavoženi voz v pravi tir.

Volilci, naj se zredi vaša volja. Usoda — ne samo ljubljanskega mesta, usoda naroda in države je v vaših rokah. Volitve 3. decembra so plebiscit.

Hočete li, da na ljubljanskem magistratu zavladava reakcija, da dobijo mestno občino in njeno premoženje v roke destruktivni elementi, da postane naša občina sovjetska komunista, da se bo na ljubljanskem meščanstvu kot poskusnem kumcu eksperimentiralo, kakor to kažejo žalostni ruski izgledi — potem volite takozvano: »Zvezo delovnega ljudstva«. Hočete li, da ostane v našem javnem življenju vse pri starem, da vas bo še dalje gnajali režimski sistem in njegove metode, potem volite mirno mladinsko listo, ki se skriva za šifro JDS. Ampak potem se ne pritožujte ti trgovci, ti industrijci in ti obrtniki, da vam režim s svojo brezglavo gospodarsko politiko ubija vso podjetnost in veselje do dela, potem se ne pritožujte ti delavci, da ti draginja obrača žepe, in ti uradniki spravi v predal svoje pritožbe, češ da te hranijo in oblačijo s praznimi obljubami in da si kakor ribniški konj, ki ga je njegov gospodar ravno dobro naučil strahati, pa je revež poginil. Ako pa vam je na tem, da z vami vzajemno poskusimo odpraviti vse naše javno življenje, da pričnemo z resnim, poštenim in solidnim delom živeti novo življenje — ne samo v Ljubljani, ampak v državi sploh — potem se odločite za »Jugoslovensko zajednico«!

Po končanem, mirnem, stvarnem in lepem govoru dr. Vladimirja Ravniharja se sledile viharne in vladinistične ovacije. Velikanski zbor je vzklikal: »Živela Jugoslovenska zajednica«!

Predsednik zbora Juvan je k govoru dr. VI. Ravniharja konstatiral kompaktnost ljubljanskega volilstva za »Jugoslovensko zajednico« ter omenil, da je došlo predsedstvu več pozdravnih brzojavk, med drugimi je prejel kratko, z viharim in naravnost navdušenim odobravanjem sprejeto, kratko, a vseleoboko pismo dr. Ivana Tavčarja, ki se glasi:

»Predsedstvo manifestacijskega shoda Jugoslovenske zajednice«!

Prikljenjen na bolniško posteljo se današnjega zborovanja Jugoslovenske zajednice žal ne morem udeležiti osebno. Sempavduhu z Vami.

Sporočite zborovalcem moj prijazni pozdrav!

Popolnoma odobravam naš nastop in mu želim popoln uspeh.

Z odličnim spoštovanjem dr. Ivan Tavčar.

Poslednji odstavek jasnih in očitnih besedi je predsednik Juvan prečital s posebnim povdramom. Tej odločni in močasti izjavi našega prvoborilca je sledilo frenetično odobravanje in ploskanje. Klici navdušenja so odmevali v dvorani, vzkliki, ovacije in izrazi vzhvičenja so ozglili z elementarno silo vse naše elementarne elemente, organiziranih od gotove intrigantske strani, ki je imela namen, da zatemi voličastno in imponantno manifestacijo narodne in napredne Ljubljane.

Predsednik R. Juvan je po prečitanih pismu dr. Ivana Tavčarja odločno in slovesno ugotovil, da so se s tem pismom izpodbile vse klevete in vsa intrigantska slepomišelnja, ki so jih zasnovali »mladinci«.

Govor Iv. Tavčarja.

Cenjeni volilci! Tovariši!

Popolnoma nistemeljen je bil razpust občinskega sveta Ljubljanskega. Občinske volitve se sedaj vrše v okvirju novega volilnega reda, ki je nedemokratičen in s tem proti ljudski volji. Kakor znano, predpisuje novi obč. volilni red, da dobi stranka, ki doseže pri volitvah največ glasov, polovico mandatov, dočim se ostala polovica razdeli po proporciji med vse udeležene stranke. Na ta način je najmočnejša stranka pri razdelitvi mandatov dvakrat udeležena. Proti tej kršitvi ljudskih pravic moramo tem bolj protestirati, ker so vzroki, zakaj se je spremenil na ta način volilni red, znani. Jugoslovenska demokratska stranka, ki predstavlja le neznatno politično skupino okrog »Jutra« je hotela z nasilno spremembo volilnega reda priti do oblasti na mestnem magistratu, računajoč na volilni rezultat zadnjih občinskih volitev. Seveda se je pri tem vračunala, ker ni računala s tem, da njeni do sedanjih volilci že zdavnaj več ne soglašajo s politiko, ki jo vodijo ti gospodje.

Proti novemu volilnemu redu pa ne protestiramo samo zato, ker je nedemokratičen, ampak tudi zato, ker je protinaroden. Novi občinski volilni red omogoča vsem drugim nemislnim strankam na severni meji da dobe mesta kot Ptuja in Maribor v svoje roke. Zato smo je, da se sloven. skupina politikov, ki hoče biti zastopnica naših narodnih interesov, spozabila tako daleč, da je zavrgla obrambo naše ogrožene severne

meje, samo da doseže v Ljubljani dvomejni volilni uspeh.

Nov volilni red zahteva, da se stranka ki noče, da ostane v manjšini in hoče, da odločno sodeluje v občinskih gospodarskih, združi s drugimi političnimi skupinami.

Naravno je zato, da je pričela tudi NSS iskati vezi s političnimi skupinami, ki najbolj odgovarjajo ciljem, ki jih hoče stranka v bližnji bodočnosti doseči.

V NSS je organizirano delavno ljudstvo. Za presojanje položaja je bilo predvsem merodajno, kaj delavno ljudstvo zahteva in kaj mora doseči v dobro sebi in državi, katero po ogromni večini sestavlja.

Ogromno gorja je prizadel centralizem s nesocializmi vladami našim JAVNIM NAMEŠČENCEM.

Veliko se je obljubljalo od vladajočih, a malo dalo.

(Obupni klici: »Nič! Nič! Sme berač!«) Danes je javni nameščene lačen in strgan in tega dejstva ne spravi s sveta še tak slavospevi onim, ki odločujoče u sodi javnih nameščencev. Za javnega nameščencev je merodajna plača, ki jo dobi prvega v mesecu. Ta je pa tako majhna, da z njo pri največji skromnosti ne more živeti. Če imajo vladajoči za vse mogoče stvari denar, za morajo imeti tudi za javne nameščence, ki so steber države. Denarja za javne nameščence do danes niso imeli. Zakaj? Zato, ker nimajo socialnega čuta, zato, ker se vodi v Beogradu politika, velagarceve, velebankirje in partizanske kaste.

Kot javni nameščenci žive v težki borbi privatni nameščenci in delavci. Delavstvu se odvzema najpriljubljenejša mezdna in socialna prava. Ni čuda, če propada produkcija v državi, če je pa vladajoči sistem odvzel delavstvu vsako veselje in smisel za delo, za intenzivno delo, ki je predpogoj velike produkcije. Z bčiem in z izstradalno politiko se ne dvigne rok do strolev in do ustvarjanja. Pri teh razmerah delavno ljudstvo ne more zahtevati drugega, da pade današnji krivični vladni režim, ki je povzročitelj vsega zla. Zahtevamo novo vladno, ki bo nadomestila diskreditirani centralizem s samopravo, vlado, ki bo ustvarila močno in medsebojno slovesno, izravnavala spor med Srbi in Hrvati, odpravila koruptivne razmere v državi, pčela državne nameščence tako, da bodo lahko živeli, in zagotovila socialni in gospodarski razvoj vsem kategorijam materialnega delavstva. (Klici: »Tako je! Res je!«)

To so prve in najboljše zahteve vsake poštene stranke delavnega ljudstva. Pri tem nas prav nič ne motijo demagogične frize raznih, tudi delavskih voditeljev, ki senjajo o sovjetski republiki in podobnih rečeh, pri tem pa pozabljajo, da še ni dovolj, če vpišete po shodih o nečem, kar sploh ni izvršljivo, ampak da je poglavitno pošteno delo te liste, kar danes lahko dosežemo. Javnim in privatnim nameščencem in delavcem je danes laž, danes hoče in mora dobiti kruha, če noče, da bo poginil od pomanjkanja.

Vse te zahteve delavnega ljudstva je pravilno tolmachi tudi

ZAGREBSKI KONGRES

(Klici: »Živel kongres!«) In zato smo se mu od srca priključili, brez ozira na to, ali nas ležijo od soudeležencev in ali ova nazirava o življenju. Na podlagi smernice zagrebskega kongresa se je stvorila v Ljubljani

JUGOSLOVANSKA ZAJEDNICA.

Od kongresa smo prešli k realnemu delu, od besedi k dejanjem. Jugoslovenska zajednica v Ljubljani je za občinske volitve objavila še posebej

KOMUNALNI PROGRAM.

ki vsebuje vse kulturne, gospodarske in socialne težnje ljubljanske prebivalstva. Komunalni program Jugoslovenske zajednice je tako napreden in socialen, da se mu pridruži lahko vsak razreden socialist.

Ze danes pa povdarjamo, da mera iz občinske dvorane zginejo prazno politično prerakanje. Občinski svet se naj zaveda, da je predvsem gospodarska institucija, ne pa mogoče politična zbirnica. (Klici: Prav dobro! Res je!)

Na podlagi izrečenih smernic se je pridružila NSS Jugoslovenski zajednici tem lažje, ker ima na kandidatski listi tako zastopstvo, ki izključuje vsake majorizacije in je

ZAGOTOVLJENO SPORAZUMNO DELO. (Klici: »Verjamemol Živel dr. VI. Ravnihar!«)

Te tembolji, ker smo se priključili skupini, kateri načeljuje dr. Ravnihar, mož poštenega slovenskega zvezen, dr. Ravnihar, o katerega možki besedi, ki jo je dal na program Jugoslovenske zajednice, ni dvomiti. (Klici: »Nikdar ne dvomimo! Nikdar! Živel dr. Ravnihar!«)

Ravnihar tako bo pa tudi NSS z vso vno me sodelovala v Jugoslovenski zajednici. Svoje so trditve nasprotnikov, da je naš namen po volitvah zapustiti Jugoslovensko zajednico. (Klici: »Nikdar! Ni res!«) Mi se dobro zavedamo, kaj smo storili, ko smo se odločili za delo na programu Jugoslovenske zajednice. Ta program hočemo izvršiti in delati zvesto v družbi poštenih mož, ki jih predstavlja dr. Ravniharjeva skupina.

Iz vsega povedanega čisto naravno sledi, da ne moremo imeti ničesar skupnega z JDS! (Klici: »To nikdar! Še naprej boj proti JDS!«) ki je sodegovorna in kriva nevzdržnih razmer v državi. Iz načelnih vzrokov smo že doslej bojevali z JDS najostrejši politični boj in ga bomo bojevali še naprej, dokler se bo ta stranka pojavljala v našem političnem življenju. V volilnem boju v Ljubljani nastopa osamljena, kot je osamljen izobčenec, kateremu se nihče približati neče. (Klici: »Mladinski občenec naj poravnava plačilo!«) Vse lo zapuša in 3. decembra bo dobila zasluženo plačilo.

KOMUNISTI IN SOCIALNI DEMOKRATI DR. PERIČEVE SKUPINE.

niso s svojim komunalni programom povedali nič bolj naprednega in socialističnega kot Jugoslovenska zajednica. Vse to, kar zahtevajo komunisti in socialni demokrati

od socialne mestne uprave, zahteva tudi Jugoslovenska zajednica, izvzemši nekaj komunističnih primers, ki se nikdar ne bodo izvršile.

Vendar nekaj drugega je, kar nas bistveno loči od komunistov in socialnih demokratov, to je njihova

VEZ S KLERIKALCI.

to je klerikalci, kjer ne nastopajo komunisti in socialni demokrati kot enakopravni pogodbeniki, ampak kot podrejeni politične skupine, katero vodijo klerikalci. Klerikalnemu vodstvu se pa ne bi smela podrediti nobena napredna socialistična stranka, če hoče varovati svoj kulturni, socialni in gospodarski program.

Danes je vsakomur jasno, da ne more biti govora o listi delovnega ljudstva, ampak da imamo opravka le s klerikalno ali Slovensko ljudsko stranko. Socialni demokrati in komunisti so le privrlec tej stranki, ki je pod vodstvom cerkvene gospodke in ki smatra nazredni socializem kot bogokletstvo.

Ni čuda, če je proti klerikalni listi med komunističnimi in socialnimi demokratični pristajali največji odpor. Med komunisti že nastopa struja, ki najodločneje obsaja tiste svoje voditelje, ki so

IZDALI DELAVSKE INTERESE

kapitalističnemu klerikalizmu in propagirali, da se komunisti ne udeležijo volitev. Tudi dr. Periča zapušča njegovi dosedanjim najboljšim sodelavci s sklepom, da ne morejo pod vodstvo klerikalne stranke, proti kateri so se borili dolga desetletja. In da je učenaravnost klerikalne delavske zveze še bolj označena, tudi klerikalci izjavljajo, da ne bodo volili boljševikov. Namistično zvezo delovnega ljudstva je smatrati kot skrajno neresen poskus, prevariti napredno delavstvo, da odda svoj glas za najhujšo reakcijo sveta — za klerikalizem. Prepričan sem, da neresnim slepim delavstvo ne bo nasledilo.

Socialistični voditelji, ki so hoteli svoje somišljenike udinjati službi klerikalizma, se že prav dobro zavedajo usodne pogreške, ki so jo napravili. Zato hito sedaj na vso moč izjavljati, da ne nastopajo z ofitelno SLS, ampak s takozvanimi krščanskimi socialisti.

Zelo slab izgovor!

Niše pri nas ne pozna krščanskih socialistov kot posebne politične skupine, ampak vsak politični abecedar ve, da obstaja samo SLS, kateri so maloštevilni krščanski socialisti podrejeni. Vsakdo tudi ve, da so takozvani krščanski socialisti prešli svoje mandate iz rok ofitelne SLS, ki vsled tega tudi razpolaga s temi mandati. Znamo je taktika klerikalcev, ki so se spoznavali krščanskim socialistom samo inkart, kadar se niso upali s svojim pravim imenom na dan. Prav tako je pri sedanjih občinskih volitvah. Klerikalci se dobro zavedajo, da v Ljubljani kot taki ne morejo ničesar doseči, zato so se poslužili privrlecov v obliki njihovih komunistov in socialnih demokratov, vsesim skupaj dali blagovnenč znakov in računali, da se jim na ta način uspešni stara njihova želja, zavojevati napredno Ljubljano.

KLERIKALNI STRANKI PA NE PRIZNAVAMO PRAVICE, DA BI IMELA VODSTVO MESTNE OBČINSKE UPRAVE!

(Klici: »Nikdar! Nikoli! Ne sme!«)

Njeno tradicionalno sovraštvo do Ljubljane od Susteršičeve dobe do danes je vztrajno in pravico. Kot še nikdar, tudi sedaj njima klerikalna stranka čistih namenov s ljubljanskim mestom. Klerikalni glavni namon je eksplodirati mestna donosna sredstva v svoje strankarske namene, zasesti uradniška mesta na magistratu s svojimi političnimi priganjci in končne dočeti z zavezanjem Ljubljane političnem uspehu, da se je vedla klerikalni reakciji prestolija Slovenije, trdnjava napredne kulture.

Klerikalna gospodarska politika je doslej vedno zastopala izključno le agrarne interese, ki so pa navadno v nasprotju s interesi konsumentov. Klerikalci zagovarjajo interese konsumentov kvečjemu s smešnimi supili v narodni skupščini. Kakor znano, je zadnja dni nastopil en klerikalni poslanec za prepoved izvoza prašičev, dočim je v letem času štirinajst poslancev vložilo supite za dovolitev izvoza prašičev. Seveda je ta poslanec podobno nastopil za koristi konsumentov, kakor drug poslanec JDS, ki obljublja zlato valuto, čuter, kave in ne vem kakšne miklavževa darila že, če pa vse to samo zato, ker se bližajo volitve. Jasno kot beli dan je, da en klerikalni poslanec ne odločuje v stranki nad 14 poslance, ki stoje na stališču podražitev živila na škodo konsumentov. Protikonsumentška stranka pa ne sme v Ljubljani odločevati. (Klici: »Ne sme! Ne bo!«)

Po teh ugotovitvah je odveč poudarjati, da takozvani krščanski socialisti nimajo nobene odločilne besede v SLS. Prav tako malo kot organiziranci slaboznane »Unije« v JDS. Isto bi bilo, če bi trdila JDS, da pri volitvah ne nastopi samostojno in postavi Unija same jutrovske socialce za svoje kandidate. Vsakdo bi vedel, da je samo firma druga, dočim odločuje stranka, od katere so psevdo delavski kandidati popolnoma odvisni.

Vsega tega bi se morali zavedati komunisti in socialni demokrati že takrat, ko so sklepali, da se popolnoma podrede klerikalcem. Tako so se pa na slepo udinjali klerikalizmu in s tem podprli največje sovražnike delavstva, tudi listega delavstva, ki je padlo na Zaloški cesti. (Klici: Res je!)

Toda če so že voditelji komunistov napravili to pogreško, je delavstvo ne bo, da bi volilo dne 3. decembra klerikalce. V sedanjih volilni borbi si stoje nasproti samo dve mečnejši skupini.

Prva je Jugoslovenska zajednica in druga je klerikalna stranka s privrlecami peljanih socialistov. Na eni strani tisti, kjer odločuje pošten in pravičen socialni sporazum, dočim so na drugi strani tisti, kjer je v premoči kapitalistični klerikalizem. Vsi dosednji javni nastopi teh dveh skupin dokazujejo, da se je ogromni del volilstva že odločil za Jugoslovensko zajednico.

Ze danes je gotovo, da bo Jugoslovenska zajednica zmaga!

(Klici: »Mora zmagati! JZ zmaga!«)

Posebno za vrste narodnih socialistov lahko izjavim, da so navdušene za Jugoslovensko zajednico in da se bodo korenito vračunali onih, ki zidajo svoj uspeh na razdvojenosti v NSS.

VSI, PRAV VSI DOMO ŠLI 3. DECEMBRA DISCIPLINIRANO NA VOLIŠČE, DA ZMAGA JUGOSLOVANSKA ZAJEDNICA!

Temperamentnemu govoru so sledili vzkliki navdušenja. Dvorana je odmevala odobravanja, ploskanja in vzklikov: »Živela Jugoslovenska zajednica! Živel župan dr. Ravnihar!«

RAZMERE V DRŽAVI.

so take, da se nahaja delavno ljudstvo v najtežji borbi za življenski obstanek. Sicer bogata država dopušča, da ogromne množice duševnega in materialnega proletariata žive najbednejše življenje. Namesto blagostanja je deležen jugoslovenski državljani pomanjkanja živila, oblike in obutve. V sestradanih družinah se odseva verna slika gospodarskih in socialnih razmer v državi. Neznosni!

CENTRALIZEM

razdvaža državni organizem. Centralizem se je z vsemi svojimi izrastki korupcije, partizanstva in upravnih zadržanj izkazal kot eden glavnih krivcev, da se ne konsolidira in da država ni dom srečnih in zadovoljnih državljanov. Razumljiva je zato zahteva, da se centralizem umakne

NAJSIRSI SAMOUPRAVI VELIKIH POKRAJIN.

Centralizem je tudi glavni vzrok nesoglasja med Srbi in Hrvati. Centralizem je prepodil Hrvate iz narodne skupščine in s tem povzročil, da beogradsko ljudsko zastopstvo ni izraz volje naroda, ampak namišljene večine, ki si je nasilno osvojila vso politično moč v državi.

Centralizem se je prav posebno pri nas Slovincih onemogočil s tem, ker je

RAZKOSAL SLOVENIJO

na dve upravni oblasti. Od slovenskih fabrikov do danes je pa zahteva našega naroda, da hodi Slovenija nedeljena. (Klici: »Tako je! Nikdar! Dol!«)

Ta naša zahteva je pa danes tembolj glasna, ker imajo lažke zasužnjeni brati v Primerju in na Koroskem le takrat svojo voljo moralno oporo v boju s tujci, če so bojujejo v zavezi, da stoji za njimi enotna Slovenija s koncentrirano narodno-gospodarsko in kulturno silo v beli Ljubljani. Razvoj je zagotovljen le takrat, če bo imela za seboj enotno Slovenijo. Tisti, ki nastopa danes pri volitvah za deljeno Slovenijo, je sovražnik našega mesta, ker ga degradira na malo provincijalno mesto, brez izgledov na kulturni in gospodarski razmah. (Sledi viharno odobravanje! Klici: »Živela Jugoslovenska zajednica!«)

Govor dr. K. Trillerja.

Cenjeni somišljeniki!

Dovolite, da pričnjam

S POGLAVJEM O DEZERTERSTVU.

Do neba pluskajo v zadnjih tednih valovi politične strasti in vse bregove dostojnosti in spodobnosti so preplavili. Vem, da v jezi in afektu uide človeku čisto beseda, katere se naknadno sam ženira in da ne sodi na zlato vago vsaka taka beseda. Toda pri nas je postala ta razvada sistem! Do nazaga sličijo nasprotniki posameznega neljubega človeka, vržejo ga na mizo ter pregledujejo z ostro lupo od nog do glave. In gorje mu, ako zaslede na njem kak star, že davno zaceljen mozolček, brez kakršnega ni noben živ človek. Gobov je, garjev je — tako zatulijo — varujte se ga ljudje božji, izogibajte se ga.

Najslabše je v tem pogledu godi našemu tovarišu in prijatelju dr. Ravniharju, zato ker se je drznil sprejeti častno mesto nositelja liste. Ni ga danes v Sloveniji moža, da bi bil hujše opsovan in opljuvan in ne morda od starih sovražnikov, temveč od večrajšnjih prijateljev, ampak mož, ki ga je narodovo zaupanje postavilo na čelo najvažnejšim svojim kulturnim institucijam, ta mož se lahko otrese vseh brezštevilnih psovov, kakor se otrese v poletni vročini nadležnega brenčlja.

Tako storim tudi jaz, ko leta po več kot tridesetletnem zvestim službovanju naprednim idejam name kakor toča očitki lenušstva, nazadnjaštva in zaještavstva. En sam očitek me je zasklel in to je očitek

DEZERTERSTVA

iz slavoheptja in koristolovstva! Ta očitek je posebno drzno naglašal na kazinskem shodu mladinske struje najmlajši njen rekrut, ki se še puške ni naučil držati v političnem boju, pa mu je zlezla očividno v glavo neprilakovana slava nositelja liste.

Oglejmo si torej nekoliko bližje to našo in mojo dezertacijo.

Bil je nekoč star, v boju preizkušen polk. Vladovali so v njem strogi nazori zlasti tudi glede — furaziranja in čista ter neomadeževana je bila njegova zastava. Pa so vstali proti staremu polkovniku in njegovim zvestim tovarišem nekateri mladi oficirji, vrgli so v stran polkovo zastavo in za hrbotno poveljstva prilastili so si tudi polkove vojne blazine, da so si utrdili z njo svoje pretorijansko stališče v polku. In zvalili so polk na novo pot, ki se poveljniku in starim izkušenim vojščakom ni zdelo prava. In le-ti so tedaj pobrali iz prahu zapuščenno zastavo ter jo zonet visoko dvignili, vabeč v njeno okrilje one vojake, ki jih še niso omamile zlate obljube mladih oficirjev.

In sedaj ko se vrste starih in tem boju vidno množijo, sedaj smo dezertirji mi!

Jaz pa vprašam: S čem smo dezertirali od zastave in ideje? Mari s tem, da smo si osvojili načela Zagrebskega kongresa? Naj se mi imenuje ena sama točka tega programa, ki bi ne bila v skladu z našimi stariimi demokratičnimi in naprednimi idejami.

Mari je to postulat po poštenu spravi med Hrvati in Srbi? Mari smo zamogli in smeli kot zvesti zastopniki starega pobratimstva slovensko-hrvatskega še nadalje slepo slediti blaznemu hrvafofbstvu Svetozara Pribičevića, ki je spravilo do obupa hrvaški narod, državo pa na rob propada?

Mari je bila dezerterska zahteva po

NEDELJIVOSTI SLOVENIJE

utrjena v celi naši zgodovini in bolj nego kdaj opravičena v svobodni kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovincov.

Zakaj je potem — tako vprašam — sedaj neposredno pred ljubljanskimi volitvami umolknil ideator degradacije Ljubljane od tretje državne prestolice, načelnik JDS, to je oni dr. Kukovec, ki ga sicer spoštujem kot poštenega moža, ki pa se mu očita, da navadno malo pove, ker preveč govori in prerad piše.

In mari smo končno dezertirji zato, ker zahtevamo očiščenje javne uprave, katerega sedanjí režim očividno ni zmožen?

Ne, gospodje, ako nismo hoteli po makjavelističnem načelu Bogu služiti tako, da so hudilcu ne zamerimo, potem smo morali dezertirati od onih, ki nas niso hoteli razumeti.

Pa pravijo, da smo to storili — in ta očitek leti v prvi vrsti tudi name — iz PREVELIKE SLAVOHLEPNOSTI IN BREZMEJNEGA POŽELJENJA PO ČASTI IN KORISTI.

Tudi ta drzni očitek so položili na usta svojemu najmlajšemu rekrutu in voditelju.

Gospodje, če bi nas bili vodili v resnici ti nečedni motivi in nagoni, potem bi prav gotovo ne bili zapustili stranke, ki je na vladni in v režimu, kajti le režim ima moč, da deli slavo in koristi. Kruh opozicije pa je vsikdar ovsen in trd.

In sedaj, cenjeni zborovalci, dovolite mi dve besedi v lastno obrambo zoper ta drzni očitek. Saj je morda danes zadnja prilika, da govorim pred tako odličnim zborom ljubljanskih volilcev, katerim imam zahvaliti celo svojo politično kariero. Katera doba mojega političnega življenja in delovanja opravičujoč očitek slavoheptnosti in koristolovstva?

Pred vojno sem bil opozicijski načelnik poslanec in deželni odbornik. Malo slave je bilo takrat mogoče žeti v naših vrstah in še manj koristi. Naravnost nevarna pa je bila moja pozicija v deželnem odboru, ko je izbruhnila svetovna vojna ter se je začelo prav iz deželnega dvorca neizprosno preganjanje vsega, kar je čutilo jugoslovensko. In tudi mene v tem levomem brlogu ni več ščitila poslaniška imuniteta.

Dovolite, da se spominjam pri tem

NAJTEŽJEGA DNEVA MOJEGA POLITIČNEGA ŽIVLJENJA.

Bilo je junija meseca 1918. ko so mešli italijanski zrakoplovi na Ljubljano znane Trumbičeve letake, obetajoče bližnjo zmago entente ter bodreči nas k vztrajnosti. Tedaj je sklical pokojni dr. Lampe dne 11. junija 1918 ne nadomada sejo deželnega odbora, v kateri me je klerikalno-nemška večina popolnoma presenetila s predlogom, da naj deželni odbor v imenu »zveste kranjske dežele« ogorčeno protestira zoper Trumbičev poskus, omajati zvestobo dežele do Avstrije in habsburške dinastije. Ta predlog je bil naravnost naroden z Dunaja in največjo važnost so polagali najvišji krogi na soglasnost te manifestacije. Časa za premišljevanje, kako bi se izognil tej zviti zanki, ni bilo. Le to sem vedel takoj, da tvegam svobodo in eksistenco, če se predlogu ne pridružim. In v zlic temu sem imel pogum, da sem glasoval proti predlogu, ker nisem mogel in maral zatajiti svojega jugoslovenskega prepričanja. Posledica je bila, da me je tačasni v Ljubljani poveljujoči komandant ožigosal, ko me je videl na cesti, svoji okolici kot veleizdajnika.

Taka je bila ob najtežji preizkušnji moja slavoheptnost in moje koristolovstvo.

Jaz ne vem in ne vprašam, kje in na kak način je tačas manifestiral svojo jugoslovenstvo sedanjí mladi nosilec mladinske liste, toda toliko vem, da beseda »imperitencia« ni preosira za njegovo drzno obtožbo.

Pa bil sem celih devet let po volji ljubljanskih volilcev tudi njihov podžupan. Morda sem na tem nehononiranem častnem mestu razkril nečedne nazore, ki mi jih očitajo prijatelji od včasaj? Poverjeno mi je bilo zlasti vodstvo aprovacije med vojno poleg župana. Mirno in brez baharije lahko trdim, da sem tačas popolnoma zanemaril svojo pisarno, od katere sem živel, ljubljani-

skemu prebivalstvu na korist. Naj se g. dr. Vidmar informira o tem, pri bivših občinskih svetnikih, ki soje poleg njega na mladinski listi. Ustanovili smo mestno pekarno in mesnico, brez katere bi bili ostali brez kruha in mesa široki slojevi prebivalstva, preskrbovali smo jih s kurivom, bolnike in otroke z belim moko, z rižem, mlekom in sladkorjem in še danes sem ponosen na to, da je takrat zaslovela ljubljanska aprovizacija kot ena izmed najboljših. Številni so bili dnevi, ko sva z županom dr. Tavčarjem morala odpraviti in preskrbeti na stotine strank in rad priznavam, da nama je pri tem krepko pomagal takratni tržni nadzornik g. Ribnikar. Opetovano sem se vozil v trdi zimi po 24 ur v nezakurjenem vagonu na Dunaj prosjačit moka, premoaga, sladkorja itd in nekoč sem obležal ob povratku težko bolan. Hvale in slave nisem pri tem doživel niti najmanj in tudi ne iskal.

Toda danes, ko se mi meče v lice očitek lenobe, slavlhopčnosti in koristolovstva, danes mora biti dovoljeno, da pribijem v siobranu resnico.

Pa se mi je končno očitalo, da sem po prevratu iz lenobe pobegnili iz Beograda in narodnega predstavništva. Gospod dr. Kukovec, ki je zapisal ta očitek, je pozabil, da sem stal ta čas tudi na čelu deželne uprave in da mi je stranka sama stavila pogoje, naj se v teku dveh mesecev odločim ali za deželno upravo, ali pa za narodno predstavništvo. Slava je bila takrat v Beogradu poceni in ministrski stolčki ne težko dosegljivi. In vendar sem se odločil za povratek v Ljubljano, ker deželne uprave nisem hotel prepustiti klerikalcem, ki so z deželnim predsednikom dr. Brejcem na čelu čakali, da se jim umaknem; radi bi bili namreč marsikaj prikrili in zlasti Zadrugi centrali rešili dva milijona deželnega denarja, kar pa sem jaz srečno preprečil.

Tudi v tem zadnjem slučaju je bila torej moja brezmejna slavlhopčnost hudo negativna.

In sedaj po tej usiljeni branitvi moje lastne politične časti, bi želel zastaviti svojo sulico še za nekega drugega obrekovanja. In to je

PREDZADNJI OBČINSKI SVET
ki je posloval do septembra 1921 zdržema devet let. Umevno je, da klerikalci nimajo v dobrem spominu te dobe, v kateri so Ljubljani zasekali najgloblje rane in da tudi sedaj gonijo v enomer svojo lažljivo lajno o nedelavnosti tega občinskega sveta.

Toda javen škandal je, da se jim pridružujejo pri tem nečednem poslu tudi Jutrovec. Kako bodo kvitirali to nepoštenost tisti nekdanji napredni občinski svetniki te dobe, kojih imena se bleste na mladinski kandidatski listi, to je njihova stvar. Jaz pa se čutim poklicanega in zavezanega, da branim ero dr. Tavčarja. Kakor znano je bila izvoljena leta 1911 s pomočjo novega volilnega reda močna klerikalno-nemška opozicija, tako da je imela napredna stranka en sam glas večine. Iz vsega početka pa je živjela nad njo bič deželne valpeta, ki je hotel spraviti napredno Ljubljano za vsako ceno na kolena. Pričela se je zloglasna doba Kregar-Stefetovih večnih protestov, tako da ni bil potrjen vsa leta niti en sam občinski proračun ter ovržen po klerikalnem deželnem odboru vsak važnejši sklep občinskega sveta. Bila je to doba pravega pravčatega gospodarskega izstradanja za Ljubljano! Celo ljubljansko gasilstvo je odrekel deželni odbor vsako subvencijo iz v to določenega fonda, v katerega pa so morali doprinositi ljubljanski posetniki nad 30%. Za najmanj stotično predvojni kron bilo je na ta način oškodovano le ljubljansko gasilstvo, ki si bi bilo sicer prav lahko nabavilo z ukradenim subvencijom modern gasilski park, po katerem sedaj tako kriče oni isti klerikalci. Vzlic temu pa smo v tej dobi komunalizirali plinaro, ustanovili potrebni zavod in mestno prenočilo, ki sta vrgla mestni občini že milijone dobička. Pričeli smo družbo električne železnice, da je predložitelj načrta za takojšnje razširjenje do Viča in Šiške, toda izven je prenehal, kakor vsa druga dela, izbruh vojne. Tudi z mestno aprovizacijo smo gospodarili tako dobro, da ni niti za vinar obremenila davkoplačevalce, temveč je mestu vrgla še lep dobiček, ki se je porabil za druge iste namene.

Nadomestje pa je kazanje NA PIZORIRANO IN NEPOSREDOVANO STROPU IN JURI JANTIC.

Vsak otrok ve, da je izvršitev teh del in s tem zvezanih večvražnih kanalov z zbiralnikov preprečil zgolj klerikalni deželni odbor, ker je ob izbruhu vojske iz meščevanja, ker mu je poljedelski minister ustavil izvrstne agitatorne kredite, kratkoma sekvistral dotični fond, v kateri je mestna občina bila že do vinarja izplačala svoj prispevek. V prvih letih vojske bi se bila ta dela lahko dogotovila z minimalnimi stroški ob pomoči številnih italijanskih ujetnikov, zidarjev. Komandant ljublj. gradu, major Kern je opetovano opozoril

na to ugodno priliko, jaz sem v deželnem odboru stavlil dvakrat, če ne trikrat tozadevni predlog, ki je bil pa vsakokrat gladko odklonjen. Ljubljana namreč še ni bila na kolenu pred klerikalnimi mogotci.

In sedaj se drzne klerikalna stranka zares žalostni pogled na Ljubljano izkoriščati kot agitacijsko sredstvo, mladi pa se ne ženirajo, da jej slede ter pljuvajo tako tudi v lastno skledo.

GOSPODJE, TAKO SE NE REŠUJE, TAKO SE PODIRA NAPREDNO LJUBLJANO.

Trdijo se bo bil v nedeljo in dvoma ne more biti, da bo šel ta boj za relativno večino edinole med našo Zajednico in pa klerikalno - komunistično zvezo. Če torej demokratičnim mladim ni rešitev Ljubljane zgolj na jeziku, potem bi morali napredni stvari na ljubo doprinesiti zadnjo žrtev

IN DELEGIRATI PAR STO VOLILCEV k nam. Mi tega ne moremo storiti, ker bi izdali s tem svoje zaveznike, mladini pa bi s tem v resnici junaškim činom zgradili svoji delegaciji v bodočem občinskem svetu zlat most, vodčič k enotnemu naprednemu bloku.

Preveč so razvnete strasti, da bi ta trezna misel našla odmev, toda že danes bodi pribito, da bi izključna krivda za

PADEC NAPREDNE LJUBLJANE padla na mladinsko listo JDS.

TO NAJ DOBRO POMISLIJO ONI ŠE ZBEGANI NAPREDNI VOLILCI, KI DANES ŠE NE VEDO KAKO IN KAM.

Ako se združimo vsi dobro misleči, potem bo Jugoslovenska zajednica silajno prestala nedeljsko ognjeno poskušnjo in povsod, kamor so že prodrlje njene lepe ideje, bo odmevalo veselo oznanilo: Na slovenskih hribih žari, na naših planinah se dela beli dan.

Govor Iv. Jelačina.

Kot četrti govornik je podal kratko izjavo v imenu pridobitnih slojev Ivan Jelačin ml., ki je odločno očrtal stališče ljubljanskih trgovcev napram sedanjemu političnemu režimu. Naglašal je, da je dolžnost okoli 2000 trgovcev in obrtnikov v Ljubljani vstopiti v boj za gospodarski procvit Ljubljane. Glede čitka o dezertstvu, da je zapustil JDS, mora kot bivši član načelstva stranke, odkrito izjaviti, da je storil prav in pokazal ljubljanskim gospodarstvom in pridobitnim krogom edino pot, ki vodi v lepšo bodočnost.

Izjavil je dalje: Tudi dobro vem in znam, da se ljubljanski trgovci v političnem boju za svoje pravice ne ustrašijo niti terorja, niti groženj, niti nasilja, s katerimi sredstvi operirajo mladinci.

Govornik je naglašal, da je Jugoslovenska zajednica do danes vodila volilno borbo s stvarnimi argumenti, dostojno in mirno, dočim so se mladinci spustili na polje dobnosti, zlasti se je na to polje spustil dr. Puc, ki je jurist in akademično naobrazen človek, a rabi na shodih izraziti, ki niso vredni dostojnega človeka. (»Res je!«) Na ta način si ne bo pridobil mnogo privrženec, pač pa si jih je odvnil. Očitajo nam dezertstvo, prepričan pa sem, da smo mi ostali zvesti poštenosti in napredni ideji. Lahko trdim, da nismo mi dezertirali, marveč oni. Pred nekaj meseci je prišel dr. Puc k meni ter me začel pozivati, da pričnemem boj proti mladincem, češ oni so vse nam »zafurali«. Ob tej priliki je dr. Puc tudi ostro udaril po dr. Žerjavu. Omenjal je nosilca mladinske liste je ironično pripomnil, da je dr. Vidmar pač dober šahist, ne more pa vzeti patenta za reševanje gospodarskih vprašanj. (Klic: »Dr. Vidmar bo 3. decembra šah-matt!«)

Govornik je kratko omenjal trdi boj, ki so ga vodili trgovci in obrtniki proti Žerjavovi vladi. Vložene so bile številne spomenice in protestne note. Mladinci pa so dosledno in sistematično bagatelizirali in ignorirali predloge trgovskih korporacij. Dotaknil se je tudi gospodarstva pri nabavljalnih zadrugah. Uradništvo je mesečno prispevalo s svojimi zneski, nabrali so se milijoni, a o gospodarstvu s temi milijoni ni nobenega računa. Dalje obljubljalo demokratičnemu uradništvu po svojih agitatorjih sladkor, mast in druge potrebščine, a vse to bo šlo v prazno brezdnost, ker se same obljube.

Govornik je končno razlašal, da je treba ustvariti med pridobitnimi in konzumentskimi krogi harmonijo. Treba je voditi boj proti klikarstvu in koruptivnemu sistemu mladincov. Izjavil je, da ravno današnji shod kaže, da bo mladincem v Ljubljani za vedno odklenalo. (Klic: »Gotovo! Mrtvaški zvon jim že poje!«) Kratko je dalje očrtal položaj Slovenije, ki jo po večini tvorijo gospodarski in pridobitni krogi, očrtal je potrebo, da se mora v Sloveniji upostaviti gospodarski red in poudarjal nujno potrebo sorazuma z našimi brati v Hrvati. Odločno je protestiral proti temu, da bi se Ljubljano degradiralo in potisnilo pajaz na stališče malega provincialnega me-

sta. Slovensko trgovstvo odklanja agromerkrustvo, ker hoče pošteno in vestno vršiti svojo gospodarsko funkcijo. Svoj govor je zaključil:

»NA DAN 3. DECEMBRA STORITE VSI TRGOVCI IN OBRTNICI SVOJO DOLŽNOST. — VRZITE V ČETRTO SKRINJICO KROGLJICO, DA BO KONEC KORUPCIJI, DA BO ODSTRANJENA KORUPCIJSKA KLIKA, KI SKUŠA VLADATI NAD NAŠO BELO LJUBLJANO!

Govor Iv. Deržica.

Gospodje predgovorniki so vam razložili motive in vzroke, ki so bili merodajni, da se je za ljubljanske občinske volitve stvoril blok »Jugoslovenska zajednica«. Dovolite meni, da obravnavam samo dve važni vprašanji in to vprašanje javnih namestencev in našo notranjo politiko.

Smo v velicnem boju za občinsko gospodarstvo naše slovenske prestolice, bele Ljubljane. V ta naš današnji volilni metej se je zaneslo podoče vprašanje javnih namestencev. Resnica je, da so naši državni namestenci brez razlike kategorij največji siromaki v naši domovini. Dolžnost vseh političnih strank in skupin bi morala biti, da te siromake brez vsake javne diskusije kolikor možno hitro spravimo na sveto. A kaj se je zgodilo? Državotvorna stranka v naši državi, ki je od prevrata in našega državnega uveličanja gospodujoče diktirala in diktira v vseh vprašanjih, ta stranka je smatrala za potrebno in koristno, da tudi javne namestence v sedanjih volilnih borbi izrabli za svoje namene. Poslala je v boj bivšega predsednika centralne stanovske organizacije slovenskih javnih namestencev, poslala je v boj moža, ki je sam priznal, da je po dr. Tavčarju prevzel mandat kot izrecen zastopnik javnih namestencev, da kot tak to vprašanje poskuša eksploatirati v strankarske namene.

Spočtalo sem poslanca g. prof. Reiserja in bil uverjen, da tudi on kot zastopnik in pripadnik stanu javnih namestencev trpi pod to nemoralno sedanjo režimo. Njegov govor pa, ki ga je po poročilu nedeljskega »Jutra« imel v dvorani v Kazini, me je na veliko presenečenje in žalost poučil, da sem bil v zmoti. Izjavo po njegovih izjavah in sem dolžan samemu sebi in svojim tovarišem uradnikom in javnim namestencem vseh kategorij, da kot uradnik in ne kot poslanec s tega mesta odgovorjam na njegova izjavljana. — Gospod profesor Reiser je v svojih izjavah skušal dokazati, da je bila takozvana demokratska stranka tista stranka, ki je vse svoje delo osredotočila za skrb javnih namestencev, ker je bila predvsem pri nas v Sloveniji izrazita predstavilnica uradništva. To svoje tezo je skušal dokazati, a je pri tem pozabil navesti to, kar je bistvo dokaza. Proti izjavam poslanca prof. Reiserja govore nepobitna dejstva, da je namreč Jugoslovenska demokratska stranka upropastila vse javne namestence takozvanih prečasnih krajev.

V dokaz tega vam navedem samo nekaj nepobitnih faktov. Prvo dejstvo: Pri ugotovitvi relacije 1 : 4 krone napram dinariu, kar je izključno zaslug naših mladinskih demokratov, so ti pustili nam prečasnim javnim namestencem stare plače v kronah in s tem nas napravili napram tovarišem v Srbiji in Crni gori za državno uslužbence drugega razreda. Proti temu so vodile boje strokovne organizacije. Demokratska stranka pa je bila tista stranka, ki je v Zagrebu dala radi tega zapreti leta 1919. Izvoljene predstavniške strokovnih, narodnih nepolitičnih organizacij. Dej se je vršil naprej in svet je bila demokratska stranka, ki je diktirala nove dinarske plače. Takrat smo zahtevali popolno enakost. Naše prečasnke službene pragmatike so se potepale, naredile se je plačilni regulativ samo za prečane, ki se jih je naravnost degradiralo vzlic temu, da je bila poštena in iskrena zahteva in prečnja vsa, da naj se naredi skupen regulativ za vse in se naj v ta regulativ prevede vse javne namestence iz vseh sistemov in s tem ustvari pravična podlaga enakopravnih javnih namestencev vseh kategorij v cel državi. To se državotvorni demokratičnim mladinci odklonili in mi Slovenci smo doživeli sramoto, da se je ta regulativ izdeloval celo tukaj pri nas v Ljubljani pod vodstvom tedanjega predsednika Osrednje Zveze javnih namestencev, poslanca prof. Reiserja. Nečem trditi, da je on glavni krivec. Imam pa to prepričanje, da se je vdal tej koncepciji pod pritiskom in sugestijo svojih demokratičnih voditeljev. Dejstvo je, da so s prevodom na dinarske plače bili degradirani naši uradniki, poduradniki in uslužbeni napram srbijanskim. Ta moja trditve ne pomenja nikakega separatizma ali gonje, pač pa težak in usodopoln pogrešek, uprav nedopustno atako na celokupno prečasnko uradništvo. Dinarske plače so stopile v veljavno in so krivične. Uredba je po sprejetju ustave prišla v zakonodajni odbor, tam pa je vladna stranka niso hotela popraviti.

Drugi nepobitni dokaz je sistem draguljskih doklad. S prvim majem lanskega leta je bil uveljavljen za celo državo sistem dnevnic. Bili sta dve uredbi, ena za Srbijo in Crno goro, druga za prečanske kraje. Država je bila razdeljena na šest draguljskih razredov. Razlika med dnevnicami je bila uprav gorostanska, značala je od 6 do 26 dinarjev na dan. Obe uredbi sta spadali pred zakonodajni odbor po tozadevnem članu vidovdanske ustave. Vse strokovne organizacije so zahtevale, da naj se draguljske doklade pošteno in enakomerno razdeli. Vlada stranke se pooblašila s tem delom finančnega ministra, in pa zepet svojega klubovskega tovariša poslanca profesorja Reiserja, ki je bil tudi že predsednik Osrednje Zveze javnih namestencev v Ljubljani. Razdelitev ni bila pravična, država se je namreč razdelila na pet draguljskih razredov, krivično se niso popravili. Razlika med prečasnimi kraji in Srbijo in Crno goro je ostala še vedno zelo velika in znaša do 20 dinarjev dnevno. Strokovne

organizacije se predlagale maksimum tri razrede, vladne stranke so to odločno odbile. Tudi boj je bil, a minister Kumanudi je vse čitke v finančnem odboru odbil s tem, da je ponovno poudarjal, da ima večne informacije od vladnih poslancev in da je talem rešitev pravična in pravična. Kako je bilo potem z izplačevanjem od 1. januarja letošnjega leta, mislim, da mi ni treba posebej poudarjati. Finančni minister je po sklepu demokratskega kluba najprej zahteval redukcijo uradništva. S finančnim zahtevom za dvanaestine za januar in februar se je ustanovila komisija za redukcijo. Ulice je to le pesek v oči! Vladni poslanci v tej komisiji niso hoteli delati, ker se niso upali reducirati v posameznih resortih enih partizanov, ki so bili po njihovi protekciji od partizanskih ministrov brez vsake stvarne potrebe in v direktno škodo države sprejeti v službo. Opuščilo se je okoli 6000 uslužbenec na papirju! Ministri sami so pod pritiskom dokazov morali priznati v skupščini, da je radikal sprejel tiste, ki so bili od demokrata reducirani, demokrat pa obratno.

Ker ta redukcija ni dala pozitivnega rezultata, so vladni možje maksimirali doklade nižjim nastavljenem. To so opravili s tem, da nižji oženjeni uslužbenec ne sme imeti več dohodkov, kot neženjeni višji. Mesto da bi bili predstojniki in višjemu povlašili, so vzeli manjšemu in to v imenu demokratizma socialne pravičnosti. To je morala, dragi zborovalci, ki vije do neba! Maksimiranje je krivično, ki so jo zagrešili vladni poslanci. Minister Kumanudi je tudi tukaj poudarjal, da ima natančne podatke o dejanskih razmerah od dobro informiranih vladnih poslancev. Jaz pa vprašam, kdo so ti dobro informirani vladni poslanci? Organizacije so protestirale, hoteli smo okoli ministrov, vladnih poslancev, prošili smo, a vse je bilo zaman. Ko ni bilo drugega izhoda, sem stavil, podprt od celo opozicije, 11. maja 1922 predlog, da se člana zakona o maksimiranju ukineta in zahteval za predlog nujnost. Minister Kumanudi je to odklonil, seveda tudi vladni poslanci. Predlog je šel v finančni odbor, ki pa je izjavil, da ni kompetenten na zahtevo finančnega ministra. Ta izjava bi bila morala priti v plenum narodne skupščine pred 14 dnevi. Predsednik jo je dal na dnevni red, a drugi dan ukinil in mi izjavil, da manjka izjave finančnega ministra. To izjavo pa že imam dolgo v prepisu v rokah. Bil je to samo trik, da ne pride do razprave v skupščini pred občinskimi volitvami v Ljubljani. Tudi gospod minister za socialno politiko dr. Gregor Žerjav je že poletil smatral za potrebno, da je proglasil moj predlog za odpravo maksimiranja za političnim. Samo radi partizanske korupcije in nemoralne vladne gospode sedanje režima je uvedeno maksimiranje.

Tretje dejstvo je takozvani petdinarski davek. Ko je izšel ta zakon, so takoj proti nastopile organizacije. Konstatiram suho in nepobitno dejstvo, da je takratni predsednik Osrednje zveze javnih namestencev v Ljubljani dajal posamični društvenim funkcionarjem lekčice, češ, da niso niti čitali zakona, ker tega v tem smislu ni v zakonu in da samo hujskajo. Toda čitali so ga in zelo dobro! Sta samo dve možnosti, ali zakona ni čital gospod poslanec Reiser, ali pa je ta član bil skrivaj uhitopljen v zakon in se je gosp. Reiserja od finančnih strokovnjakov gospoda Kumanudija potegoval. Tudi te eklatantne krivice demokratska skupščina ni hotela popraviti. Na splošno, hud priisk je vlada zvišala številko na 10 ednosno 30 dinarjev, kar ne odgovarja ne pravici ne poštenju!

Četrto dejstvo je osnutek nove pragmatike. Ministrski svet je usvojil skupen predlog vladne komisije in predstavnikov centralnega saveza glede novih plač. Ta predlog je prišel v skupščino in zakonodajni odbor. Tukaj je vladni režim pokazal, kaj zna. Da si vlada in ministri operejo roke, so pogrnili svoje poslance v boj. Prišla je vest o plačah v zlatu in posledica je bila, da je pododbor znižal skalo plač v znatni meri. Sedaj se blje boj v zakonodajnem odboru. Vlada je svoje poslance prisilila, da se sprejeli nepošteno odredbo v § 4 tečka 7. Priznavam, da je del demokratov glasoval proti, a med temi zastopal hčete slovenske demokratske poslance, ki so glasovali za to tečko. Proti pa dananjim generacij se kuša opasnost. V prehodnih določbah novega zakona se govori o stavljenju na razpoložanje. Po obljavi zakona v službenih nevinah so vsi javni namestenci na razpoložanje in posebno komisije v posameznih resortih bodo deležne, koga se prevede v nove plače. Moje globoko prepričanje je, da so te komisije a priori slepe oreže v rokah ministra partizana. Sprejeli se bodo od, ki imajo dobre zveze, bolje in strice, ostali pa se bodo ali odpustili ali upokojili. Imamo žalostno izkušnjo iz letošnje redukcije in nikdar ne moremo in ne smemo dopustiti, da bi se na tak način naša uprava popolnoma upropastila. Vprašam one javne namestence, ki so že od službi predpisano dobe službenik let in katere se ne bo prevedlo v nove plače, ampak kratkoma upokojile, ali je to morala, ali je to pravica in ali je to priznanje za njihovo dolgoletno in pošteno delo za napredek našega naroda? To niso fraze, to so dejstva. Bodite uverjeni, vsakda, ki nima protekcije, ki ne obožava današnjih režimskih ljudi, bo odletel brez vsakega pardona.

Peto dejstvo je sedanja upravna novečka gonja s takezvanimi miloščinami. Ti največji siromaki, vdove in sirote so dobivali pod tujim jarmom miloščine in še to v zelo mali meri. Bile so za vsakega posebej odmerjene. Naša demokratska mladinska gospoda je tudi to leta 1919 scentralizirala v Beograd, tam pustila ležati probnje zaprtačene pod mizami leia in leia, sedaj pa pride ista gospoda in ima to drzno čelo, da prešlavlja ministra Žerjava, da bo on to takoj uredil. Vprašam, čemu je bilo potrebno to scentralizirati, pustiti te siromake gladovati in umirati tri leta, znaki ste zagrešili to brezprimerno in učeločko pustolovstvo nad malverčnimi siromaki? Ali ima ta gospoda še kaj vesti, še kaj prštenja in politične morale? Dejstva nepobitno govore, da ne!

Sesto je dejstvo vprašanje draguljskih doklad in nabavega prispevka. Mladinski listi dnevno izmisljajo nove vesti. Na shodu v Kazini se je razpravljalo, da ima vlada že denar in da se izplaša. Jutro je vsaki dan prinisalo nove številke. Poslanec profesor Reiser javno ni povedal nič konkretnega. Na zaupnem sestanku po shodu pa je po informacijah, ki sem jih dobil, mal zelo previdno govoril. Minister dr. Žerjav je obljubil moko, sladkor itd. in napovedal gradilno akcijo za pešanje draginje. Bivši minister r. Kukovec pa v Celjski Novi dobi pride do zaključka, da je pal v vedo nabavni prispevek, nove draguljske doklade in celo pragmatika, da pa zato pri nas v Sloveniji prevzamejo odgovornost mladinski demokrati same na podlagi številnih svojih poslanskih mandatov. Gospoda Kukovec postaja strah, priznati mu moram, da je zelo strahopeten in da je zelo hitro vrgel puško v koruzo. Kes je, da ta vlada, ta režim niti ne misli na poboljšanje gmetnega položaja namestencev in vpokejencev. Za izdatke so potrebni dohodki, za dohodke pa novi davki. Ta gospoda pa, ki je ubila dinar, ki je vpropastila s svojim nesposobnim vladanjem naše narodno gospodarstvo, ki je zapravila milijarde prometežna našega naroda, nima volje dnevno verzencje rešiti pravično in pošteno, ker bi bil konec njegovega gospodarstva in slave.

V tem me potrjuje sedmo dejstvo, vladno delo za takozvane potrebščake zadruga. Ista gospoda, ki je pred dvema letoma ustanovila centralni Savez potrošaških zadrug za javne namestence, ista gospoda je dve leti na prav gorostan način gospodarila in onemogočevala ustanovitve in razvoj zadrug. Danes so nalogivitejši borei za to idejo, pač le zaradi tega, da javne namestence še enkrat presilijo.

Častiti zborovalci. Vse to, kar sem navedel, so nepobitna dejstva, ki so jasna dakež za ono strano nemoralno, ki vlada v naši državi. So dokaz, da ne pravimo nismo znali obvarovati politične poštenosti in moralne in morale v naši državi. So dokaz, da so prišli na vodstvo države in našega naroda ljudje, ki jim ni mar naša domovina, naš narod, temveč je za ne merodajno samo eno in slota: Sebe vzdržati za vsako ceno na vladi, vzdržati na režim v veljavni in s tem oblast nad našim narodom. Omeili sem se samo na eno panogo, samo na en ston, ki pa v vsaki državi predstavlja najvažnejšo stran, in ki je poklišan, da upravlja po zakonih z državljani in celokupnimi državnim imetkom.

Govornik dalje podrobno omenja zgodovino, kako je prišlo do zagrebškega kongresa in ustvaritve »Jugoslovenske zajednice« ter zaključuje:

V tem prepričanju smo stvorili blok za občinske ljubljanske volitve, da tukaj pavamo, da je dovolj zatiranja, dovolj nemoralne in korupcije in da je treba odpravljena. Mi hočemo, da Ljubljana ostane prestolica ene zjedinele Slovenije, mi hočemo, da bodi ta Ljubljana središče in žarišče našega kulturnega, socialnega in gospodarskega napredka. V tem znaku so te volitve zelo pomembne za celo državo in ne samo za nas Ljubljance in naše mestno gospodarstvo. Oči vseh iskrenih rodoljubov v cel državi so te dni uprte na Ljubljano, vse pričakuje, ali bo Ljubljana podprla poštenost in pravico, ali pa tudi še vnaprej soglašala z današnjo nemoralno korupcijo. Moje prepričanje je, da Ljubljana ne mora ne sme odreči podpore tem našim iskrenim rodoljubom in bojovníkom, ampak jih mora dejansko podpreti v njihovem težkem boju za boljšo, lepšo Jugoslavijo, za pošten in bratski spazum med Srbi in Hrvatji. V tem prepričanju Vas, častiti zborovalci, kličem Jugoslovenska zajednica: Poidite z nami samezavestno dne 3. decembra na volišče, oddajte krogljice v zadnjo skrinjico, ker s tem obvarujete Ljubljano raznih grdih nakan sedanje režima, zagistarete pošteno delo v mestnem občinskem svetu, obencem pa kot prvi dejansko jasno in nedvoumno pokazete, kako hočemo imeti urejeno našo Slovenijo, kako hočemo imeti urejeno našo Jugoslavijo. Povejte glasno, da hočemo biti edriti, svobodni in ponosni državljani svobode in pošteno Jugoslavije in ponosni možaki prastolice nedeljane ene Slovenije — bele Ljubljane.

Govor Anton Brandnerja.

Zaključno besedo je imel posl. Anton Brandner. Govoril je v imenu Primorcev in Korokcev. Omenjal je:

V zadnjih dneh sem čul, kakor da bi Koroki in primorski begunci skoro v enotni fronti šli za JDS. (»Nikdar, nikdar!«) Pravim pa, da za nas ni merodajno le, kar sklopajo begunci s Truovega v Ljubljani! Za nas je merodajno to, kar mislija naši zaslužni bratje v Korotanu in Primorju. (»Resnica je! Živelci!«) Vsi naši neodrešeni bratje so edial v tem, da zahtevamo nerazdeljivo in enotno Slovenijo, ker dobro vedo, da lo enotna Slovenija je ona sila v boju, na katere se morejo ozli uslanjati in s pomočjo katere morejo širiti idejo nacionalne zavesti.

Dr. Kukovec je nedavno sam priznal pomembno koncepcijo dveh oblastj. Priznal je, da preti mariborski oblasti velika nevarnost od strani Nemcev. (Viharno pritrdjevanje.)

Danes je prišlo iz Beograda pismo od šefa demokratske stranke Ljube Davidoviča. Vidim, da naši mladinci tega občutkega nasveta, ki ga jim je dal šef stranke, niso prav dobro razumeli. Šef stranke je poudarjal, da je treba v sodanem čem obratni enotno napredno fronto proti klerikalizmu in komunistizmu. (Tako je!) Enotno napredno fronto proti klerikalizmu in komunistizmu pa predstavljata danes »Jugoslovenska zajednica« (Živela »Jugoslovenska zajednica«.)

Predsednik Juvana je nato zaključil ob 10.30 nedvse silnijo uspeh manifestacijski shod. Zborovalci so se proročoma mirno razšli. V vseh vrstah pa je bilo opažati razpoloženje in votovost zmage.

SKRINJICA »JUGOSLOVENSKE ZAJEDNICE« JE — ZADNJA!

K OBLETNICI.

Nade sovražnikov slovanskih plemen se niso uresničile. Dogodki zadnjih štirih let so dokazali, da so ta nekdanja razdeljena in podjarmljena plemena kulturno, politično in gospodarsko dorasla za neodvisno življenje, za lastno vladanje na svoji zemlji, da je nastal trenutek, ko lahko dete, ki ga je redila kruta mačeha, stopi na svoje noge in postane od nje neodvisno. Trije gospodarji so vladali nad sto let nad poljskim narodom, nad sto let se je boril on za ustvarjenje svojih idealov, danes pa tvorijo trije politično in kulturno različno odgojeni deli naroda enotno, močno nacionalno državo. Češki narod, ki je bil v svoji borbi za politično neodvisnost med vsemi slovanskimi plemeni najbolj kremenit, je ustvaril na razvalinah stare Avstrije lastno državo, ki lahko služi danes za vzor mnogim drugim starejšim državam.

Naša kraljevina praznuje danes svoj četrti rojstni dan. Štiri leta je minilo, odkar je zasijalo sonce svobode nad našim trojnim narodom, štiri leta smo preživeli pri splošni evropski krizi na vseh poljih socialnega življenja in če se ozremo nazaj, lahko trdimo, da smo dokazali, ne glede na zunanje in notranje politične nepravilnosti, ki jih pozna posebno v današnjih časih vsaka država, veliko državotvorno silo. Države ne rastejo kar čez noč. Težko je ustanoviti in organizirati majhno človeško družbo, kjer so vsi člani istega veroizpovedanja in istega političnega naziranja, kaj šele državo z njenim kompliciranim mehanizmom in v vsakem in v kulturnem oziru tako raznovrstnim prebivalstvom! Za to so potrebna desetletja, ne pa tako kratka in pod vplivom izjemnih dogodkov in mednarodni politiki stoječa doba, ki jo imamo za seboj. Nesporne uspehi, ki smo jih dosegli v tem z državne stališča tako kratkem času, kot na političnem tako tudi na gospodarskem in kulturnem polju, nam postanejo tim bolj očitni, če pomislimo na celo vrsto držav, kjer so notranje nepravilnosti veliko večje, kjer je življenje posamičnih slojev in njihova borba za obstanek veliko težja kot pri nas. To pa ni morda posledica dejstva, da ima naša država v primeri z drugimi večja naravna bogastva, bolj razvito industrijo ali obširnejša sredstva prometa. Blagostanje slehne države je v prvi vrsti odvisno od marljivosti in dela njenih državljanov. Delo pa je omogočeno in plodonosno le tedaj, če nihče ne moti države od zunaj z ene strani, z druge pa, če vlada mir v notranjosti države in je ona urejena tako, da so zadovoljni vsi sloji njene prebivalstva.

Vsako državo bi lahko primerjali z veliko hišo, kjer je mnogo stopenj, hodnikov in nadstropij, kjer stanuje mnogo ljudi različnih poklicev in različnega naziranja in vendar vlada med njimi enoten hišni red. Ta red prepoveduje eni stranki motiti mir in in kršiti pravice druge, plesati in razgrajati v prvem nadstropju, kadar spe stanovalci v pritličju, nalaga reševati skupna vprašanja skupno, ščititi interese hiše napram drugi hiši itd. V hiši, ki je tako urejena, vlada mir in je izključena vsaka nezadovoljnost

njenih stanovalcev. Isto je seveda tudi v državi. Tudi država potrebuje enoten državni red. Dokler imamo jezikovno, kulturno in versko različne dele skupnega prebivalstva — te pa imamo in jih bomo še dolgo imeli, — potrebujemo enoten red, ki ne bo kršil pravic nobenega teh slojev prebivalstva, ki ne bo dovolil enemu, da se poslužuje prednosti na račun drugega. Zato pa je potrebno, da se udeležuje reševanja skupnih vprašanj celokupno prebivalstvo, ki mu mora biti ležeče na tem, da vlada v državi red.

Če so se uresničili naši narodni ideali, če smo dosegli v teh štirih letih z državnega stališča lepe uspehe, s tem seveda še ni rečeno, da lahko zložimo roke in sedemo na lavičke. Pot, ki nas čaka v bodočnosti, je še dolga in težka. Kot mladi državi, na katero gledajo z zavistjo in morda tudi s škodoželjnostjo mnoge druge države, nam je potrebna predvsem močna notranja konsolidacija. Kajti edino tedaj, če bomo močni in slojni v notranjosti, bomo lahko kljubovali pritisku in iznenadenju od zunaj. Na poti k tej konsolidaciji leži nešteto ovir, ki izhajajo bodisi iz političnih bodisi iz verskih ali pa celo nacionalnih motivov, še večkrat pa iz osebnih ambicij gotovih ljudi, ki so trenutno pozabili, da se morajo te ambicije ukloniti skupnim interesom. In vendar morajo biti te ovire odstranjene pod vsako ceno, če hočemo — in to moramo hoteli —, da bo naša država, ki je res naša, ker je nacionalna, ki je drago plačana s človeško krvjo in mladimi življenji, zavzela med drugimi državami ono mesto, ki ji pripada kot enak med enakimi. Res je sicer, da politika ni idealna, vendar pa je potrebno, da rešimo kadar gre za blagor celokupne države, medsebojne spore tako, da ne bo omajano njeno stališče.

Naša država ima med mnogimi drugimi državami to prednost, da je strogo nacionalna, da sloni na močnem temelju narodne samozvesti, da so ji podlaga vezi, ki jih ni mogoče raztrgati. Kajti mogoče je naid podjarmiti, mogoče mu je natveziti tujo voljo, tujo kulturo, mogoče ga je prisiliti, da zapusti zemljo, ki jo je obdeloval — takih primerov imamo v zgodovini v izobilju, — ni pa mogoče uničiti naroda. V tem oziru so doživeli vsi poskusi stvoriti iz vseh narodov skupno človeško družbo, popolen neuspeh. Nasprotno vidimo, da postajajo te naravne vezi, ki vežejo ljudi enega jezika in ene kulture pri posamičnih narodih čimdalje bolj krepke, da je narodna ideja oni temelj, na katerem se zidajo močne konsolidirane države. In to je ona vodilna nit, ki nas mora spremljati povsod, kjer nastaja vprašanje o blagostanju in razvoju naše države.

Spomnimo se ob priliki obletnice onih, ki so položili svoje kosti, da utrdijo pot do naše politične svobode, ki so žrtvovali najdražje kar ima človek na svetu, svoje življenje, da so nam priborili našo državo. In ob tem spominu pozabimo, kar je bilo zgrešene v preteklosti, storimo v bodoče, kar je bilo zamujeno in pomnimo vedno in povsod, da imamo v državi ne samo pravice, temveč in predvsem tudi dolžnosti.

ni rodoljub dr. Mogorovič. Minister za šume in rude Rafajlovič je poslal kongresu pismo, v katerem obljublja četnikom svojo podporo. Po govoru zastopnika kumanovskih četnikov vojvode Doveskega, ki je poročal o razmerah v južnih krajih z ozirom na akcijo bolgarskih četnikov in poročila četniškega udruženja dr. Bogojeviča o delovanju uprave v drugi polovici letošnjega leta, je bila izvoljena nova uprava. V glavni odbor so bili zvoljeni: dr. Suškalović, kot predsednik, dr. Vukičević kot podpredsednik, Grahovac kot glavni tajnik. Upravni odbor sestoji iz šestih članov dr. Mogoroviča, Popovića, Petrovića, Cvetkovića i dr. kot članov. Predsednik nove uprave je izrazil željo, da bi uprava v bodoče manj govorila in več delala.

— Masaryk in Beneš častna doktorka Sorbone. Iz Pariza 25. novembra: »Na vseučilišču se je vršila danes popoldne seja, v kateri je bila diploma »Doctor honoris causa« izročena dr. Benešu, češkoslovaškemu zunanjemu ministru, kateri je sprejel diplomu tudi za odsotnega prezidenta češkoslovaške republike Masaryka. Svečanost, kateri se pripisuje tudi političen pomen, je bila v tujakšnih listih zelo obširno popisana.« Za častnega doktorja je bil dr. Beneš izbran tudi na vseučilišču v Strassbourgu. Pri podelitvi častne diplome je daroval dr. Beneš 2000 frankov za neko ustanovo in 1500 frankov kot nagrado avtorju za študijo o slovanskem vprašanju.

Dr. Rado Kušej, univ. prof.:

SANJE IN DEJSTVA.

Vsak človek, ki nima skvarjenega srca, se rad v mislih pomudi pri lepem snu, ki ga je sanjal morda v dobi težkih dni in našel v njem uteh. Tako jaz ne morem nikdar pozabiti snu mladostnih let o narodnem osvobođenju našega divnega Korotana, za katerega je plalo srce tako gorko kakor nikdar več za drugo stvar v življenju!

Ja spominjam se na dobo majske deklaracije, ki je razveljala srca vseh Slovencev, ko se je narod v ljutomerskih gorah navdušeno pozdravljaj od vasi do vasi, od grča do grča v pričakovanju zlate svobode! Pozabljeni so bili dnevi policijskega nadzorstva, s katerim nas je, sicer tajno in skrivno, a vendar čutilno obdarila pokojna avstrijska vlada, kar nas je bilo zavednih Slovencev v Gradcu. Pozabljeni so bili dolgi zimski večeri brez luči, željni pogledi otrok ob pičlem kosilu, dretnost ob mrzli neči v stroji zimi 1. 1917. Zakaj zrl smo v duhu korakati v vsi lepoti in slavi tako dolgo pričakovano rešitelico iz vse nesreče, iz vseh neprilic, krasno devojko Jugoslavijo!

Rodila se je iz narodove volje, zato je ljudstvo plakalo ginenosti, ko je prišla. Pripeljala se je na koleh narodnega jedinstva in bratstva, hodila je po scih, ki so bila polna medsebojnega zaupanja in ljubezni. Takrat pa so se našli nekateri, ki so nadomestili enakost in bratstvo, ki je vladalo med narodom, z gonio za vplivom in oblastjo, ki so zavrgli načelo sporazumnega dela v komaj zgrajenem novem skupnem domu, da so mogli priti do moči in veljave. Ker so zavrgli sporazum, je bilo treba seči po nasilju, ker samo tam, kjer je ljubezen, so nasilna sredstva odveč. In prvi so neomadeževano obleko Jugoslavije oskrnili tisti, ki so zavrgli ljubezen in vzeli nase moč, da jo dajo obhiti drugim.

Zle posledice tega malo prevdarnega početja so se dokaj hitro s kruto doslednostjo pokazale. Pogreške v upravi, sovražnost in spletke Italije, a nekoliko tudi nasilja naših organizacij so nam odtrgale najlepši kos ročne grude od narodnega telesa. Divni Korotan, ki se je držal več nego tisoč let hrabro na braniku proti nemškemu navalu, je pokazal Jugoslaviji hrbet in se vrgel na vrat dosedanemu tlačitelju. Režim nasilja in strankarstva pri nas ni imel zanj privlačne sile! In za Korotanom je sledil Rapallo. Slovensko je kravalo iz dveh nezaključljivih ran, a streljali se nismo, poti na boljše tudi v mejah, ki so nam ostale, nismo ubrali.

Sanj o lepi bodočnosti, o svobodnem solncu je bil dosanjan. Izgubili smo vero v našo skupnost, postajali smo si po ujedinenju bolj tuji, kakor smo si bili prej. Veliki dnevi so našli pri nas male ljudi. In vplivni močje so pač kazali skrb za skupni blagor v besedah, a dejanja so poznala samo strankarsko korist. Rodili so se politični programi, ki so stali v ostrem nasprotju z naravnimi razvojnimi načeli, da se razne jednice, vstvarjene in izoblikovane tokom stoletij, ne dajo izbrisati z sveta od danes na jutri, je jasno, ker se tudi zgodovina ravna po večno nespremenljivih naravnih zakonih, katerih težo sami preskušamo, katerih jekleno logiko občutimo, katerih globoke zasnovanosti pa dostikrat dojmili ne moremo!

Proti tem zakonom so grešili krmiljarji naše države, ko so jim hoteli diktirati pot, kakor so si jo v svojih strankarskih programih zamislili. Prevzeli so se tako daleč, da so hoteli preustrojit preko noči ljudsko dušo, ki živi svoje od njihovega materialnega naziranja popolnoma neodvisno življenje. In želi so kot plod svojega zaslepljenega dela, da tvorijo široke mase Slovenije, Hrvaške, Bosne, Dalmacije, a nič manje Vojvodine, Srbije in Črne gore milijonskoglavi nepremagljivi odporni zid proti današnjim državotvorcem, ki kljub katastrofalnim posledicam svoje politike latavtiljo sebe in svoje stranke z državo, ki ni in ne more biti nič drugega kakor izraz volje celokupnih prostih državljanov. Narod zre v taki državi potvorbo ideala, ki si ga je ustvaril v dneh težke preiskušnje in postal je napram navdušeno pozdravljeni Jugoslaviji indiferenten, deloma celo sovražno razpoložen!

Volja naroda pomeni za politiko naravno smer. Vladati proti njej se mora izkazati prej ali slej kot nemoogoče, vedno pa kot pogubno. Kongres intelektualcev v Zagrebu je bil odločen memento odgovorni vladi.

naj vendar svoja krmila uravna po vetru, ki pihla iz širokih narodnih mas. Zagrebške resolucije so hotele zopet ureiti pot ljubezni in spravi, zakonu in pravici, ki sta edina zanesljiva temelja današnjim državam. In zato se one, ki so si osvojili ta program, ki hočejo preprečiti pogubo naše domovine, ki vidijo edno rešitev iz današnjega nemogočega in skrajno nezdružljivega položaja v povratku k naravnim razvojnim načelom, stigmatizira za protidržavni element! Hujše ironije si ni mogoče misliti, v svoji absurdnosti pa nam nudi najboljši dokaz za trditve, da smatrajo predstavniki današnje vlade v istini svoje stranke za državo! In ta zmota bo režim samo upropastila!

Ljubljana ima dokazati, ali je zmožna ločiti svojo avtonomno upravo od posamičnih strank ali ne. Če zna trezno soditi, si mora osvojiti program jugoslovenske zajednice, ki je zgrajen na načelih, izraženih na zagrebškem kongresu, in katere je vsak razničen patijot iz vsega srca pozdravil. Ni vse eno, v kakšni smeri naj se giblje komunalna uprava, ali naj tudi v njej prevlada partizanstvo ali pa objektivna presoja koristi občine. Ljubljana kot središče duševnih in kulturnih sil slovenstva bo 3. decembra posvedočila ali odobrava sedanji vladni režim v državi, ki meji na samodržstvo, ali pa ga obsoja, ker zametava načela sporazuma, ljubezni in pravice!

Eno veliko pomanjkljivost je prinesla nova doba Ljubljani, namreč univerzo kot živ dokaz najvišje duševne potence narodove. Univerza je v kratkih letih svojega obstoja pokazala, da je življenja zmožna in predstavniki njeni so storili prave čudeže v organizaciji ter so posvetili vse svoje moči vzgoji bodoče generacije, od katere bo v prvi vrsti odvisen red v državi, njen ugled na zunaj in njena avtoriteta na notraj. A ta univerza, ki bi morala biti ponos celokupnega naroda, ki v teoriji in praksi najnetejše sodeluje na vstvarjenju jedinstvenih zakonov, ki podpira in kontrolira delo zakonodajnih organov, ne vživa ljubezni vseh stebrov današnjega režima in se pri praznih jaslih z nepopolnimi težkočami bori za svoj obstoj. O podrobnostih ne bom govoril, a toliko je dovoljeno reči, da bo univerza obsojena na hiranje, ako bodoči državni proračun zanjo ne bode ugodnejši kakor je sedanji. In vendar ima naša univerza izpolniti velevažno nalogo v korist državi, pripravljati asimilacijo zapadnega dela kraljevine proti vzhodu. To se pa ne more goditi skokoma, temveč le naravnim, razvojnim potom. Asimilacija bo prišla, ker je naravna, brezuspešno pa bi bilo, jo stvoriti siloma že danes. Danes je naša univerza še slovenski kulturni inštitut in tak naj ostane dotlej, da se slovenski narod tudi v zvezi z zlije s Hrvati in Srbi v eno celoto, kakor se je z njimi že združil v politično edinicu. Dokler bo Ljubljana slovenska, mora ostati slovenska tudi njena univerza. Bodoči občinski zastop naj jo ščiti in brani z vso energijo, da kruta dejstva in strankarska strast ne zrušita tudi tega, kar pomeni uresničenje naših stoletnih sanj, ljubljanske univerze.

Važna določila za promet z devizami in valutami.

OPOZORILO TRGOVCEM - UVOZNI CARJEM.

— Beograd, 28. novembra. (Izv.) Generalna inspekcija ministarstva financ opozarja v posebni okrožnici trgovce, zlasti uvoznike, da ne naročajo blaga v inozemstvu prej, dokler ne dobe predhodno deviznega odobrenja od deviznega odbora Narodne banke, oziroma odborov pri njenih podružnicah za promet z devizami in valutami. Naročeno blago brez dovoljenja se ne bo moglo uvažati, če tudi blago že dope na carinarico. Od 1. decembra dalje se bo vsako blago, za katero ni bilo pravočasno doseženo dovoljenje za nakup deviz in valut, brozopojno vrnilo nazaj.

— Beograd, 28. novembra. (Izv.) Generalna inspekcija ministarstva financ je izdala nova navodila glede prometa z devizami in valutami. Izdana je sledeča odredba:

Za promet z devizami in valutami po oblačilni zavodi v naši državi morajo tekoče račune otvoriti inozemskim osebam, tvrdkam in bankam za dinarske zneske, ki se vplačujejo na račune plačila blaga, kupljenega v inozemstvu in uvoženega za dinar. V to pooblaščenke banke morajo pri takih plačilih točno poizvedeti izvor dinarske plačilne obveznosti, osobito če dotični znesek izvira od uvoženega blaga, če je depozit imel uvožno dovoljenje in če odgovarja znesek originalni fakturi, vsebujoči klavzulo o izvora blaga.

Banke so obvezane v svojem arhivu hraniti zadevno uvožno dovoljenje. Z aktivnimi postavkami računov lahko inozemski lastniki svobodno razpolagajo v naši državi za plačila raznih obveznosti, za

kupnino izvoznega blaga, oziroma za druge potrebe v naši državi.

— Beograd, 28. novembra. (Izv.) Novi pravilnik o nakupu deviz in valut določa med drugim tudi, da je dovoljen prenos zneskov iz računov, ki jih imajo inozemci pri naših bankah, denarnih zavodih in tvrdkah na druge osebe in tvrdke. Ti prenosni pa morajo imeti pripombo oziroma klavzulo, da izvirajo te tirjatve iz zneskov za uvoženo blago, O teh zneskih ni dovoljena arbitraža.

Zaupnica Mussoliniju v italijanskem senatu.

— Rim, 28. nov. (Izv.) Italijanski senat je imel včeraj sejo, na katero je prihitelo polno občinstvo, tako da so bili gosti zasedeni vsi prostori, kakor ob izrednih slučajih. Med govorniki je Barzilai naglašal precizno črte Mussolinijevega političnega programa. Dobra zunanja politika more sioneti samo na notranjem redu.

Mussolini je imel zelo obsežen govor, ki ga je zborščica poslušala z veliko pozornostjo. Povedal je odkritosrečno, da so mu ljubi lojalni in iskreni nasprotniki, kakor pa dvomljivi prijatelji. Ministrstvo je sestavljalo s pristajali vseh strank v zbornici. Našel, da bi se odpravil parlamentarizem, odgovarja, da on nima namena odpraviti zbornice. Kar se tiče liberalizma in svobode, pa je tega mnenja, da, ako bi hotel, da se da polna svoboda par stotim tisočim Italijanom, bi se on energično posavil po robu taki svobodi. Nikakor ne misli zapustiti svobodne in ustavne poti in ustvariti kaj novega, kajti vzgled drugih revolucij ga podučuje, da obstoje temeljne točke v življenju narodov, katere treba respektirati. Hoče pa, da odslej narodna disciplina ne bo zgolj beseda in da se svoboda ne izpridi v popustljivost. Noče stati nad prepričanje, marveč hoče biti z onimi, ki delajo in ki so pripravljali žrtvovati se za narod, odločno pa je proti onim, ki bi hoteli storiti kaj nasprotnega.

Njegova politika ne bo protiproletarska in sicer iz narodnih ozirov in ne iz nikakih drugih. Nočemo potlačiti proletariata in pognati ga v dušne razmere, marveč hočemo ga dvigniti gmočno in duševno, toda ne v to svrhu, da bi tvorila delavska masa v bodoče poseben tip kulture, marveč so naši ozirom drugi, ki se strinjajo z našo našega naroda, ki ne more biti združen, miren in solidaren, ako bi bilo 20 milijonov delavcev obsojenih v obupne življenske razmere.

Vprašali so ga, kaj stori vojaška organizacija fašizma. 52.000 črnih srca je zapustilo Rim v 24 urah, kakor je ukazal Mussolini. Zato pa naglašal, da so mu poslušni, in to, kar najprej naloži fašizmu, bo konec vseh onih akcij, ki nimajo več pravice, da še nadalje obstoje, odpade vse, kar se morda imenuje fašistovski nelegalnost, ki sedaj že odpada in poneha kmalu popolnoma. Treba seveda, da tudi druga stran opusti napadanje. Napram senatorju Albertiniju je Mussolini povdarjal, da se ni prav nič prevzel radi fašistovskega zmage in vprašal je: »Kdo mi je branil zapreti parlament? Kdo bi mi mogel zabraniti razglasiti diktator tih ali petih oseb, kdo bi se bil mogel upreti gibanju, ki ni bilo gibanje 300.000 glasov, marveč 300.000 pušk?« Nič! Jaz sem bil oni, ki je na ljubo domovini čustva in egoizem podvrnil najvišjim interesom naroda ter sem takoj ono gibanje spravil na tir konstitucije. Nelegalnosti Mussolini ne pripisuje v notranji politiki in istokot ne v zunanji. To naj vedo vsi v zbornici iz izven zbornice. Zunanjo politiko bo vršila sama država, katero imam čast zastopati in voditi. Notranje ministristvo je pravzaprav policijsko ministristvo, toda Italijanski državljani priznavajo v policiji jedno izmed moči, ki so potrebne za socialno zožitje.

Predvsem zunanja politika ne bo puštolska, pa tudi v ničemer se neče odpovedati. Seveda na tem polju ni pričakovati čudežev, kajti z enim samim govorom, če tudi pragmatičnim, se ne da izbrisati politika, ki je rezultat drugih elementov in druge časovne dobe.

Za ideal v zunanji politiki naj velja vzdrževanje miru, to je najlepši ideal zlasti sedaj po štiriletni vojni. Naša politika ne bo politika imperijalistov, ki bi iskala nemogoče stvari, marveč bo politika, ki se ne bo naslanjala vedno na negativne predsojce, po katerih bi ne bilo nikdar mogoče prijeti za orožje. Treba imeti pred očmi to možnost; ni je mogoče odstraniti kar tako, kajti potem bi stali mi brez orožja pred drugimi narodi. (Burno pritrdjevanje.) Ne delam si nikakih iluzij, toda posrečilo se mi je, da sem dal razumeti zaveznikom in tudi drugim narodom v Evropi, da Italija nima veljati več za predzgodovinsko državo, za Italijo muzejev in bibliotek, marveč Italija, katero gledam kako raste pred mojimi očmi, Italija polna življenja, ki se pripravlja za lastnimi močmi na srečno bodočnost in ni Italija, ki bi živel od dohodkov svoje preteklosti, kot kak parasit.

Italija neče slediti vozu drugih kot pozabljena služkinja, marveč zahteva dostojanstveno vse svoje pravice in ravnotako hoče braniti tudi vse svoje interese.

Glede odgovornosti, ki je težka in ogromna, pravi Mussolini, da njegova oseba pri tem ni v igri, pa osebna velja malo, neuspeli bi bi bil težak za njega, marveč mogel bi nelizerno škodovati narodu. Zato se obrača do Italijanskega naroda in želi, da bi bil narod discipliniran, delaven, da bi se vesilil svojega trejtega prerojenja in ako bo tako, čuti Mussolini, da doseže svojo svrhu. Govor je bil sprejet z velikim odobravanjem. Senat mu je na to izrekel zaupnico s sprejetjem nastopnega dnevnega reda: Senat odobruje izjave vlade in prehaja na dnevni red.

— Rim, 28. nov. (Stefani). Senat je sprejel od generala Giardinu predlagani dnevni red, v katerem se izreka zaupnica vladi in je nato soglasno odobr. proračunski previzorij do 30. junija 1923.

Politične vesti.

— O parlamentarizmu v naši državi. Beogradska »Politika« je izšla novo ime za bolezen našega parlamentarizma. Vzrok sedanje vladne krize vidi »Politika« v takozvani »foteljmaniji« in pravi, da je to nenormalna in nedopustljiva želja gotovih ministrov, da na noben način ne postanejo navadni ljudje. Ta bolezen se lahko konstatira samo pri onih, ki že sede na ministrskih stolčkih; po naravi je ona čisto nervni pojav. Bolnik, ki trpi od te bolezni, si domišljuje, da se v nobenem slučaju ne more ločiti od fotelja, kjer sedi. Mislimo, pravi dalje list, da ste ministromanija, ki pomeni nenormalno in nedopustljivo željo gotovih ljudi postati na vsak način ministri, in foteljmanija dve nevarni bolezni našega mladega parlamentarizma. One predstavljate nenormalno stremeljenje po vladanju in še bolj nenormalno voljo obdržati se na vladi. Moramo priznati, da sta se mogli razviti do te stopnje samo zaradi nenormalnih razmer, v kojih se razvijale naše politično življenje. Izboljšanje teh razmer je najboljši zdravilo proti njim; dokler pa tega ne dosežemo, smo prisiljeni boriti se proti tem boleznim z navadnimi sredstvi. Eno od teh sredstev je tudi to, ki nam je na razpolago: javna beseda.

— Kongres četnikov. V beogradskem hotelu »Bajlon« se je vršil v nedeljo prvi kongres srbskih četnikov, ki so se ga udeležili Ljuba Davidović, dr. Suškalović, Magovčević, Čičević in zna-

— Rim, 29. nov. Senator Loria se je v razgovoru o obdobju proti davčnim na delavski mezd, rekoč, da se ne išče dohodkov tam, kjer ni ničesar vzeti. Einaudi je izjavil, da se za davčna davčnika od dohodkov, ki prinesejo mero, neobhodno za življenjske potrebe. Rava se je zavzemal za zgradbo železnice čez Predel, naglašajoč njeno nujnost v korist državi. Po

Akcija Hrvatskega bloka v odločilnem štadiju.

VAŽNA MISIJA DR. TOMLJENOVICA. — PISMO STEPANA RADIČA LJUBI DAVIDOVIČU. — HRVATSKI BLOK SPREJEMA USTAVO Z OMEJITVIJO GLEDE RAZDELITVE HRVATSKE.

— Beograd, 30. novembra. (Izv.) Bivši hrvatski ban dr. Tomljenović je vodil tekom dveh dni važne razgovore z Ljubo Davidovičem in Stojanom Protićem v imenu Stepana Radiča. Sročil je dr. Tomljenović prinesel predsedniku demokratske stranke pismo Stepana Radiča, v katerem ga voditelj Hrvatske seljačke stranke obvešča o poslednjih definitivnih sklepih in o izjavi Hrvatskega bloka. Kljub gotovim tendencioznim vestem je sedaj gotovo, da komuniste Hrvatskega bloka absolutno ne pomenja prekinjenja pogajanj s srbijskimi skupinami za sporazum. V parlamentarnih in političnih krogih sedaj kategorično izjavljajo, da je prihod Hrvatskega bloka v sedanjem političnem momentu najprimernejši in najnujnejši. Dr. Tomljenović se je včeraj razgovarjal tudi z zemljoradnikom Jovanom Jovanovićem in zastopnikom Jugoslovskega kluba Baričevićem.

— Beograd, 30. novembra. (Izv.) Del beogradskega tiska skuša zasnovati gotovo nerazpoloženje proti Hrvatskemu bloku. Na drugi strani pa je sedaj skrajni čas za prihod, ker so nekateri politični krogi postali že nestrpni. Glavno glasilo »Jugoslovskega zvezništva« »Novosti« pozivlja Hrvatski blok, da v sedanjem kritičnem momentu odkrito in jasno pove, kaj hoče, zato je skrajni čas, da pride v Beograd. Vaš dopisnik je imel tekom zadnjih dni priliko razgovorjati se z raznimi politiki o problemu sporazuma s Hrvati. Vsi so naglašali, da prevzema Hrvatski blok na sebe veliko odgovornost, če bi skušal zavlačevati pogajanja in če bi skušal podaljšati sedanje nevzdržno stanje. Vsi se izražajo, da mora Hrvatski blok jasno in odkrito označiti svoje cilje. V parlamentarnih krogih so pripravljene na prihod Hrvatskega bloka, pripravljeno so, da podpre in omogoči novi kurz notranje politike. Treba pa je znati jasne cilje Hrvatskega bloka.

— Beograd, 30. novembra. (Izv.) Uredniku »Vremena« se je Stojan Pro-

drugi govornikih je zatrjeval podtajnik trgovske mornarice Ciano, da stori vlada vse, da se upostavi promet trgovske mornarice. Glede ladjedelnic pa je rekel, da jih je sedaj 24, in to je preveč, zato treba omejiti ladjedelniško industrijo. Odvzame se umetno življenje nekaterim ladjedelnicam in vlada izda tozadevno v kratkem svoje odredbe.

tič izrazil o akciji Hrvatskega bloka in o važnosti Radičeve izjave v zadnji številki »Slobodnega doma«. Protiv je med drugim tudi naglašal, da je ta Radičeva izjava sedaj brezpredmetna, ker je bila nato izdana oficijelna izjava Hrvatskega bloka z dne 25. t. m. Komuniké Hrvatskega bloka ima veljavo. Sklepe v tem komunikéju je treba smatrati za pravilne in lahko služijo kot temelj za nadaljnja pogajanja. Ta komuniké ustvarja v akciji Hrvatskega bloka zelo dobre smernice za nadaljnja pogajanja. Komuniké vsebuje konkretne zahteve Hrvatskega bloka, ki se lahko sprejmejo. Glede stališča vlade do Hrvatskega bloka je Protiv omenil, da vlada preko oficijelnih organov daje izjave, da se veseli prihoda, ker bi to značilo okrepitev države, na drugi strani pa je jasno videti, da ona ne želi tega prihoda. Stojan Protiv se je dale izrazil o času vladine demisije, da je to vprašanje postransko in je irrelevantno, če vlada popreji ali poslej demisijonira. Protiv tudi naglašal, da prisega hrvatskih poslancev ni mero-dajna za pogajanja.

— Beograd, 30. novembra. (Izv.) Dr. Tomljenović je prinesel Ljubi Davidoviču pismo Stepana Radiča. V tem pismu Radič javlja Davidoviču, da pride Radičevci in zajedničarji v beogradske skupščine. V glavnem sprejema vidovdanske ustavo z edino tem pridržkom, da se Hrvatska in Slavonija ne razdelita na štiri oblasti. Kot protislu-gu postavlja Radič zahtevo, da se Ljuba Davidović in Stojan Protiv obvezeta, da se sedanja beogradska vlada strmo-glavi.

Dr. Tomljenović je dalje poročal Ljubi Davidoviču, da pridejo poslanci Radičeve stranke in zajednice dne 2. decembra v Beograd. Radič se je odrekel ne samo republiku, ampak tudi federacijo. Radič sprejema vidovdansko ustavo z zgornj omenjeno omejitvijo.

Madžarskem in da bi bilo vse ono žito, ki je ne morejo zmeti jugoslovenski mlini, da ne na razpolago madžarskim mlinom, ki bi potem svobodno razpolagali z dobljeno moko. Politični krogi pa zelo pesimistično preso-ja to načrt in so prepričani, da se beogradska vlada niti ne spusti v meritorna pogajanja. Madžarska vlada pa vsekakor pričakuje povolnih rezultatov in upa, da k temu mnogo pripomorejo rezultati gospo-darsko - trgovinskih pogajanj med Češko-slovaško in Madžarsko.

Omare z žuluzijo

ono ali dvodelno, iz hrastovega lesa, svečilo ali črne

The Rex Ko, Ljubljana.

Povratak zunanjega ministra dr. Ninčiča.

— Lausanne, 29. nov. (Izv.) Kar kor izve Vaš dopisnik se povrne zunanji minister dr. Ninčič prve dneve prihodnjega tedna v Beograd, da poroča vladi o svojem delovanju na konferenci in o položaju mirovni-pogajanj s Turki. V glavnem bo dr. Ninčič poročal o sestanku z Mussolinijem, dalje o razgovorih z zastopnikom ruske sovjetske vlade Vorovskim in o sestanku z dr. Benešom. Minister dr. Ninčič ostane v Beogradu le kratak čas, na kar se povrne v Lausanne. Dr. Beneš je danes došel v Lausanne. Vodi jo se pogajanja in razgovori med njim, dr. Ninčičem in Ducom glede obnove balkanske zveze in o mali antanti.

Mussolini izvrši celotno rapa-lsko pogodbo in konvencije v St. Margheriti.

BREZ FAŠISTOVSKEGA ODPORA. — Rim, 29. nov. (Izv.) Mussolini je imel včeraj dolgo konferenco z zborni-čnim predsednikom dr. Nicolo in s Casertanom, predsednikom stalnega parlamentarnega odbeka. Med drugim je bilo v razpravi tudi vprašanje o izvršitvi rapalske pogodbe in tej sledečih dogovorov. Mussolini je izjavil odločno, da obavi vse dogovore, sklenjene med Italijo in Jugoslavijo, ki še niso povsem znani, ter da izvede celotno vse sporazume, četudi ne zadoščajo povsem italijanskim narodnim aspiracijam. Izvršitev sledi nemudno ratifikaciji v parlamentu.

S strani reških in dalmatinskih fašistov ne bo nikakega odpora, ker so bili njihovi zastopniki že poklicani k Mussoliniju, ki jih je prepričal o potrebi, da se spoštuje podpisane pogodbe.

Vsako novo pogajanje z Jugosla-vijo je tako nepotrebno.

Kritični zapletljaji na Grškem.

POPOLNA IZOLACIJA GRŠKE.

— Pariz, 29. novembra. »Chicago Tribune« javlja iz Londona, da namerava Venizelos odstopiti kot glavni delegat Grške na lausan-ski konferenci. Angleška dele-gacija je v razgovoru z Venizelosom naglašala, da je postal položaj Grške nevzdržljiv.

— Dunaj, 29. novembra. (Izv.) Včeraj je prispelo na Grško poslaništvo oficijelno poročilo o usmr-titvi bivših grških ministrov. Grški poslanik Ypsilanti je odstopil.

— London, 29. nov. (Izv.) Jav-ljajo iz Washingtona: Državni de-partement obvešča, da ameriški poslanik v Atenah vloži odločen protest proti usmrstitvi bivših mini-strov.

— Rim, 29. novembra. (Izv.) V političnih krogih je vest o usmr-titvi grških ministrov vzbudila ve-liko razburjenje. Mussolini je bil zelo ogorčen. Vatikan namerava tudi izreči obso-dbo te usmrčitve.

— Atene, 29. novembra. (Hav-as) V razlogih obsojbe ugotavlja vojno sodišče, da so obtoženci na-menoma ljudstvu prikrivali nevar-

nosti povratka kralja Konstantina. Kar je povzročilo Grški odklonitev morane podpore zaveznikov in ka-tastrofo v Mali Aziji. Obtožencem je bilo dokazano, da so bili dogo-vorjeni za veleizdajo.

— Pariz, 29. novembra. (Izv.) Po poročilih pariških listov je od-poklicanje britanskega poslanika v Atenah Lyndleya povzročilo veliko konsternacijo ne le v glavnem me-stu Grške, marveč tudi v vseh kro-gih lausannske mirovne konferen-ce. Splošno naglašajo, da je stališče Grške postalo zelo otežkočeno in da bo težko mogoče še nadalje bri-tanski delegaciji sedeti skupno z Grško pri zeleni mizi.

— Lausanne, 29. nov. (S. B. A.) Poročilo o prelomu diplomatskih odnosov Velike Britanije z Grško je bilo danes zjutraj javljeno. Vest je napravila povsod vtis in bo brezdvomno imela velik vpliv za nadaljno delo konference in na od-nosaje med lordom Curzonom in Venizelosom. Vprašanje je, če bo lord Curzon še nadalje pripravljen sedeti pri zeleni mizi skupno z Venizelosom.

GOSPODARSTVO.

— z Novosadske blagovna borza 29. novembra. Novi Sad, 29. novembra. Cene v di-narjih: Pšenica bačka 395-397.50, ječmen bački 268.75-270, oves bački 268.75, bačka koruza 187.50-205, fižol beli 350, pšenična moka »0« 577.50, »2« 530, »5« 512.50, »6« 480, otrobi 162.50.

— z Zagrebski trg. Zagreb, 29. novem-bra. Cene v krahaj za 100 kg. postavno Ba-čka notranja: Pšenica (76-77kg) 1580 do 1620, stara koruza 1350-1400, nova umetno posušena 1100-1120, v storžih 520-560, rž (71-72 kg) 1400-1500, ječmen za pivovar-ne 1500, za krmu 1350-1400, oves 1080-1120, pisani fižol 15-15.50, beli 1450-1500, pšenična moka »0« 23.75-24, »2« 22.75-23, »4« 21.75-22, za krmu 11-12 za kg. otrobi dro-bni 800, debeli 900-950. Tendence neizpre-menjena. Promet znaten.

— Uvoz vina v Švico. Pooblaščen trgovska agencija v Ženevi obvešča, da je zabranila švicarska vlada uvoz vina v so-dih do 13% alkohola, kakor tudi meš za sladka vina. Zabrana velja od 19. oktobra tega leta.

— z Prevoz živinske kreme. Pokrajnska uprava za Slovenijo, oddelke za kmeti-je v Ljubljani, naznanja, da velja uverica za prevoz živinske kreme po znižani tarifi cen iz Hrvatske, Vojvodine, Srema, vzhod-ne Slavonije, Podunavlja in Bosne za vse proge državne in južne železnice od 1. decembra t. l. dalje.

— z Stroški za prehrano na Angleškem. Delavsko ministrstvo naznanja, da so stroški za prehrano v oktobru poskočili za dve točki. Od 1. novembra se je odstotno vi-šanje nad predvojni stanje za vse predmete prehrane postavilo na 80 proti 78 z dne 1. oktobra. Tekom sezone so se zvišale cene za mleko in jaja, tudi sir, zmazko meso in čaj so poskočili v cenah. Slanina, ribe, krompir in angleško meso pa je bilo 1. novembra ceneže nego 30. septembra. Cene za moko, kruh, sladkor in margarinu so ostale skoraj neizpremenjene. Cene za sta-novanje se drže za 50 do 130% nad predvojni stanjem. Cena premo-gu je za 85 do 90% višji od predvojnne cene.

— Novo izdaje Zemljopisa za srednje Škole. Kako je IV. izdaje Hoič-Moedestina-vozemljopisa bilo za par dana rasprodano, to je odmah ušlo v štampu novo V. prošir-eno izdaje s najnovijimi podatki i prome-noma. Ovo izdanje eimat č 400 strana. 80 slika, bit č štampano na finom papiru i ve-likim slovima, a izadi se i. prosinca. Ciljena din. 40., ukoričeno din. 50., a naročje se kod Hrv. štamparskog zavoda u Zadrebu, Marovska ulica 30.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDA-LISCA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Četrtek, 30. nov.: zaprto.
Petek, 1. decembra: »Hilapci«. Izven.
Sobota, 2. decembra: »Jack Straw«. Delav-ska predstava. Izven.
Nedelja, 3. decembra: ob 3 popoldne »Kro-jacek - junaček«, ob 8 zvečer »Idiot«. Ponedeljek, 4. decembra: »Ploha«. Red B.

OPERA:

Četrtek, 30. decembra: »Gorenjski slav-ček«. Izven.
Petek, 1. decembra: »Gorenjski Slavček«. Red D.
Sobota, 2. decembra: »Carmen«. Red C.
Nedelja, 3. decembra: »Gorenjski slavček«. Izven.
Ponedeljek, 4. decembra. zaprto.

— »IDIOT«. Dramatizacija po Dosto-jevskemu romanu. Sinodna premiera je traja-la do pol 1. zjutraj. Gledališče je bilo raz-prodano in je občinstvo zbog jako dobrega igranja in vestne režije g. Putlate vzdržalo v napetosti do konca, čeprav je bila to zla-sti za stoletja ogromna žrtev. Gost g. Nab-lokaja, je izborna. Čuvstvena umetnica, ima jako ugodno in simpatično vnanost ter je govorila, čast je šele pred dvema mesecema došla iz Bolševizije. Čudoma razločno in in spremljivo slovenskino. Vsekakor bo tre-ba predstavo razdeliti na dva večera ali pa še nadalje energično igrati. Natančneje po-ročilo podam, ko si ogledam še par pred-stav. — M. Z.

— »Gled. lista« št. 7 prinaša sliko in za-nimiv življenjski starost naših skladatel-jev A. Foersterja ob priliki njegove 85 let-nice in črtico 50 letnice premiere prve slo-venske opere »Gorenjskega slavčka«. Ob članka je spisal priznani glas-beni strokovnjak in pisatelj. Obenem prinaša aktualno črtico o Dostojevskemu »Idiotu« izpod peresa B. Putlate, ki je delo vzporedil in režiral.

— Operni libretl. — »Gorenjski slavček«. Pravkar je izšel 4. zvezek opernih libretov: Izvirna komična opera v 3 dejanjih »Go-renjski slavček«, spisal Luiza Pes-jakova in Emanuel Žilinc, ugalsbil Anton Foerster, 48 str. Cena 3 Din. — »Gorenjski slavček« je prvotno bil sestavljen kot ope-rata, kasneje predelan v opero v dveh de-janjih; za sedanjo novo vzporeditev je re-žiser našega Narodnega gledališča, g. Osi-p Šest, predelal opero v scenično tehničnem oziru in jo razdelil v tri dejanja. Odgovor-jaajoč glasbeno preureditev je preskrbel ka-pelnik g. Jeraj, ki bo opero tudi na današnji premieri dirigiral. Libretto te opere, ki je se-daj izšel v založbi Zvezne tiskarne in knji-garne v Ljubljani, obsega tekst po najnovi-ši predelavi; zato bo gotovo vsak posetnik našega opernega gledališča prav rad segel po tem ličnem libretu naše izvirne domače opere. Libretl se dobivalo v Zvezni tiskarni v Ljubljani (Wellfova ulica). Raznordajal-ecem običalen posust. V razprosti so tudi pri blaginji v operi in pri opernih bileterjih.

— Jubilej univ. profesorja Lozančiča. V nedeljo je slavil univ. prof. beogradske univerze Sima Lozančič petdesetletnico svo-jeja naučnega delovanja. Svečanosti se je udeležil kralj, predsednik vlade, patriljarh, predsednik parlamenta in veliko število dru-gih odličnih oseb in dijakov. Rektor univer-ze dr. Gavrilović je pozdrvil ljubljarija v imenu proforskoga kolegijsa in mu izročil posebno spomenico, nakar je M. Stojilković prečital svoj referat o naučnem delovanju prof. Lozančiča, ki je posebno mnogo storil za naše znanstvo na polju analitične, agri-kulturne in elektrotehnične kemije. Dekan filozofske fakultete Vulič je spomnil slav-ljenca, da je izbran za častnega doktorja fi-lozofije, kar pomeni najvišjo čast, ki mu jo i emogla izkazati fakulteta. Kralj pa je za odlikoval z redom Sv. Save II. reda.

najboljša pevka — sledi Francozu gle-dališkemu ravnatelju, da jo izuži za slo-voitno operno pevko v tujini. Francoz, spoznavši veliko stisko vdove, obljudi in izplača 200 gld., s katerimi se reši do-močinja, in mati se vda in privoli, da gre hčerka v tujino — torej za 200 gld. pro-dana nevesta. Toda sedaj pride žena, ki hoče na vsak način rešiti svojo ne-vesto, ki obdolži Francoza kupčije z dekleti in ga da zapreti. Naposled se pa vse lepo pojasni in na dobro razvije in konča.

Snov da priliko za prikazanje slo-venskega narodnega življenja in dovolj razmaha za pisatelico in skladatelja. In vendar je slovenska Prodana nevesta povsem samonikla, izvirna slika iz ma-lega življenja slovenskega ljudstva, in more kot izvirna in neodvisna, veljati in vztrajati poleg češke sestre »Prodane neveste«.

»Gorenjski Slavček« je torej opera, s katere besedem je slovenski narod lahko prav zadovoljen, in more zanje hvaležen biti pisateljici in skladatelju.

Kadar bo ta opera vzporedjena s tisto ljubeznijo in izčrpnostjo, katero zasluži, potem se je nadejati, da bo tudi pri vzporeditvi prišla do svoje popolne veljave, ne samo doma, ampak tudi čez domače meje. Vzporedjena pa je bila tu-di že pri Čehih v Narodnem gledišču v Brnu z uspehom l. 1910.

Toliko v naglici o naši »Prodani ne-vesti«, o Gorenjskem slavčku, ki ga naj pojo in veličajo — pred vsem — slo-venski slavčiki!

Gospodarska pogajanja med Madžarsko in Jugoslavijo.

— Budimpešta, 29. novembra. (Izv.) Madžarski listi prinašajo od vlade inspirira-na poročila o prihodnjih gospodarskih po-gajanjih med Jugoslavijo in Madžarsko. Po teh poročilih je madžarska vlada zaprosila vlado v Beogradu, da imenuje člane dotični delegacij, s svoje strani pa je tudi sporoči-la, da je pripravljena precizirati obseg po-gajanj. Madžarska vlada želi voditi z Jugo-slavijo pogajanja na isti način, kakor s Češko-slovaško. V prvi vrsti naj bi se sklenila splošna trgovinska pogodba, na kar bi v-nje okvirju sledili detaljni ugovori. Madžarska vlada polaga veliko važnost na to, da bi dobila od Beograda obvezo, da ku-puje Jugoslavija gospodarske stroje na

Dr. F. M.:

Naša prodana nevesta.

K novi vzporeditvi »Gorenjskega slavč-ka« v opernem gledišču dne 30. novem-bra 1922.

Smetanova »Prodana nevesta« je neminljivega svetovnega slovesa in je najslajnejši dokaz slovenske srčne prosvete. To pa nikakor ni bila od začetka, marveč je imela v začetku prav zlo usodo in prišla skoraj povsem v poza-bo. Takrat je vladala izključno laška operna smer, takozvani belcanto v glasbi in tudi laška operna snov, ki je od začetka do konca zahtevala, da vsaj nekaj opernih činiteljev pogine z mečem in ognjem, sicer sploh ni bila - opera.

Značilno je za Slovanstvo, da v njego-vih operah in sicer v najboljših ni sledu o umoru in ubojstvu, nego se razpleta v njih srčna, prava prosvetna snov. V tem oziru je pravi vzor prav Smetano-va »Prodana nevesta«. Šele poznejša leta in desetletja so spoznali pravo vrlino Smetanove »Prodane neveste«, in češko rodoljublje in narodna ljubezen do vsega češkega in zlasti do češke narod-ne glasbe je z vsjo svojo veliko vneto mogla dvigniti in izčrpati velike prosvetne, narodne in glasbene zaklade »Prodane neveste«, in ji pridobiti sve-tovno slavo za vse čase in narode. Smetanova »Prodana nevesta« je naj-bolj nazoren vzgled, da tudi najboljše delo ne uspeva, če ga ne dvigne ljube-zen in vsezahtevje vzporeditve, kate-ro je edino zmožno vzporediti umetni-kovo delo v taki višini, popolnosti in

dovršenosti, da postane vzporeditev nov vsakokratni doživljaj. Šele kadar je vzporeditev doživljaj, potem se sme reči da je umetniška.

Slovenci smo srečni, da poznamo in umevamo Smetanovo »Prodano ne-vesto« v vsej njeni krasoti in dovrše-nosti. Slovenci pa smo tudi srečni, da imamo »Prodano nevesto« svojo! Slo-venska »Prodana nevesta« pa ni nobe-na druga, nego Foersterjeva opera »Go-renjski Slavček«. Leta 1867 začetkom avgusta v Ljubljano prišli skladatelj Anton Foerster, se je kmalu vživel in kot Slovan in glasbenik lahko vživel v slovensko življenje in slovensko glas-benost, tako da je mogel že leta 1873 podariti Slovincem prvo mu slovensko opero — prvotno zaradi nekaj nepeva-nega besedja-opereto, potlej tudi v obil-kovnem oziru popolnjeno na opero. Foersterjeva opereta je imela že pri prvih dveh vzporeditvah velik uspeh, čeprav so bile takratne naše moči za umetniško vzporeditev še v mnogem oziru nedostatne. Toda že takrat se je veličala Foersterjeva glarba, samo o besedju operete ni bilo slišati dosti po-hvale. Na italijanske opere navajeno ob-činstvo je bilo zahtevalo čisto drugače-ve vsebine besedja. Seveda najmanj s ka-klm umorom ali ubojem. To malenkost-no naziranje se je držalo opernega be-sedja še do najnovejših časov, in morda je še danes mnogo takih, ki se jim zdi snov slavčkovega opernega besedja preneznatna in malenkostna. In vendar so vsi ti grajalci v zmoti. Opera Gorenj-ski Slavček nikdar ni imela namena,

biti opera italijanskega sloga po besedi in glasbi, marveč povsem kaj drugega. Takrat so bili časi narodnega prebren-ja, veličanja narodne glasbe in vsega, kar je narodno. Nadale se je takrat zbudila v glasbi takozvana prirodna struja, ki je težila za prirodnim izra-žanjem besedne vsebine, in zlasti stru-ja, ki obenem izraža glasbo v narodnem slogu. Ta dva pravca najdemo vtelese-na v Smetanovi glasbi, ki veliča vse-povsod svojo domovino, narodno snov in narodno glasbo. Na Smetanovem glasbenem zavodu je kot učitelj deloval tudi Anton Foerster, kateremu je bil Smetana sam dober prijatelj in ga je seznanjal tudi s svojimi glasbenimi priza-devanji.

Velika zasluga Antona Foersterja je, da si ni iskal snovi za svojo opero v kakem italijanskem slogu in ubojstvu, marveč med priprostim narodom. Pre-prosti narod živi svoje priprosto živ-ljenje v dnevnih trudih in veselju in ra-dosti, ki ga daje pošteno prirodno delo. V malem kmetskem življenju pomenijo male skrbi čestokrat veliko. In že od malih skrbi je odvisno blagostanje ma-rskatere priproste kmetske hiše in koč-e. Ne morda med junači, pobojniki, klati-vitezi in razbojniki iskal skladatelj Foerster snovi za opero, nego sa-ma se je mudila v kmetskem živ-ljenju, v njegovem daniem veselju, v njegovih vsakdanjih skrbih in stiskah. V tem malem kmetskem življenju more postati tudi že manjši dogodek tragičen in odločilen: za bitje ali nebitje, za ob-stoj domačije ali njen propad, za srečo

prebivalcev te domačije ali za njih po-gibeli. Tudi brez junaštva, viteštva, kla-tiviteštva in razbojništva se vršijo tra-gedije v malem, v idiličnem življenju kmetskega ljudstva, in prav taka idilična tragedija je snov Foersterjeve opere »Gorenjski Slavček«, prav kakor je enaka idilična tragedija vsebovana tudi v Smetanovi »Prodani nevesti«. To pa je tragedija srca brez ubojstva in umora, tragedija prave srčne prosvete.

Za »Gorenjskega Slavčka« je v tem oziru prav značilno, da mu je besede na-pisala pisateljica in pesnica Luiza Pes-jakova, ki je iz lastnega opazovanja po-znala malo kmetsko življenje in znala ceniti njegovo vrednost za književne in prosvetne svrhe. Poznala je dobro go-renjsko ljudstvo, ga v podrobnosti prav dobro označila in spesnila besedje, ka-kor ga je bilo prav Slovincem žeteli in ki je bilo sposobno — kot narodna snov — obdržati veljavo za vedno. Tudi Smetani je napisala besedje pisateljica za »Poljub« in »Tajnost«.

Za malo kočjo slovensko je že uso-depolna zgodba. Če je bila v časih dobre stare vrednosti zadolžena za 200 gld., in če je bil upnik trd in krut in pretil, da dolg brezobzirno iztrija, kočarsko domačijo proda in vdovo z malimi in večjimi otroci požene iz rodne krova v nepoznani svet.

Prav taka prodaja kočje je pretila vdovi, da jo požene brezsrčen upnik iz domačije z otroci vred po svetu, in samo ta velika stiska je premogla vdo-vo, da je privolila, da njena hčerka —

Borba za Ljubljano.

— **NAM SHODI.** Somišljenike vabimo, da se v čim največjem številu udeležijo shoda, ki jih priredi **Jugoslovenska zajednica** danes v četrtek, dne 30. t. m.

Za Poljane v Turkovi gostilni v Strelški ulici.

Za Sempeter in Vodmat v gostilni pri Zupancu na Ahacijevi cesti.

Za Senti Jakob v gostilni pri Časnovarju na Dolenjski cesti.

Začetek povesdi ob 8. Volitni odbori v posamičnih okrajih naj opozorijo, da bo na vseh shodih udeležba številna.

Klerikalci in Mestna hranilnica.

Da je bila Mestna hranilnica Ljubljanske klerikalne trn v peti, to ve v Ljubljani že vsakdo. Zato se tudi nihče ne čudi, ako so se klerikalci tega zavoda zopet spomnili pri predvolitvah v občinski svet Ljubljane, da bi napravili nekaj vede na svoj račun. Toda bomba, katere so izpuščili iz »Slovenca« dne 29. t. m. na Mestno hranilnico Ljubljanske, se bo odbila in zadela krvave strelce same.

V »Slovenca« z dne 29. t. m. klerikalci z debelimi črkami preglajajo sveto, da ima »Mestna hranilnica Ljubljanska« 26 milijonov vojnih posojil. Res je to, ima jih! To se je že opetovano poudarjalo, priznalo in poljasnilo v raznih razpravah občinskega sveta Ljubljanskega in v raznih gospodarskih razpravah slovenskega tiska. To dobro vedo klerikalci, ve pa tudi »Slovenec«, ki do danes še ni čutil potrebe, da bi udaril na to plat sveto.

Kako je prišlo do vojnih posojil v obdobju, ko se zavedena zneska vojnih posojil pri »Mestni hranilnici Ljubljanski«?

Vsa vojna posojila, pa bodisi tista, ki jih je podpisala občinska mamica na prigovarjanje svojega župnika pri njegovih posojilnicah, ali delavci-vojaki, da bi dobili nekaj dni dopusta ali kaka slovenska hranilnica na pritisk vlade, vsa ta posojila so bila posledica vojne, ene vojne, katero so zahtevali v Ljubljanskem »Unioni« Ljubljanski klerikalci in o katerem glasovanju dr. Šušteršič v dan Dunaj lažljivo poroča dr. Šušteršič, da je ves slovenski narod za »Stražexpedition« proti Srbom.

Slovenski klerikalci so vojno zahtevali, slovenski klerikalci so vsled tega tudi sodelovali za vse posledice te vojne. In ena teh posledic so vojna posojila.

Drugo dejstvo je, da so nemške hranilnice podpisale sorazmerno z vlogami vse višje zneske vojnih posojil kakor pa je to storila Mestna hranilnica Ljubljanska. Da pa je Mestna hranilnica Ljubljanska podpisala toliko manjša vojna posojila, tega ni kriva njena bivša uprava, ampak je kriva njena nemška vlada, katero so upravljal slovenski klerikalci z dr. Šušteršičem in dr. Korosem vred na Dunaju tako vneto in zvesto podpisali in ki je po svojem zastopniku vedno in vedno zahtevala še višje zneske. To zadnje dejstvo je jasno razvidno iz svojih zapisnikov Mestne hranilnice Ljubljanske in uradnih aktov.

Prav tako pa je tudi resnica, da je neka slovenska hranilnica, pri kateri so imeli v upravi večino klerikalci, podpisala vojne posojila v višjem znesku kakor pa je imela sploh vlog. Ta slučaj kaže jasno, kaj bi bilo 2 denarjev Mestne hranilnice Ljubljanske, ako bi bili imeli v njeni upravi odločujočo besedo klerikalci ali pa, ako bi stali na čelu hranilnice in mestne občine nemški vladni komisar.

Vsa lopeščina klerikalcev, ki v »Slovenca« zapadajo bivše hranilnično upravo radi vojnih posojil, se vidi nadalje v tem, da njihovi zastopniki v hranilnični upravi pri sklepanju o vojnih posojilih niso nikoli glasovali proti, nasprotno se je zgodilo celo obratno, da je uprava njihovih pristajala v seji upravnega odbora predlagala, da se podpisajo višji zneski, nege pa je sklenilo ravnanje.

Končno, če je klerikalcem resno toliko hudo na tem, da bi se Mestna hranilnica otrela vojnih posojil, zakaj oni niso te prilike uporabili, ko so imeli s koalicio v zadnji upravi tega zavoda večino? Zakaj ti posojila in ljudski dobrotarji niso takrat uveljavili preiskave na podlagi aktov in zapisnikov ter javno z dokazi obsodili onega, ki je to zakrivil? Takrat so oni kot funkcijonari hranilnice imeli pravice in dolžnost to storiti. Oni pa tega niso storili in so s tem ali za menjali svoje funkcije dolžnost in se vsled tega sami graje vredni ali pa — in to je pravilneje — niso imeli nobene poveda to zavedne graje bivše uprave. Ako pa to celo po svojem časopisu sedaj in to brez dokazov, kažejo s tem le svoje nizke srce.

Istotako je bila prokleta dolžnost klerikalne delegacije v upravi Mestne hranilnice — ako že hočejo klerikalci izgrati hvalisane zastopnike trpečega ljudstva — da bi bili s ostalimi strankami koalicio skrbni za to, da si hranilnica s preuredbo poslovanja čim preje odpremore od posledic vojnih posojil. Toga pa klerikalci niso hoteli. Ko se jim je predlagalo, da naj bi se Mestna hranilnica spremenila v komunalno banko, se je eden glavnih zastopnikov klerikalcev v hranilnični upravi izjavil: »Mi (klerikalci) se na to ne ogrevamo. Nam je hudo, da se ustanovi komunalna banka izven Mestne hranilnice. Tako bodo ta denar zbirala, komunalna banka pa ga bo uporabljala za blagost. S tem imamo dva sveda — svoje hude.« Za ta svoj našt se dobili tudi svoje sedanje zvezne socialne demokratke.

To so dejstva, katerih klerikalci ne morejo ovržeti. Ta dejstva kažejo pa, da se klerikalci svoj napad na Mestno hranilnico napravili vsled tega, ker se zavedajo, da ne bodo nikoli dobili prilike, da bi mogli s nadarjenim vladarjem Mestne hranilnice klerikalci za svoje strankarske politične namene. In to jih boli. V tem nevaru pa so tudi videli v nikotinu prav klerikalne samostojnosti, in so ga stopnje bolj od njihovi tajni zav-

nikov — Jutrovi mladinci. Ena pa stoji Mestna hranilnica Ljubljanska, ki je stala trdno cele v dnevih, ko so morali klerikalci denarni zavodi omejevati svoja izplačila in se posluževati v slepilo občinstva falzificirane vladne jamstva. temu zavodu tudi Slovenceva bomba ne bo škodovala. Slovenska javnost ve, da je Mestna hranilnica Ljubljanska zavod, ki hrani danes varno in zaslužljivo nad 310 milijonov kron od vseh slojev in oblasti zaupnega denarja in da klerikalci delujejo proti temu zavodu le iz gole nevošljivosti in jeze, ker se ne morejo tega denarja poslužiti v svoje osebne in strankarske svrhe.

Tako je prav. Kakor izvem je g. dr. Vladimir Ravnihar zaradi različnih lažljivih trditve vložil na deželno sodišču tožbo proti »Jutru«. Le žal da bodo te laži kot take razkrinkane še le po volitvah. Toda s tem je gospoda očividno računala, češ sedaj lahko mirno obkujemo, toliko da zbegamo volilce; pred volitvami obkrovanec ne bo imel več časa, da bi se ubranil očitkov in s tem smo dosegli svoj namen. Stavimo pa svojo glavo, da »Jutro« pisca »Jutrovi« člankov in pravega krivca ne bo izadel, ampak se bo skril za svojega slavnostnega moža, odgovornega urednika. Ravno tako stavimo, da se bo odgovorni urednik skrčil za zagovor — češ da dotičnega članka ni bral.

Zadnji poskus. Državni uradniki dobivajo iz Beograda pisma, svojeručna podpisana od ministra dr. Žerjave in poslanca Josipa Reisnerja, v katerem jih rotila, da naj glasujejo za mladinsko listo. Svoje pismo končujejo: »Uspehe doseže v parlamentu stranka, čim jačji je njen vpliv. Misli, da je v Vašem interesu, da se v Ljubljani pri občinskih volitvah dne 3. decembra ne oslabi demokratska stranka in ne naš vpliv v Beogradu«. Kai hočeta s tem povedati, je jasno. prav tako jasno pa je tudi, da se zavedno uradništvo ne bo dalo begati, ako se tudi manj obračata osebno minister dr. Žerjav in posl. Reisner, marveč bo z malimi izjemami kot en mož glasovalo za »Jugoslovensko zajednico«, ki bo tudi v Beogradu znala uspešne zastopati interese državnih namestnikov, kakor pa mladinci, ki so večinoma skrbeli samo za svoje pretežje.

Dr. Perič vabi v lepo magistratno uslužbenca. Nositelji komunistično-klerikalne liste dr. Perič sklicuje za danes ob 8. zvečer mestne uslužbenca na sestanek v srebrno dvorano hotela »Union«, da jih zaroti in zapriše za svojo rdečo-črno zastavo. Kdor je izmed mestnih uradnikov komunist in klerikalec, naj se le udeleži tega sestanka. vse druge pa opozarjamo, da imajo v smislu ustave in tudi službene pragmatike pravico — uljudno, a vendar energično odkloniti dr. Peričevo vabilo.

Pozor volilci! Vsak volilec naj vzame seboj na volišče kako legitimacijo (poselsko knjigo ali domovnico, ali orožni list, ali železniško legitimacijo itd.), da se bo z njo v slučaju potrebe lahko izkazal pri predsedniku komisije. Iz izkušnje vemo, da se dosti volilec ne dovolilo glasovati, ker se identiteta, to je istovetnost njegove osebe ni moglo ugotoviti. Na volišče naj vzame tedaj vsak volilec kak tak dokument!

Zadnji obupni triki mladincov. Vso ljubljansko javnost, zlasti pa naše somišljenike opozarjamo, da bodo po zanesljivih vesteh mladinci v svojih listih in zadnji dan tudi z letaki pričeli lažljivo vest, da je lista »Jugoslovenske zajednice« neveljavna, češ, da je bila vložena za en dan prepozno. Odrveč je poudarjati, da so to le zadnji obupni poskusi mladincov, zbegati naše trdne strnjene vrste in jih pripraviti, da bi glasovali za mladince. — Lista zajednice je bila vložena pravočasno, v terminu, ki ga je pokrajinska uprava uradno razglasila, in ki je vsled tega obvezen za vse stranke. — Lista je bila tudi od vlade odobrena, potrjena in objavljena v »Uradnem listu«. Zato je lista »Jugoslovenske zajednice« pravomočno in absolutno veljavna.

Odgovor. »Jutro« sem včeraj postavil na laž, danes pa zopet onegačča moje ime s tem — da ga stiska v svojih umazanijah predal. Verujem »Jutru«, ko priznava, da ni bilo dobro, da je pisalo o meni, saj je moja malenkost natanko poučena o večji javnosti do sedaj nepoznanega lumparija. ki se vsled preiskave, vodene od mene v Jadranski banki proti gotovi gospodi, nahajajo v štadiju kazenske preiskave na sodišču. »Jutro« pravi, da je storilo to pogreško, da je imenovalo javno moje ime, to je ime Zelenka, ki se zove sicer Janez, pa bi mogel biti tudi Peter ali Juri. Konstatiram, da »Jutro« pada neprestano v iste pogreške: kolikokrat je že imenovalo n. pr. dr. Milka Brašgarja, ki je pravzaprav Peter Smola, kolikokrat g. prof. Broznika, ki je pravzaprav Markovič ali Lavrič! (Gospoda naj mi oprostita, ne gre tu za njihove osebe.) Ako »Jutro« markira onkovačevanje mojega mišljenja o zajednici in o demokratih (s tem mladinci po nemarnem mislijo seboj), ima č-

sto prav. En glas pri volitvah 3. decembra bi malo zalegel, zalego pa bo mnoge tisoče nas malih o vas velikih finančnih ženijih in neutrudljivih državnih! Kar se pa tiče surove grožnje z batinami, gospode od »Jutra« v ljudno svarim pred poizkusom, ker bi v mojem silobranu pri tem vendar enkrat tudi oni utegnili neprijetno občutiti i od njih zagrešeno valutno relacijo 4 : 1. — Dr. Roman Ravnihar.

Ne verjemite mladincem, ne verjemite »Jutru« in njegovi vejici »Napredna Ljubljana«, ne verjemite raznim plakatom in letakom, ki jih bodo prihodnje dni raznašali »Jutrovi«. Ker že to mladinsko »Jutro« kliko do gola poznamo in vemo, da je v stanu zagrabiti vsako dovoljeno in nedovoljeno najostudnejše sredstvo v doseg svojega namena, smo prepričani in uverjeni, da bodo tudi sedaj poskusili manevre, razne laži, razna obkrovanja in natolcevanja, razne grožnje, samo da bi s tem zbegali one napredne volilce, ki so se odločili glasovati za »Jugoslovensko zajednico«. Jutrovsko-mladinska klika vé dobro, da se ji gre pri teh volitvah za življenje in smrt: Ta klika vé dobro, da je poražena za vse čase, ako pri teh volitvah v Ljubljani propade, ker je s tem postavljena na laž pri centralni vladi v Beogradu, kjer dr. Žerjav vedno zatrjuje, da je Ljubljana in vsa Slovenija za mladine. Da, s temi volitvami bodo Ljubljanci izpodbili te trditve. In to hočejo mladinci za vsako ceno preprečiti. Zato pozor Ljubljancem, ne verjemite nobenim vestem, ki prihajajo od one strani. Vse take vesti bomo od slučaja do slučaja objavljali in pobijali v naših listih, ali pa s plakati, letaki, oziroma razglasi na deskah uredništev.

Vprašanje na »Jutro« in »Slovenca«. Ker bobnate, da je bilo na manifestacijskem shodu »Jugoslovenske zajednice« navzočih največ somišljenikov drugih političnih strank, in le okrog 800 zajedničarjev, vprašamo: Ako so imeli »Jutrovi« in klerikalci od 4000 ljudi, ki so se udeležili shoda, svojih 3200 ljudi, zakaj niso shoda razbili in zborovanje sami nadaljevali. Naš odgovor je enostaven, in ta se glasi: Zato ker »Jutrovi« in klerikalci skupno na shodu niso imeli niti 50 ljudi. — Vsa veličastna masa je bila iz fronte »Jugoslovenske zajednice«. To je danes vsakemu Ljubljancu jasno. Zato bodo vsi naprednjaki, vse delavstvo in uradništvo, vsi trgovci in obrtniki, vsi meščani volili »Jugoslovensko zajednico«.

Poparjeni »Jutrovi« in klerikalci. Po včerajšnjem shodu »Jugoslovenske zajednice« so vsi naši nasprotniki izgubili glave, ker so se prepričali, da je zmaga »Jugoslovenske zajednice« sigurna — in da bo ta zmaga veličastna. — Volni shodi klerikalcev - komunistov postajajo vedno bolj zanimivi. Zadnjič je v znani gostilni znani klerikalni petelin kaj čudno zapiskal o ljubljanskim milijonarjem. Dejal je, da jih imajo liberalci samo dva ali tri in nič več. Mi pa, je dejal ta poštnjak, mi klerikalci imamo največ milijonarjev! Mi jih imamo 16 in pol v naši stranki! In vse druge stranke v Ljubljani skupaj nimajo toliko! Pravilo, da so tega gorečega polkomuniste, polklerikale začel na licu mesta zmerjati in da ga je gospodar sam rešil hujše usode. Veseli nas, da se v našem ljudstvu včasih vendarle pojavi glas resnice. Kaj pa bodo komunisti napravili s temi klerikalnimi »milijoni«, to naj si premislijo njih znani in srečni lastniki. V Ljubljani pa se govori, da so si pač komunisti zbrali pri teh volitvah — na večji kup, kakor pravi znani pregovor in kamor so se sedaj dr. Perič in drugi prav debelo — useli.

V klerikalni in komunistični stranki vladajo silno napete razmere. Na eni kakor na drugi strani se puntajo volici in pravijo, da se bodo vzdržali volitev, ker jim ni po volji sklenjeni pakt med Peričem, Gosarijem in Lemežem. Samo vodstvo takozvane »Zveze delovnega ljudstva« uvažuje te razmere in je prišlo do zaključka, da bo mogoče zbrati pri volitvah samo 2.400 glasov, v najugodnejšem slučaju pa 2.600. Poležaj je sedaj takšen, da zmaga na vsaj črti »Jugoslovenske zajednice«, ako stori vsi njeni somišljeniki svoje dolžnost.

Društvene vesti.

J. A. D. »Triclav« v Ljubljani postavlja svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo slavnostnega zborovanja, ki se vrši na praznik narodnega ujedinenja, dne 1. decembra t. l. ob 11. dopoldne, pred univerzo. Udeležba s trakovi. Odbor.

Društvo »Atena« podaljša vpisovanje članov. Vsi člani se sicer na četrtek 30. t. m. ki se vrši v lokalni telegrafski od pol 8. do 7. ure sverci.

Zveza društev privratiš namučevanja Slovenije v Ljubljani pripravljala odbor, sproti, da se na dan 10. decembra t. l. sklene Ustanova skupščine vsled »naprednih« evr (ker imajo nekatera »napredna« društva neodločeno privedite) na dan 10. more vrniti, ter se bo vrnila začetkom meseca januarja, kar se bo pravčasno v časopisu objavilo. — Pripravljali odbor.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 30. novembra 1922.

— **IZJAVA.** Z ozirom na trditve »Jutra«, da je pismo našega očeta, prečitano na včerajšnjem manifestacijskem shodu »Jugoslovenske zajednice«, apokrifno, izjavljamo, da je to nesramna laž. To pismo je naš oče naročil sestaviti ter ga je, ko ga je prečital, svojeručno podpisal. On je od vsega početka stal na strani »Jugoslovenske zajednice«, kar priča tudi njegov podpis na njenem znanem programnem programu. Po srčni surovosti, ki jo je zagrešil dr. Puc na barjanskem shodu ravno glede osebe našega očeta, odkramo mladinskemu glasilu sploh vsako pravico govoriti o kršenju pijejete. — Dr. Ivo Tavčar, ing. Fran Tavčar, Ante Tavčar.

— **Podoknica dr. Tavčarju.** Dr. Triller nas je pooblastil k izjavi, da se ni nikdar »zgražal« nad to lepo prirediteljo in da je dotično »Jutrovo« sporočilo tendenciozno izmišljotina. Obžaloval je le, da slavljenec ni mogel biti osebno deležen prirejene mu ovacije.

— **Akademiki! Na praznik ujedinenja, dne 1. decembra t. l. se vrši ob 11. pred univerzo slavnostno zborovanje vseh akademikov ljubljanske univerze. Pridite polnoštevilno! Meddržavni odbor akademskih organizacij.**

— **Proslava narodnega praznika.** Predsedstvo pokrajinske uprave objavlja: Uradna objava glede narodnega praznika dne 1. decembra se z ozirom na brzojavno obvestilo ministrstva notranjih del izmeneni v toliko, da naj ta dan počiva delo v privatnih obratih in podjetjih le dopoldne.

— **Praznik ujedinenja.** V petek, dne 1. decembra, praznujemo državni praznik ujedinenja troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v našo enotno državo pod vladno slavne dinastije Karadjordjevičev. Mestni magistrat tem povodom vabi vse hišne posestnike in vse meščanstvo, da okrase ta dan svoje hiše in svoja stanovanja z narodnimi in državnimi zastavami.

— **Narodni praznik 1. december.** Koncert Zveze pevskih zborov na korist Udrženja Jugoslovenskih častnikov, sekcija Ljubljana. Vstopnice za ta koncert se prodajajo danes ves dan in jutri v petek, na dan Narodnega praznika od 8. do 10. ure dop. (in to izjemoma) v Matični knjižarni na Kongresnem trgu št. 9. Od 7. zvečer dalje pa se prodajajo vstopnice pri koncertni blaginji. Občinstvo prosimo, da kupi vstopnice že v predprodaji in tako prepreči naval pri večerni blaginji.

— **Odhod kraljeviča Gjorgja v Pariz.** Iz Beograda javljajo: Dances zvečer odpotujeta z orient-expressom v Pariz kraljevič Gjorgje in knez Arzen.

— **Pogreb ponesrečenega Jos. Turka.** Ponesrečenega avskultanta Josipa Turka so našli po dolgem iskanju zelo težko, ker ga je bil zamedel sneg. Ali iz snega je molela ena njegova roka. Ko so jo zagledali, so hiteli tja in potegnili počasi truplo iz snega. Velike so bile težave predno se je spravilo ponesrečenca v Kokrsko dolino. Od tam so ga peljali z vozom v mrtvašnico v Kranju, kamor so dospeli ob pol 10. ponoči v torek. V sredo jutraj ob 8. se je vršila sodna komisija. Zdravnik dr. Šavnik je konstatiral, da se je avskultant Josip Turk ponesrečil in da ni bil upravičen sum, da bi bil morda ustreljen, ker se je siljal na dan nesreče pok na Skuti, kjer je Turk padel in se ubil. Pogreb v Kranju se je vršil ob pol 11. dopoldne. Zelo številno občinstvo, na čelu mu župan Pirc, nevel. Čitalnica, Sokol, Gasilno društvo itd. je sprejelo pokojnega do konca mostu pod Okaštem. Pevci so mu zapeli v slovo na pokopališču in koncem mostu. V Ljubljano je prispel mrtvaški voz ob 2. popoldne, 1 uro pozneje se je vršil pogreb, ki je bil zelo veličasten. Prihitelo je spremit simpatičnega mladega pokojnika izredno mnogo mestnega prebivalstva. Pevci pod vodstvom z. Prelovca so zapeli »Vrved se povrne«. Spreved je otvorila Sokolska četa, kateri je sledilo mnogo lenih vencev, dva iz samega planinskega cvetja in zelenja. Pogreba so se udeležili med drugimi podpredsednik viš. sodišča Rožina, predsednik dež. sodišča dr. Pačar, viš. državni pravnik Ježič, mnogo sodnikov, delegat finančnega ministrstva dr. Šavnik, dvor. svetnik Ronač, dr. Triller, dr. Trmšek, predsednik SPD, zastopniki športnih in drugih organizacij, številni njegovi sorodci, polno priateljstvo in znancev in drugega občinstva. Z lepim številom narodnega ženstva. Za pogrebom je šel tudi deputacija častnikov. Pred železniškim prelazom so mu pevali zvečer v slovo. »Pisem mi!« Ob zvezdastem soncu, ki le obzarjal Kamniške planine se peljali nesrečnega mladčiča v zemljo ob neizmerni žalosti vse množice in prijateljev, ki so stali ob grobu. Pile mu spomin!

— **Mesto ovotja na krste blagopoklonu Josipu Turku ml. sta darovala g. Fr. in ga Reza Krapež za v volni obleke volake K 400 in za »Slov. planinske društvo K 400.**

— **Doroželov v spomin!** (Dr. Milku Ozerdi t. v. Nisu.) Vedno manj nas je... Preporočeno namreč. Nekateri so se usmiliše se avstrijske ječe, drugi se slavno smrt po bojni polnani, ne da bi jim bilo dano videti, kako se ne uresniči njihovi ideali. Pa smrt ne priznava, temveč v svoj brezobzirnosti posega narave v vrste tistih, ki bi jih narod najbolj potreboval. Eden izmed tistih si bil ti, Milko! Dasi se ti priznava-

sovržne kroglice, si moral omahnuti smrti v naročje, ravno ko si se z vso ljubeznijo posvetil svojemu življenjskemu poklicu. Niste dobrovoljce se gotovo s teple hvaležnostjo spominja, kako si jim ranjenim v Dobruzi nudil prvo pomoč junakom, junak ti sam. Listajoč po tvojim dnevniku najdem imena skoro vseh onih, ki bi jih bilo treba s tvojim vred zapisati z zlatimi črkami v rojstno knjigo majke Jugoslavije. Pa nisi jim hladil samo telesnih ran, za vsakega tovariša junaka si imel bodrilno besedo, naj ne omahne na potu svojega vzvišenega cilja. Zgodaj si začel, bil si v prvih vrstah sanjačev, kakor je bil tedaj navadni naziv za politične prenapeteže. Preporočevce, Pa sreča ti je bila mila. Le malo časa ti je zapovedoval avstrijski feldvebel, ker ti je uspelo, da si neopaženo zapustil avstrijske strelske jarko. Napotil si se poln navdušenja med tedaj še redke vrste jugoslovenskih dobrovoljcev. Bilo nas je v večini malo in potreben je bil čisti idealizem in zgolj želja po pustolovstvu, kakor bi radi nas sedaj žigosali marsikateri. Res mnogo idealizma je bilo treba takrat, dragi Milko. Tebi pa ga ni manjkalo nikoli, tudi v najhujših trenutkih, ko se je drugih že polajalo malodušje. Moral si z drugimi vred zapustiti gostoljubno Rusijo in se podati na dolgo pot preko Sibirije in tedaj ne ravno varnih oceanov na solunsko fronto. V krogu svojih polkovnih tovarišev, ki so te vzljubili zaradi tvoje veselosti in družabnosti, si nadaljeval svoje samirantsko delo v solunskih zemljankah, dokler nisi stopil po treh letih na osvobodena slovenska tla. Poprtil si se na to študija s tebi lastno vneto, da teoretično izpolniš one vrzeli, ki ti jih je pustila praksa. Po izvršenem študiju si takoj pohitel na jug naše mlade države, da zopet dejansko pokaže svojo gorečo ljubezen do svojih bratov Srbov, ki so ti na poslednji poti dokazali, kako znajo ceniti nesebično ljubezen do domovine. Četudi daleč od svoje rodne matere, katere nemala zasluga je bila vzgoja tvojega rodoljubnega in kremenitega značaja, četudi daleč od svojih prijateljev in znancev počivaj sladko v trdni zavesti, da bodo tvoj spomin s tvojo materjo vred obojevali vsi oni, ki so se srečali na tvojih ne baš rožnatih življenjskih potih.

— **Tiskovna pomota.** V včerajšnjem dopisu g. Dr. Romana Ravniharja »Laže« se je vrnila neljuba tiskovna pomota. V deseti vrsti naj se pravilno glasi: — stvari, ki jih nočem natančneje razpravljati, ker državno pravdištvo vodi proti osumljenec kazensko preiskavo zaradi zločina goljufije itd. itd.

— **Točenje alkoholnih pijač na dan pred volitvijo in na dan volitve.** Gostilničarji, kromarji itd. se opozarjajo v lastnem interesu p o n o v n o, da je na dan volitve in dan poprej, to je dne 2. in 3. decembra 1922, po vsi ljubljanski občini pod kaznijo vsako točenje alkoholnih pijač najstrožje prepovedano.

— **Vojaška služba učiteljev.** Iz Beograda nam javljajo, da je ministrstvo prosvete predlagalo vojnemu ministru, da naj imajo radi pomanjkanja učiteljskih moči vršiti vojaško službo vojaško-obvezni učitelji tekom šolskih počitnic. Vojni minister je ta predlog sprejel in ga spravil v novi vojaškobrambni zakon. Za slučaj, da ne bi bil ta zakon do maja prihodnjega leta sprejet, namerava vojno ministarstvo to določbo uveljaviti s posebno naredbo.

— **Nagrada orožnikom.** Vsi oni orožniki ki v zadnjem letu niso bili kaznovani, prejmejo nagrado v znesku 400 dinarjev.

— **Smrtina kosa.** Iz Grada nam poročajo: Dne 11. t. m. je tu umrla gospa Olga Petritsch, vdova po sodniku in bivša hišna posestnica v Ljubljani v Knaflijev ul. št. 4. Blaga pokojnica je dosegla visoko starost 74 let. V ljubljanskim meščanskim krogih je imela mnogo znancev in prijateljev. Njen oče je bil dolgoletni ravnatelj Kranjske hranilnice g. Rihard Janežič. Naj v miru počiva!

— **Meščanska šola.** Pišejo nam: Zadnjič ste po pravici kritizirali naziv »ljudska« šola. Še večji nestvor pa je naziv »meščanska« šola. Nemški »Bürger« ne pomeni v prvi vrsti meščana t. j. prebivalca v mestu, temveč državljana. Ne pretiravam, ako trdim, da ima naše kmečko prebivalstvo predsojke proti tej vrsti šol šol poglavitno zaradi naziva meščanska, ker misli, da so take šole le za meščanske otroke, a kmečki otroci bi se v njih odtujili kmečkemu poklicu. Vsakdo pa ve, da taka bojazen ni upravičena, zato bi bilo dobro, da dobe te vrste šol bolj privlačni naslov.

— **O Mussoliniju in Mazziniju.** Prihodnje predavanje urednika Zv. Bernota: Mussolini in Mazzini se bo vršilo v četrtek, dne 30. t. m. ob 20. v toplo zakurjeni dvorani hotela »Lloyd« na Sv. Petra cesti. Vhod z dv. r. št. 10. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi daljši govor, vendar ne nad 10 minut. Vstopnina: Sedež 3 Din, stojlišče 1 Din.

— **V korist vojnim invalidom - slepecem** priredi slikarica gospa Antonjeta Bogdanovič-Cettineo razstavo raznih svojih slik v ljubljanskem deželnem muzeju. Umetnica je rodom Dalmatinka in le do prevarita imela svoj atele na Dunaju. Po prevratu je bivala v Beogradu, kjer je med drugimi deli izvršila reprezentacijski portret Njeg. Vel. kralja Aleksandra I. Udeležena je bila na raznih razstavah v Parizu, Londonu in v Italiji. Kakor v Beogradu, namerava sedaj tudi v Ljubljani razstaviti nekaj svojih slik in skic, in sicer v korist našim invalidom-slepecem. Razstava se otvori v soboto, dne 9. dec. t. l. Voč e naj zanimivi razstavi princesse ob priliki.

— **Obseoba velikega župana Stojkova.** V Subotici je včeraj popoldne končala senzacionalna afera proti velikemu županu Stojkovu in njegovim sokrivcem, ki so s prodaje državnega imetja države očistovali za težke milijone. Razprava je trajala nad 14 dni in je vzbudila v sili jugosla-

iki javnosti veliko zanimanje. Bivši veliki župan Stojkov je bil obsojen na pet let ječe in šesto izubo meščanske časti. Bivši veliki vojvodinski župan Nikola Arsenovič na 2 in pol leta ječe in na pet let izgube časti. Bivši ravnatelj županiških pisarni Zundapovič na 18 mesecev zopora in 4 letno izgubo časti. Veleindustriec Stavel na 6 mesecev zopora, in 2 letno izgubo časti. Bivši sreški najelnik Krstecanovič na en mesec zopora, županijski odvetnik Trpavica na 3 mesece zopora, kmetovalec Vidakovič na 5 mesecev in veliko denarno kazn, trgovec Karin na 2 meseca zopora. Ravnatelj Zemaljske banke Kolarič je bil oproščen.

— Konj v gostilni. Iz Maribora poročajo: V torek, dne 29. t. m. se je vračal voznik stavbnega molstra Frana Peskarja s Korškega kolodvora domov proti Krčevini, kjer tudi stanuje. Ko je s praznim vozom prišel pod most na Frankopanova ulici, je voznik odvrnil voz. Ker pa je med tem prišel železniški vlak, se je kobilica, ki je poleg konja vozila prazen voz, splasila in je s konjem vred dirjala do konca Frankopaneve ulice. Ker konja nista mogla dalje, sta vdirala naravnost v vežo gostilne M. Verzela («Pri zvoncu»), Ruska cesta št. 8, kjer sta tudi zlomila vrata. Čeravno so vrata široka samo 1 meter 12 centimetrov, sta bila obadva konja v veži. Ker niso mogli obrniti konj, so jih peljali v gostilno, kjer so jih obrnili in spravili ven. K sreči ni bilo nikogar v tem času na cesti in tudi ne v veži, ker drugače bi se bila pripetila velika nesreča. G. Fran Peskar je takoj poslal svoja zastopnika k gospe Verzelovi, proseč jo, da naj mu pove, koliko škodo je, katero hoče takoj poravnati.

— Ogromen požar v Sarajevu. V noči 25. t. m. je izbruhnil v Sarajevu v Baščaršiji velik požar, ki je vpelel 10 hiš. Škoda znaša več milijonov dinarjev.

— Tatvina na brzdovniku Trst-Rim. V ponedeljek zvečer so našli na tratičih za brzdovnikom Trst-Rim nekoliko vrednostnih papirjev. Kmalu na to je prišla iz Portugarara brzolavka, da je bil brzolavak okraden. Izginilo je pet vrečk denarja. Tatovi so se skrili v Trstu pod poštni vagon in ga med vožnjo prevrtili. Niso pa se mogli polastiti vsega denarja okoli dva milijona lir. Aretirali so že več oseb.

— Maks Linder, svetovno znani komik. Od 30. t. m. do nedelje, 3. decembra se more vsakdo prepričati, da svetovno znani komik Maks Linder ni padel v svetovni vojni, kakor so pisali časopisi, da še živi in nastopi v kinu «Tivoli» v senzacionalni veseligr v petih dejanjih «Sedem let nesreče». Silen smeh, ki lahko povzroči nesrečo. Zato pozor!

— Pokojniškemu zakladu za zdravniške vdove in sirote v Ljubljani so darovali mesto venca na krsto dr. Alojzija Homana v Radečah: okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani 250 D, organizacija železniških zdravnikov 100 D, zveza blažajniških zdravnikov 100 D, Slov. zdravniško društvo 100 D, dr. Küsel v Črnomlju v počastitev spomina dr. Zupanca in dr. Homan 100 Din, in dr. Ivan Eržen 50 Din. Vsem darovalcem izreka najlepšo zahvalo odbor.

GLASBENI VESTNIK.

— Koncert opernega pevca Betetta. V ponedeljek, dne 4. decembra 1922 ob 8. uri zvečer priredi eden najprijetnejših in prav gotovo najboljših slov. operni pevec g. Julij Betetto koncert v dvorani Filharmonične družbe. Na tem svojem koncertu izvala več skladb, tako iz domače slovenske kakor tudi svetovne literature. Izmed katerih se jih več kot polovico prvokrat izvala na koncertnem odru v Ljubljani. Občinstvo osobito opozarjamo na nove samospeve našega nadebudnega in izredno nadarjenega komponista Lucijana Marija Škerjanca. Občinstvo opozarjamo, da se prodajajo vstopnice za ta koncert v Matični knjigarni na Kongresnem trgu št. 9, poslojpe Filharmonične družbe.

— Glasbena Matica v Krškem priredi v proslovo ujedinenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v soboto, dne 2. dec. t. l. v sokolski dvorani svoj prvi koncert z izbranimi sporedom. Za prvi pevski nastop naših Matičarjev vlada splošno zanimanje, zato se pričakuje obilne udeležbe. Po koncertu prosti zabava. Sodeluje Krški salonski orkester. Začetek ob pol 8. uri zvečer.

— Na koncertu, ki se vrši dne 4. dec. 1922, ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani in katerega izvalja operni pevec g. Julij Betetto s sodelovanjem ge. Dane Gollak-Koberjeve se bodo izvaljele sledeče točke: 1. a) R. Strauss: «Jutrie», b) «Noče», c) L. M. Škerjanec: Fragment de la «Chanson violette». 2. V. Novak: Morje, iz cikla «Pane». 3. E. W. Korngold: Pesem Pierota iz opere «Mrtvo mesto». 4. a) L. M. Škerjanec: Slovo od prijatelja, b) Samotno pirovanje pomladnega dne. 5. F. Liszt: Balada v h-molu. 6. a) J. Brahms: V gozdni samoti, b) Na grobišču, c) Feli Weingarten: Ljubezni, pir. Vstopnice za ta koncert in koncert Zveze slovenskih pevskih zborov, ki se vrši v petek, dne 1. dec. ob 8. uri zvečer v Unionu, so v prodaji v Matični knjigarni na Kongresnem trgu št. 9, poslojpe Filharmonične družbe. Cene sedežev: 18, 15, 12, 10 in 8 Din., stojišča 3 in 2 Din.

— Pevke in pevci «Ljublj. Zvona»! Na narodni praznik, dne 1. decembra t. l. točno ob pol 11 dop. v društvenih prostorih važen pogovor! Vsi in vse! Odbor.

Sokolstvo.

— Miklavžev večer ljubljanskega Sokola se vrši v torek, dne 5. decembra t. l. v telovadnici Narodnega doma. Prireditelj je razdeljena na dve dela in sicer za otroke pričetek ob 5. popoldne, za odrasle ob 8. zvečer. Vstopnina k popoldanski prireditvi je za sedeže Din. 2.—, za stojišča Din. 1.—. Sedeži so numerirani. Večerna prireditelj se vrši pri mizah, vstopnina Din. 5.— za osebo. Darila se sprejemajo: v nedeljo od 10. do 12. popoldne in od 3. do 5. popoldne, v ponedeljek od 3. do 7. popoldne in v torek od 2. do 3. popoldne. Predprodaja vstopnic se vrši istočasno. Z ozirom na omejeno število sedežev prosimo, da si obiskovalci poskrbijo vstopnice v predprodaji.

— Sokol I. ima na Taboru v torek 5. decembra za svoje člane in članice društvo «Miklavžina». Popoldne je obdaritev naraščaja in deca, zvečer pa članstva. Telovadni večer se vrši v Unionu 7. decembra.

— Sokol I. vabi svoje članstvo in naraščaj k predavanju, ki se vrši v soboto, dne 2. decembra na Taboru. Predava br. med. dr. M. Ambrožič o «Prehrani človeka». Po predavanju je istotam družabni sestanek.

— Sokol Ljubljana II. priredi na praznik ujedinenja dne 1. decembra 1922 ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma akademijo. Na sporedu so: telovadni nastop, predavanja, pevske in godbene točke. Po končanem sporedu ples. Vstopnina za osebo Din. 10, za otroke Din. 5, za člane Sokolskih društev v predprodaji pri br. Milko Krapežu, urarju, Jurčičev trg, po Din. 5.

— Naraščaj Sokola Mosto priredi v petek, na praznik ujedinenja, svojo slavnost s pestrnim sporedom. Na sporedu je govor, deklamacije, živa slika in dve otroški igrici. Vabimo k obilni udeležbi.

Borzna poročila.

— Zagreb, 30. nov. (Izvir.) Zaključek. Devize: Curih 13.35, 13.45, Pariz 4.75, 5.025, London 323.50, 328.50, Berlin 0.90, 1.10, Dunaj 1.150, 1.20, Praga 224, 227, Trst 342, 346, Newyork 71.50, 72.50 Budimpešta 338, 342, češka krona 221, 224, marka 1.—

— Curih, 30. nov. (Izvir.) Današnja predborza: Zagreb 1.775, Berlin 0.065, Praga 16.95, Budimpešta 0.2275, Milan 25.50, Dunaj 0.0075, London 24.28, Pariz 37, Newyork 5.37, Bukarešta 3.35, Solija 3.97.

Pozvedbe.

— Izgubil se je na ulici svilen, pisan ovrtni šal za gospoda. Pošten najditelj se prosi, da ga odda v upravnistvu «Slov. Naroda».

— Izgubljena je bila pred par dnevi skoro nova zelenkastosa rokavica za levo roko. Kdor jo je našel, naj jo proti nagradi odda v mestnem popisovalnem uradu.

— Damski klobuk iz črne svile je bil v nedeljo popoldne najden pred Mestnim domom. Lastnica ga dobi na stražnici na magistratu.

DARILA.

Uprava našega lista je prejela za: »Aškerčev spomenik«. G. dr. Jernej Demšar, zdravnik v Ljubljani daruje Din. 109. »Družbo sv. Cirila in Metodja«. Podružnica C. M. družbe v Litiji pošilja Din. 280, nabranih na poslovlnem večeru g. dr. Jenkota v Litiji. Srčna hvala!

— Uprava našega lista je prejela za: Mestne rezeve v Ljubljani Gosp. E. K. daruje v spomin blagega pokojnika g. Henrik Debeveca Din. 75. — S. K. Primorje Din. 50. S. K. Ilirija Din. 50. Za Jugoslovansko Matico Din. 50 daroval g. Žane Košenina. Srčna hvala!

Vprašanje turških dolgov.

— Lausanne, 29. novembra (Izvir.). Včeraj ob 3. popoldne je bila plenarna seja gospodarsko-finančne komisije pod predsedstvom Barrera. Komisija je vodila daljšo debato o vprašanju ureditve turških dolgov, o plačilu stroškov za vezniške okupacije in o vojni odškodnini. Turški delegat izmet paša je priznal le delni dolg sorazmerno velikosti sedanjega turškega ozemlja. Zahtevi o plačilu stroškov vojne okupacije se je izmet paša odločno uprl, navajajoč razloge, da so Grki Malo Azijo popolnoma opustošili. Uprl se je tudi plačilu vojne odškodnine. Venizelos je ostro zagovarjal grško tezo, da Turki sami nosijo odgovornost za povzročeno škodo, ker so oni izvali vojno.

Zunanji minister dr. Ninčič je na to preciziral stališče beogradske vlade v vprašanju razdelitve turških dolgov. Med drugim je jasno in svečano izjavil, da naša vlada spoštuje vse obveznosti, za katere je dala svojo besedo. Glede vprašanja turških dolgov je dr. Ninčič napreje izjavil, da je naša delegacija odločno proti predlogu, ki ga je stavil francoski delegat Barrère. Naša kraljevina ni podpisala sevske mirovne pogodbe in to radi tega, ker ni hotela priznati določb glede razdelitve turških dolgov. Ravno radi tega je odklonila kraljevina SHS podpis na sevske mirovne pogodbi. Dr. Ninčič je tudi uverjen, da ne bo mogla komisija tako kmalu rešiti tega vprašanja. Barrère kot predsednik komisije je reagiral na ta izvajanja ter naglašal stališče zaveznikov glede turških dolgov.

Razne stvari.

— Meja med Romunijo in Jugoslavijo. Mnogo pripovedk se je razvilo o tem, kako se določajo meje med posameznimi državami. Sedaj poročajo nemški listi, da so jugoslovski vojniki v kraju Nagisele na Sedmokraškem začrtali mejo na neki hiši, ki stoji baš v mejni črti. Vojaki so splezali na streho, odstranili nekaj opek in vtaknili v streho barvani kol, ki pomeni, da je na eni strani Romunija, na drugi pa Jugoslavija. Gospodar in gospodinja spita v prostorih, ki spadajo v Romunijo, otroci spe v drugem delu hiše, v Jugoslaviji. Se non é vero!

— Koliko ver je v Ameriki. Kakor poročajo Glas Svobode, ki izhaja v Chicagu, je v Združenih državah več kot 200 raznih veroizpovedanih. Nekatere izmed njih se razlikujejo tako malo med seboj, da se izmed 158 lahko porazredi v 24 skupin. Čez en milijon članov imajo sledeče veroizpovedi: katoličani 24 in pol milijona, baptisti 8 milijonov, metodisti 7, luteranci 2 in pol,

prezbiterijanci 2.300.000, takezvani Kristusovi učenci 1.500.000, episkopaci 1.000.000, kongregacionali 800.000, mormoni 600 tisoč, reformisti 510.000, t. zv. Združeni bratje 376.000 in Zidje 357.000. Nebroj pa je še število ver, ki imajo od 100.000 pripadnikov dalje. Pa naj še kdo taž, da Amerika ni napredna.

— Nadvojvoda Friderik spravil svoje milijarde na Madžarsko. Z Dunaja poročajo, da je bivši nadvojvoda Friderik pred kratkim spravil z Dunaja na Madžarsko različne svoje dragocenosti in denar v vrednosti več milijard na Madžarsko. Z jednim avtomobilom se je odpeljal v Budimpešto 80 zabojev, polnih zlatega denarja, srebrnega jedinega orožja in gobelinov. Vse to reči je imel spravljene v neki banki. Baje je plačal davčni oblisti nekake zneske, kar so ga pustili, da je svoje zaklade odpeljal na Madžarsko. Pri odpravi so bili navzoči detekti in davčni uradniki.

— Poročen s 40 ženami. Pred kratkim so aretirali v Daytonu v državi Ohio v Ameriki nekega Williama Jonesa, ki je poročen z nič manj kakor 40 različnimi ženami. Z vsako se je poročil povsem pravnomočno, in sicer v 17 različnih ameriških državah. Vse žene so žive. Mož je čedne postavil in zelo priljubljenega jezika, tako da je v lahko premostil rahlo žensko srce. Izdala ga je letos zadnja žena z imenom Helen Brooks. Ameriški zakonik določa za bigamijo kazn 7 let ječe za vsak slučaj. Ako torej ubogega g. Jonesa postavo na obsoljio, bo moral sedeti ravno 280 let.

— Davek na mačke. Mestni svet v Mariborih Lazah je sklenil davek na mačke in sicer 100 kron. Vzrok za davek je varstvo ptic — pevk po mestnih nasadih.

— Španska bolezen je nepoznana za onega, ki zlasti po zimni stalno pije čaj, pripravljen iz čajnih mešanic znamke «Buddha», ki se dobe pri vseh trgovcih.

— Žrtve poklica. Ivan Kavčič, telefonski pomožni uslužbenec v Kranju, je bil poslan 25. t. m. proti Kokri, da pregleda in popravi prekinjeno telefonsko zvezo. Ker ga je dohitela isti dan noč, je nadaljeval svojo pot sledečega dne in zgodaj jutraj se mu je posrečilo najti rapako. Pri vezanju in napenjanju telefonske žice se je slednja pretrgala, obenem pa so se pretrgala tudi jermena pri plezalkah in mož je padel z brzolavnega droga. Pri padcu je zadrl s čelom ob kamen in ostal na mestu mrtev. Pokojni je bil še pred vojno uslužben pri brzolavnem oddelku, bil je trezen, vreden in marljiv mož. Doma je bil s Pri-

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK.
Odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Napredni volilci!

Četrta (IV.) skrinica ie Jugoslovanske Zaednice!

BERSON

Gumijevi podpetniki

in podplati

vam ohranijo obu-

tev trajno in

elegantno

Dobi se po vseh boljših trgovinah z usnjem ter na veliko pri:

Berson-Kaučuk d. d., Zagreb, Wilsonov trg št. 7.

V pondeljek zvečer ob pol devetih je mirno, a trajno zaspal boguvidan po kratki bolezni na Dunaju naš

Ivan Trdina

kand. med.

v krogu številnih svojih dobrih kolegov in bil pokopan včeraj na centralnem pokopališču.

Neizmerno žalost nam blaži ginljivo-prisrčna bri-ga gospodov «Triglavov», ki so jo izkazali materi in sestri pokojnikovi v najtežjem času. Bog jim bodi plačnik, vsi pa ga ohranimo v blagem spominu!

V Ljubljani, dne 30. novembra 1922.

Žalnočel ostali.

Šivilja gre na dom.

Ponudbe pod «Spretna šivilja» 10435 na upravo Slov. Naroda, 10435

Klinika

za punčke

(Jutke) Nunska ulica 19—II od 3.—7. popoldne. Sprejema v popravilo punčke in igrice. 1034

Za Miklavžev darilo.

Nov, lično izdelani športni vozček za otroke se prod. Poizve se: Turjaški trg št. 2. 10453

KNJIGOVODJA-

SALDOKONTIST

Zeli premeniti službo. Nastop lahko takoj ali pa z novim letom. Ponudbe pod «Vesten 10447» na upravo Sloven. Naroda.

Ceno se prodaja

Iepa nova žakeina obleka, hlače modne. Istotam se prod. že malo nošena črna moška obleka in dva raglan površnika. Ogleda se: Gosposvetska cesta 16, dvorščice desno. 10479

Lepa, vili slična polvadstropna hiša

z gospodarskim poslopjem, vrt, niiva, majhen sadni vrt, vinska trta in voda pri hiši, k asna lega, pripravna za gostilno, vrtinarijo ali lesnega trgova, v velikem industrijskem kraju, se event. s pohištvom prod. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 10439

Proda se

ob deželni cesti Krško-Kostanjevica (Pristava), 2 njivi in sicer prva okoli 2 orala 1/2 Din m² in druga 1 ora 1/2 6 Din m². Uporabi se jih lahko kot travbišča. Več se poizve pri J. Kerin, Kostanjevica, Dol. 1047.

Inserirajte v Slov. Narodu!

Moderni spalnica

iz orohovega lesa, nova, še ne rabljena zelo cene vredna se prod. Walter Stemberger, Mengeš pri Ljubljani. 10474

Boljšo sobo

išče soliden sames s hrano ali brez, po možnosti v sredini mesta. Ponudbe pod «Soliden sames 10477» na upravo Slov. Naroda.

V Sloveniji

najboljše vpeljan trgovski potnik sprejme par dobrih zastopstev proti proviziji. Ponudbe pod «Stalno potujoč 10481» na upravo Slov. Naroda. 10481

Pomožno

knjigovodstvo

sprejme državni uradnik, 2 do 3 ure dnevno. Honorar po dogovoru. Ponudbe pod «Pomožno-10446» na upravo Slov. Naroda. 10446

Iščem

malu priprosto sobico ali samo posteli po možnosti s prehrano. Ponudbe pod «Strokovni deravec-10458» na upravnistvo lista. 10458

Konj,

napelkrita kočija in prana oprema vse lepo in elegantno na prodaj. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 10170

Daljnogled

prizmatičen, kupim. Povečava 12X ali večja. Ponudbe pod «Prizma 10460» na upravo Slov. Naroda.

Kupim hišo

ali malo vilo v Ljubljani ali v najbližjem okrožju, event. tudi z vrtom, eno ali dvodružinsko. Ponudbe s navedbo cene in prošnjo stanovanja pod šifro «Miri dom 10456» na upravo Slov. Naroda.

Proda se

za 2500 K nov zimski suknjič s kožu-hovinastim ovratnikom in za 3000 K nova črna žaket obleka. Poizve se v Selenburgovi ulici 6, krojaška delavnica - nadstr., d. sno. 10476

Moderni spalnica

iz orohovega lesa, nova, še ne rabljena zelo cene vredna se prod. Walter Stemberger, Mengeš pri Ljubljani. 10474

Kreditno društvo Kranjske hranilnice v Ljubljani naznanja, da je njegov dolgoletni odbornik in načelnikov namestnik, gospod

Aleksander Gruher

posestnik

dne 29. novembra 1922 preminul. Pogreb se vrši v petek, dne 1. decembra ob 16. uri iz hiše žalosti Rožna ulica št. 21. Zaslužnemu članu ohranimo hvaležen spomin. V Ljubljani, dne 30. novembra 1922.

ODBOR.

Namesto vsakega obvestila.

Sabina Ranth, Pavla Röger, Fani Petz in Zofija Bürger naznanjajo v lasnem in v imenu sorodnikov vsem prijateljem in znancem tužn vest, da je njih blagi in do-bri oče in tast, stari oče in praded, svak in srič, gospod

Aleksander Gruher

hišni posestnik in meščan ljubljanski, podnačelnik Kreditnega društva Kranjske hranilnice in bivši glavni založnik tobaka

v sredo, 29. t. m. ob 6. uri popoldne po dolgotrajni bolezni v 83. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal. Truplo pokopnega se prepelje iz hiše žalosti Rožna ul. 21, v petek, 1. decembra popoldne ob 4. uri na pokopališče, kjer se položi k večnemu miru.

Ljubljana, dne 29. novembra 1922.

Akcijonarsko društvo za saobračajne in železniške potrebe

Beograd, Zagreb Ljubljana, Karlovska cesta 30/1 Subotica, Sarajevo

Tratnice za normalne in poljske železnice, za opekarne, gozdne industrije in druge vsle industrije. Transportni vozovi za les, zemljo, premog in prekučni vozički. Lokomotive in oretalnice. Lokomotive za normalne in poljske železnice. Okelesje za poljske železnice. Vse promptno iz skladišča po najnižjih cenah.

Nosite zaradi
njihovih velikih
prednosti
PALMA
kaučuk pot-
pejtnike in pot-
plate

Pumpo za vino
medena s 12 m dolge cevi in
3 vinske sode
à 10 hl ceno prodam. Ogleda se
pri sodarju Jožefu Tišlerju, 592a,
Črnučeva ulica 71. 10459

CENO
prodaja poslastice v Sv. Ožbal-
du p. Brezno, vse gospodarske
zgradbe, 30 orolov polja, 15 ora-
lov pašnikov, šume vsega skupaj
198 orolov in pilarna. Vpraša se
pri Stjepanu Mužek, Medol-
ščice, Medjimurje. 10473

Proda se takoj posestvo
z novo, krasno zidano vilo,
s velikim vrtom v Ljubljani. Stanovalje kupcu na razpolago.
Naslov pove uprava Slov. Naroda.

Naznanjam svoj občinstvu, da sem otvoril

LEKARNO V ŠIŠKI 26

Priporočam se za mnogobrojni obisk
ter zagotavljam vedno točno
in solidno posrežbo.

**Mr. Ph. IVAN
JOŠT**

„Transformator“
Elektrotehnična tovarna, d. z. o. z.
Ljubljana, Dunajska cesta 7

Izdeluje in popravlja
transformatorje za
vsakevrstne nape-
tosti in toke Zalega
motorjev, Bergman-
novih cavi in vseh
elektrotehn. potreb-
ščin. Oprema elektr.
central. inštalacije.

Praktična darila za Miklavža in Božič!

Fino
perilo za dame
in gospode, žepne rute,
namizne garniture, kompletne
opreme za neveste, do-
bite najceneje pri
tvrdki

VED. ŠARC, ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 5

Pozor! Gostilničarji! Pozor!

Nar je veliko pomanjkanje po pristnem DOLENJCU, naznanja

Orednja vinarska zadruga za Jugoslavijo

da ima v zalogi že precejšnje množine prvovrstnega
rdečega evična iz Godeve peč — letnik 1921. Cene
po kakovosti blaga. — Pokušajte na razpolago v za-
ložni kleti, Sp. Šiška, Celovška cesta 77, v nek-
danji Juvantičevi kleti. Dobé se tudi pristna
štajerska in dalmatinska vina.

Proda se

dobro ohranjen kotel za kuhanje sadja.
Linhartova ul. 3. 10427

Proda se

nova damska jupa. Linhartova ulica 3.
10451

Kožuh

nov, dolg, zilo težak, se ugodno proda.
Konjarska ulica 12, pr. itja. 10438

V najem se odda

trgovina meš. soga blaga in z d. delnimi
pridatki, jaje, usnjem itd., na promet-
nem kraju Dolenjske. Atične in po-
javnja pod. Ne zamudite prilike 10. 80.
na upravo Slov. Naroda.

Kanarč

pristni kanarč, dober peval, se po-
nizi cení prodajati.

Frujo Omahna
Ljubljana, Mostni trg 10.

Gostilna

v prijaznem mestu na Dolenjskem, na
prometnem kraju, se odda s 1. aprilom
1923 na račun. Prednost ima ženska
oseba brez otrok. Kave in potrebe. Po-
nudbe pod. Na račun 103.8 na upravo
Slov. Naroda. 10461

Naznanilo!

Naznanjam cenjenim damam, da sem
otvorila svojo modistovski delavnico,
ter se v službo priporočam za vsa v to
stranko s adajajo dela, različnih klob-
kov in žepic. Cene nizke!
DEKOTA ANA pri J. Sten-
berger, Durejska cesta 9. 10465

3 hiše

enonadstropne se v mestu Brežice, ob
glavni cesti ležeče, pripravne tudi za
obrt ali trgovino, take na prodaj. Isto-
tako se tudi prodaja velika vinska klet
in haida. Pojavila da ohranijo gra-
dine v Brežicah. 10468

**Večja množica
bukovega oolja**

prve vrste se razprodaja na va-
gone. Naročila se sprejemajo od
10—12 in 2—4 ure v „Hotel
Slon“ soba št. 60. 10467

**Upokojski častniki
pozor!**

Veliko zavarovalno društvo išče
energičnega in delovnega zastop-
nika za Ljubljano in okolice. Vi-
soka provizija in eventualno tudi
mesečna plača. Ponudbe na upr.
Slov. Naroda pod „Visoka pro-
vizija 10478“.

POZIVI

Vse one, ki so bili priče, ko je
16./IX. t. l. ob pol 13. uri pri
križišču Komenske ulice in Res-
ljeve ceste nek mlad kolezar za-
vozil s svojim kolesom pod moj
avtomobil, prosim, da sporoče
svoje naslove na pisarno g. dr.
Josipa Hacinca, odvetnika v Ljub-
ljani, Kolodvorska ul. 8, ker si-
cer utrpim krivico.
N. tael Omehen.

Industriji pozor!

1 lokomobila nova, nemški fabrikat, 26
1 favoriti avto, 35 HP, 5 ton
1 eschal avto, 30 HP
1 novo motorno kolo, (nova nemška kolo, cial tota) 1 3/4 HP
1 obrabišni motor, 6/7 HP
1 stabilni bencin motor, 4/5 HP
1 vozič bencin motor, 12 HP
1 nov skobelni stroj, (Dietrich) 600 mm
1 nova trčna žaga, (Banda) 780 mm
ter drugi vsakovrstni stroji za obdelavo
lesa kakor poljedeljski stroji za vse po-
najbolj ceni
franko Maribor, prodaja pri tvrdki
Stanitz & Hergouth,
trgovina z v. shovitimi in stoji
Maribor, Stomžkov trg 14.

Gostilno

vzajem v najem ali na račun. Ponudbe
pod „Gostilna 10462“ na upravo Slov.
Naroda. 10462

Družba „Mirja“ Ljubljana,

Proda se bukovih drv
na debelo in drobno. 10144

Proda se

velik protovalni kožuh Vprašati pri
krojaču Roz. Ru. Kongresni trg 7. 10445

Trnovski pomočnik

moč, agilen, špecerist, se sprejmuje
naslov pove uprava Slovenske
Naroda. 10467

PRODAM:

Isalni stroj „National“, pianino „Ga-
neau Paris“ 700 kg, svilen moški de-
žnik, par finih moških čevljev štev. 45
Naslov pove uprava Slov. Nar. 10462

Antikvitete:

omare, ga nliure, tabernaklje, zaklopne
mize itd. se radi prevzetja neke gra-
dne v zakup, kupijo po najnižjih cen-
nah. Točen po is. z navedbo cene je
pošlati na Julij pl. Stibernager-Huehner-
hofen, Zagreb, Lica 131a. 10436

**Lesni
man pulant**

zakupovalec išče mesta pri kadi večji
lesni in industrijski družbi. Ponudbe pod
„L. sil. manipulant“ na Ar. zav. Drago
Beseljak, Ljubljana, Sodna 3. 10464

**20.000 kron
nagrade**

dam tistemu, ki mi preskrbi stanovalje
najmanj 2 sob, kuhinje in pralnik v me-
stu v novi hiši ali vili. Ponudbe pod
„Nagrada 20000—10461“ na upravo Sl.
Naroda. 10461

Ameriški petrolej

v železnih sodih tvrdke Standard Oil
Company of New York ima vedno v
zalogi

A. Lampret,
Ljubljana, Kr. kov trg 10. Tel. 247.

**Jšče se
mehlovana soba**

za 1. ali 1.5. december po možnosti s
posebnim vhodom za mlade a solid-
nega samca. Plača postanska stver. Po-
nudbe pod „R. U. R. 10274“ na upravo
Slov. Naroda. 10274

Soba

mehlovana, s posebnim vhodom, v sre-
dnem mestu or. v smeri proti juž. ko-
lodvoru, se išče za m. nega gospoda.
Ponudbe se takoj nasloviti na poštni
predel št. 102, Ljubljana. Ob sprejemu
ponudbe se soba takoj ogleda in se
presti, da se ista se odda drugemu.
10418

ADRIJA
NAJBOLJI

**Prva specialna trgovina
z rokavicami in parfumi**

nudi:
vsakovrstne zimске ro-
kavice iz usnja, podlo-
žene z volno, s kožu-
škrom, ter volnene in
tricot rokavice.
Nadalje vsevrstne vse-
barvne simke in flor,
svileni flor ter svilene
nogavice.
Najbolj pristni francoski parfumi.
Najboljše vrste kolinske vode.
Em de Cologne
O. Bračko, Ljubljana.
Dunajska cesta šte. 12

Otroški voziček

se ceno prod. Dobrebranska cesta 1.
prilike desno. 10434

PERJE

vsak čas po najnižjih cenah pri

E. VAJDA.
IZVOZ DIVJACINE IN PE-
RUTINE. ČAKOVEC,
Medjimurje, Jugoslavija.
Brzojav. VAJDA, Čakovec, telef. 59

Čreva

seh vrst za kuhanje, krvave in jetne kloba-
s, na bol se kakov. ali po najnižjih cenah
edno na zalogi pri **JOSIPU BERG-**
MAN, Ljubljana, Poljanska ce-
sta 65. Ravnoam se kupuje surov
in stopen loj po najnižjih dnevnih
cenah. 10189

PERILO

za dame, gospode in otroke
po znižanih cenah pri
A. Šinković nasl. K. Soss
LJUBLJANA, Mostni trg 10.

Novosti!

Za čamske plašče v velik
izbiri.

A. & E. Škoberné, Ljubljana,
Mostni trg 10

**Božične in novoletne
razglednice**

na debelo na cenele pri
L. PEVALEK, Ljubljana,
Židovska ulica 4.

Divjačino

n. pr. srne, zaiče, fazane, jerebice, divje
racc, sloke itd. v vsakem času po naj-
nižjih cenah kupuje **E. VAJDA,** vje-
rovina z divjačino in perotino, Ča-
kovec, Medjimurje. Brzojav. Brzojav. Brzojav
Vajda Čakovec, Interurb. tel. 59.

Prevzemam

avtomobile,
motorje in
kolesa,

v popravilo, poniklanje in la-
žiranje po najnižjih cenah.

Prva mehanična delavnica
F. Floriančič, Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6.

Proda se

hrastovih blodov večjo množino, od 30 cm debeline naprej,
od 3 m daljine, zdrave, za ceno K 1800— franko vagon na
Dolenjskem, hrastovih desek, neobrezanih in obrezanih popol-
noma suhih, 27, 30, 40, 50, 60 mm debeline in od 1.40 m,
daljine, za ceno K 3000— in obrezane K 4000— franko vagon
na željo se pošlje nota desk, lipovih desek, večja množina,
suhih 27, 30, 34, 50, 60 mm debeline in od 1.40 m daljine,
franko vagon Dolenjska, za ceno K 3400—, 1000 lesenih šta-
fov, ca 20 hl četrnjave drozgo za kuhanje žganja, šivni
stroj, popolnoma nov Singer najmodnejše sestave K 10 000,
benzinski motor z d'amo 65 Volt 1.95 KW za razsvetljavo večje
stavbe s ca 70 luči K 40 000, vinskega kamna čistega par s'io
kg po 32 K. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 10437

Primerna darila za Miklavža in Božič so tudi

čevlji

kateri se dobijo v vseh velikostih in raznih obli-
kah po znatno znižanih cenah od priprave
do najfinejše izpeljave pri tvrdki

ANT. KRISPER

Mestni trg 23 (nasproti račožu)

In sicer otroški od Din 25— naprej
ženski od Din 100— naprej
moški od Din 140— naprej

Kišni čevlji in gamaše razne kakovosti
po znižanih cenah.

Miklavž pride osebno

nabirat darila
za otroke in odrasle

dne 1. decembra
od 5—8 ure zvečer

v trgovini **M. Tičar, Šelenburgova ul.**
Ljubljana

K 3.900—

Crepe de Chine obleke v vseh
barvah.

Plašči, volnene in svilene ob-
leke, bluze.

Po natančnem naročilu se pošlje
tudi po pošti.

Znižane cene!

P. MAGDIČ, LJUBLJANA
nasproti glavne pošte.

Sovjetsko gospodarstvo in delavstvo.

Lyonski župan Herriot se je mudil, kakor smo na kratko že poročali, več časa v Rusiji in je napisal sedaj v listu »Petit Parisien« svoje vtiske o ruskem gospodarstvu in delavstvu.

»Nep«.

»Nep« (to je okrajšava za »novo ekonomsko politiko« sovjetske Rusije) stoji potniku na polju male trgovine in obrti najvidnejše pred oči. Na mesto dosedanjega komunističnega sistema je stopila privatna iniciativa. Sklep vseruskega komiteja z dne 22. maja t. l. priznava za vse ruske meščane in inozemce, katerih države žive z Rusijo v dobrih odnosih, obrtno svobodo, lastninsko pravico za mestne in podeželne zgradbe, katere niso bile v maju preteklega leta municipalizirane, gradbeno pravico za 45 let na občinskem zemljišču, pravico do mobilijarne posesti inkuzivno kapitalije, zapuščinsko pravico do zneska 10.000 zlatih rubljev za direktne potomce, pogodbeno pravico, varstvo duševnega imetja itd. V praksi seveda izvajanje teh pravic in svobodščin zadene šestokrat na velike ovire, ker ni nikakega civilnega zakonika in ker izvrševanje pravice ne nudi nikakega jamstva. Kako kupčijo pa se more napraviti že z vpisom v policijski register.

Monopol za zunanjo trgovino.

Monopol za zunanjo trgovino obstoji še nadalje, vendar pa se že vidi, kako se polagoma izpreminja v samo kontrolo. Neki dekret iz meseca junija je objavil listo blaga, ki se sme in ki se ne sme izvoziti.

Velika industrija.

Velika industrija se nahaja v državnih rokah. Ta podjetja se po največjih dohodkih ne morejo vrtni, pač pa se lahko dajo v najem domačinom kakor tujcem. Tu še ni nikake evolucije, ki bi pričala, da se tozadevno v kratkem kaj izpremeni. Državni obrati so razdeljeni v dve skupini, takozvani »trusti« se oskrbujejo sami in prodajajo svoje produkte direktno ter stoje v kontaktu s svobodnim tržiščem.

Sodelovanje privatnega premoženja.

Voditelji ruskega gospodarstva uvidevajo, da je brez sodelovanja privatnega premoženja industrijska obnova dežele nemogoča. Ljuden je že opetovano spodbujal, naj se štedi in nabira kapital.

Evolucija na deželi.

Državni monopol na kmetijska produkcijska sredstva je formalno odpravljen in trgovina s stroji in semeni je proglašena za svobodno. Dekret z dne 22. maja dovoljuje prazprav parcelliranje po sklepu večine za pristojne občane. Kmetijska mala posest je zopet obnovljena kakor za časa Stolipina, prepovedan pa je nakup, prodaja, podaritev in hipoteka.

Davčna reforma.

Naturalni davek, ki je bil kompromitiran po lakoti in bedi, se nadomešča polagoma z davkom v denarju. Ruska vlada pravi, da se deficit v javnih obratih niža, in ruski finančni minister upa celo, da bodo proračunski izdatki letos zelo manjši.

Delavstvo.

Komisariat za ljudsko gospodarstvo je izdal dekrete, ki tvorijo novi kodeks za delo. Delavci in nameščenci se nastavlajo izključno s posredovanjem delavske borze, in sicer na temelju kolektivnih in posameznih pogodb. Normalni delavski čas je določen na 8 ur za dnevno delo in 7 ur za ponočno delo; slednje se lahko zviša na 8 ur v interesu produkcije. Za duševne delavce je normalni delavski čas omejen na 6 oziroma 5 ur. Za vsako kategorijo dela določa cenilna komisija delavcev in podjetnikov dnevno dovršitev; kdor ostane pod to dovršitvijo dela, dobi manj plače, katere pa ne sme pasti pod dve tretjini. Ako se izkaže pri delavcu nezanesljivost in malomarnost, se ga kratkoma odpusti in nima pravice do nikake kompenzacije. Najbolj so plačani ročni delavci-specialisti. Izplačujejo se mednje dvakrat na mesec; obstoje v denarju in produktih. Dovoljeno je tudi plačilo za delo po kosih in premijski sistem. Pri nezaposlenosti dobi delavci tekmo dveh tednov dve tretjini normalne plače, nato pa jih lahko odpuste proti izplačilu 14dnevne mezde. Kolektivna pogodba ni obligatorna. Konflikte poravnava ljudski komisariat, izvemši koncesijonirane obrate, za katere je dogovorjeno razsodiščno postopanje. Plače tovarniških delavcev stoji mnogo pod plačami delavcev na Francoskem. V družbi Dynamo, ki predstavlja enega najboljših obratov v sedanjih Rusiji, je znašala mesečna meza za specialiste 75 milijonov sovjetskih rubljev, to je 140 frankov, inkuzivno naravno dajatev. Inženirja-ravnatelja izvolijo skupno trusti in delavski oddelki. Tovarniški komite delavcev nima nikake pravice za intervencijo v vodstvu ter se peča z dobrobitnimi napravami in odpuštitvami. V Putilovem podjetju, ki je izpremenjen v državni obrat, je zaposlenih danes 2500 delavcev, namesto 35.000 pred vojno. Poskusilo se je s plačilom po času, ali to se ni obneslo in tako se je uvedel zopet sistem dela po kosih. Dela se nepretrgoma 8 ur, suplementarne ure pa dovoljuje vodstvo. Najmanjša plača je znašala v avgustu 34 milijonov rubljev, to je 30 švicarskih frankov. Izmed 8 velikih peči v podjetju deluje sedaj samo ena, in dnevna produkcija jekla ne znaša niti 50.000 pudov, prej pa je dosegla 360.000 pudov. Delavci v mestni elektrarni v Petrogradu zaslužijo na mesec 60 milijonov rubljev in k temu še dobi 34 kg moke, 3 funte mesa, 3 funte rib in pol funta sladkorja. Stanovanje ga stane 18 milijonov rubljev, razsvetljava nekaj milijonov, dvakratna vožnja po tramvaju pol milijona. Plače uradnikov na visokih mestih so mnogo nižje nego so bile plače za časa carskega režima.

Določanje cen.

Predsednik najvišjega gospodarskega sveta Bogdanov je izjavil Herriotu, da tudi boljševiška Rusija ni mogla rešiti problema najvišjih cen: ni mogoče določiti cene za industrijske produkte, kajti uvedba kakega prisilnega faktorja v gospodarski mehanizem se vedno mašuje. Sovjetska vlada cmejuje danes maksimalne cene na vedno manjši krog najpotrebnejših živil. Industriji se tudi ne more braniti, da ne bi si konstituirala svojih rezerv.

Zadruga.

Edina pozitivna ustvaritev nove doglobe so zadruga, katerih izvir pa sega globoko nazaj v carski režim. L. 1914. je bilo zadrug nad 10.000. Pod vplivom vojne se je število vedno večalo, v letu 1919. jih je bilo 50.000 s 15 milijoni članov. Sovjetska vlada se je mogla te ogromne organizacije uspešno posluževati, zato pa je dopuščala njen razvoj.

Svoje vtiske o ruskem gospodarstvu zaključuje Herriot z zatrdilom, katero dele tudi kompetentni sovjetski voditelji, da si Rusija brez povrnitve k zdravim gospodarskim načelom in brez pomoči evropskega kapitala ne dobi izhoda iz sedanjega zapletenega položaja. Naši delavci pa dobe iz tega poročila zopet nauk, da si ni želeli, da bi se k nam približale sovjetske delavske razmere.

Stavbna in javna dela v Ljubljani

Tretja stavbna sezona gre h koncu. V preteklih štirih tednih so zunanja zidarska dela napredovala tako-le:

Pri največji stavbi, ki se je pričela graditi letošnjo pomlad, t. j. pri palači »Ljubljanski dvor« ob voglu Kolodvorske in Pražkove ulice, so dograjeni zidovi tličnih prostorov. Ker bo zgrajena stavba na obe fronti obsežen zavzem, ima zgrajiti ondaj še več objektov, ki služijo sedaj za stanovanja raznih strank ali pa se jih ni zaenkrat iz drugih razlogov še demoliralo; zgradba bo trajala kakor že poročano, dve leti. Na stavbišču palače »Delavske zavarovalnice« ob »Okr. bolniške blagajne« ob Miklošičevi cesti delo še vedno počiva, zajedno pa se kvari tudi stavbni material — les, opeka in cement ter betonski zidovi, kar je tam navoženega, v škodo zavodoma. Kakor čujemo se bo ta zgradba nadaljevala prihodno pomlad, toda le za v polovico zmanjšanim obsegu nego je bila prvotno projektirana. V cellem obsegu bi jo bila pa zagrebala centrala baje pripravljena pustiti graditi le, če bi ji ljubljanski zavod izplačal od gradbene kapitala — 24 milijonov K! — Ob Aleksandrovi cesti je palača Trboveljske premogokopne družbe dograjena, pokrita, a le deloma ometana in osnažena. Nasproti pa na palači »Prve hrv. štedionice« (prej »Splošna prometna banka«) popolnoma ometana in osnažena ter se izvršuje v njej tudi vsa profesionalistovska dela. Ta stavba s svojo kupolo in lepo fasado dela imenovani ulici že zdaj parado. Stavba »Pokojninskega zavoda« je pod streho a se še ne ometava. V palači »Kreditne banke« se izvršuje še razna profesionalistovska dela. V hiši št. 3. v Selenburgovi ulici se izvršila nekatera adaptacijska dela. Trinadstropna Tönniesova stanovanjska hiša v Pražkovi (podaljšani) ulici je dograjena, pokrita in se suši. Stanovanjska hiša »Slov. eksromptne banke« v A. Knezovi ulici je osnažena in pobarvana, a še ne uporabna. Vila Fr. Stupice v Kolizejski ul. je pod streho. Na Prulah se pričenja z gradbo II. mestne uradniške stanovanjske hiše, ki bo obsegala osem stanovanj; Baboričeva vila ondaj pa je ometana in pod streho. V palači »Gospodarske zadrugne banke« ob Miklošičevi cesti se izvršuje notraj še razna profesionalistovska dela. Palača »Vzajemne posojilnice« ob tej cesti je pokrita, isto velja o stanovanjski hiši »Mestne hranilnice« v Dalmatinovi ulici. Pri povišani hiši restavracija Jerneja Černeta (hotel »Strukelj«) v isti ulici se izvršuje potrebna profesionalistovska dela, na kar se bodo takoj nadaljevala in dokončala te dni tudi zidarska. Poslopje Pollakove tovarne je razširjeno za dve nadstropji in en objekt. Pri poslopiju mestne ubožnice v Japljevi ulici so zidarska dela pri nadzidku malodane dovršena in slede v kratkem ona profesionalistovska. S tem povišanjem stavbe se bo pridobil prostor za sto ljudi (mestnih revežev). Pri Leonišču so usmiljenke dale razširiti glavno poslopje na severnem in južnem koncu s prostornim prizidkom, pri katerem so zidarska dela že končana in bodo prostori do spomladi v uporabi. Na Kodeljevi so ondote tri vile že ometane in osnažene. Na škofovih zemljiščih so nakupljena tri zemljišča, kjer zgrade njih posestniki v bližini bodočnosti svoje hiše. Na okolišni cesti (Priškovcu) je enonadstropna Ad. Reichova vila pod streho in deloma ometana. Ob Dunajski cesti je trinadstropna stanovanjska hiša Južne železnice dograjena in pod streho. Ob isti cesti pa dal zgraditi tudi »Pokojninski zavod« par priključnih hišic. Vzhodno od topničarske vojašnice je dograjeno obsežno dvonadstropno poslopje tvornice učil, ki se bo čez zimo sušilo, na spomlad pa ometalo in osnažilo in z majem pričelo vporabljaliti. Poleg topničarske vojašnice je dvonadstropno uradno in stanovanjsko poslopje z mansardnim dohodarsvenega urada že dograjeno in pod streho. Pri gospodarskem poslopiju na centralnem pokopališču Sv. Križa so v teku zidarska dela pri nadzidku. V Strelški ulici so vile: Kremžarjeva, Jovanova in Smerkoljeva ometane, osnažene in pokrite. Ob Dombranski cesti je Borboričeva vila že pod streho in osnažena. Na dvori-

šču T. Mencingerjeve hiše na Sv. Petra cesti je zgradba dvoranske končana. Na Mirju, Pod Rožnikom, na Pasjem brodu so dograjene, osnažene in pokrite že vse vile in stanovanjske hiše, izvzemši tleh, ki so se je graditi še le zadnji čas. — Če rekapituliramo sedaj število in vrsto novih zgradb v mestnem pomerju, imamo pred seboj 86 stavb. Če odštejemo od teh poslopja denarnih zavodov in prometnih družb, se nam pokaže razmerje: Tri četrtine stanovanjskih hiš, ki so jih dali zgraditi posamezniki (zasebniki), ena četrtina istih pa po denarnih zavodih in družbe. Če razdelimo število vseh, do letošnje zime dograjenih stavb (86) na ta tri leta, vidimo, da se je zgradilo v Ljubljani povprečno vsako leto 28 stavb, razen teh pa po 5 do 10 trgovskih skladišč odnosno manjših objektov za užitenjski zakup ter raznih shramb in izvršilo več adaptacij. Te številke sicer na prvi pogled ne imponirajo bogve kako, toda če vpoštevamo pri vseh teh stavbah socialno stran, je s pridobljenimi novimi stanovanji v njih ljubljanski stonovanjski mizeriji vendarle zidal mal, a izdaten udarec. Torej je želeli: Saj še 23 novih hiš vsako leto v Ljubljani! — Takovanje ulic in cest izkazuje že izdaten in znaten napredek! Takovanje Kopitarjeve, Selenburgove ulice, odnosno ceste do Gradišča, Pred škofijo (in del Poljanske ceste) je končano, v Kotnikovi in Metelkovi ulici ter ob trgu Tabor je napeljan kameniti material za takovanje; Strelška ulica ima nekoliko zbolšan hodnik in novi podaljšani del Miklošičeve ceste je zvezan sedaj že s Cesto na Južno železnico in temeljito posut. Na Mirju se polaganje vodovodnih cevi nadaljuje, ureditev cest pa bo šla vsled močvirnega terena počasi naprej in ker so hiše raztresene »kot bi jih bil« — kakor pravi sobotni »Slovenec« — seveda! — sam vržal natesel z vrh Krima po Mirju — bo požrla ta ureditev ne le precej časa, ampak tudi precej — tisočakov! No, pa večina teh hišnih posestnikov se bo itak šele spomladi naselila v svoje nove hiše. — Da se v Ljubljanični strugi še nič ne dela (regulira), se samo po sebi vidi. Odbor za osuševanje je namreč že »posušil« fonde (ali pa so se sami!), v Beogradu pa za kaj takega seveda nimajo smisla, še manj pa »para« za take fonde, dokler se za to našo takozvano »tretjo prestolico« (hm!), ne zavzame n. pr. ljubljanski pokrajinski namestnik in izposluj pri finančnem ministru v proračunu za leto 1923/24 kako beraško postavko 10 do 12 milijonov kron, če že ne — dinarjev. Inače bodo začele nekega lepega dne zopet »manevrirati« po strugi — podgane, kakor so manevrirale pred regulacijo po — hišah in kanalih! Potem jih pa tudi dva angleška »bagra« ne bosta zmetala ven...

Rodočnost Ljubljane.

(Konec.)

D. d. Vevče je dovolila 10.000 K odškodnine ribarstvu zaradi izgube na strmu od Fužin do Ljubljane vsled povišanege jez, kar plemenite ribe in mreže slabeje in tudi nič ne uspevajo, če je manj ali premalo strme, če je voda prevela. Pomislimo, d. d. Vevče naj izvrši svoj projekt in dvigne jez, mesto pa svoj projekt za elektriko in za kloako, dobi ribarstvo v Ljubljani kar tri udarce enakkrat: 1.) temeljito onesnaženje, 2.) novo preprečo ribe selitve pri mestni centrali in 3.) nabiralo se bo največje kloakine vsedline v progi nad Fužinami, in kadar bodo morali za tvornice odpreti, bo povodenj dobila za splakniti po dalj časa trajajoči mali vodi grozne množine smrdljive usedline. Slučaj v Gradcu, odnosno v Muri in dogodek 31. avgusta leta 1921. v Ljubljani vendar jasno kaže, kak učink je pričakovati od kloake, namreč če uničenje organizmov vseh vrst po Ljubljani od mesta do Save. Jezovi otežkočajo ribarstvo, vendar je ne uničujejo, pravilna staza na pravem mestu omogoči ribam potrebno zvezo, onesnaženje je pa gotovo opustošenje.

Ko je sklepala Ljubljana navedeno odpeljavo kloake, si ni bila v svesti, da sklepa odžagati pri debilu eno velj, na katerih sedi. Rib ni treba niti vpoštevati, vendar pa vse ono, kar zraste na polju, travniku, vrtu. V okolici kupujejo razna gnolja, tu se pa namerava zamaževati velike množine prvotnega gnolja ne samo brez vsake koristi, temveč v očitno škodo in brez ozira na interese drugih, namerava se postopati, kakor so tovarnarji z indu-

strijskimi odpadki, kakor bi tekoča voda ne bila javno dobro. Kaka gorastana nedolodnost se javi v tem postopanju, znebiti se nadležne tvarine kratkim potom v reko, ko se zahteva in predpisuje po kaznijo, posebno varstvo pljunikov! Kloaka je v resnici težko breme mest, do sedaj se je reševalo čisto enostransko, mesta zase. Dunaj je plačal leta 1920. čistoilem kloakov 50 milijonov kron. Ta vsotica in visoko viševča krušna torbica je rodila Dunajčanom misel, agitirati za podjetje: »Speljimo naš gnol na široko polje Morave in obdelujemo je, imel bo pesti ves Dunaj in ostalo bo še za druge. Pa do izvršbe menda današnja obča inteligenca še ne seže, ne na Dunaju, ne v Ljubljani. Namakirane zemljišče z razredeno kloako, prakticirano pri Berlinu in drugod, se stvarno ni obneslo, ker se zemljišče prenasiči. Torej ni drugega izhoda, kakor Ljubljana in baš v obliki obstoječega projekta, to je vso kloako, nabrano iz obeh bregov skupaj in na enem mestu v reko! Efekt bo približno enak onemu v Muri nadol Gradca, morda tudi onemu nizdol Merana. Nad zatvornicami v Fužinah, torej pod Ljubljano, se bo nabirala smrdljiva usedlina iz prve roke; nastopi naj daljša poletna suša, se je bo nabralo toliko, da jo bo občutila tudi Sava. Ribarstvo proge od ustja kloaknih nabiralnikov do Fužin je ogroženo z gotovim poginom te živali. Ima v takem slučaju riba staza na Fužinah še kaj smisla? Kvečjem za čas do izvršbe nabiralnikov?

Po uničenju ribarstva v progi Ljubljana - Fužine bodo minevale ribe v vodah nad Ljubljano in od krivice se bo terjala odškodnina. Ljubljana obsega 7 ribarskih okrajev, najslabše sklenjena zakupnina znaša 3000 K, kar je po sedanjem kurzu 4200, in vrednost okrajev ni veliko različna, odškodnina ne bo majhna.

Toda jaz sem prepričan, da ne bo treba omenjenih odškodninskih stroškov, da mesto sedanje lepe reke ne bo nikdar tekla od Ljubljane doli grda, umazana, velika kloaka, da dotični načrt ne bo nikdar tako izpeljan, kakor se zdaj glasi, da se bodo iskali in našli drugi izhodi. Omenim naj biološko čistilno vodo, kakršno se do sedaj vrši v Ljubljani, spoznamo pot in tudi zadostno, bloni na prirozi, da se voda očisti razpadajočih organskih snovi brzo in temeljito, če gre skozi organizme, rastlinske ali živalske, ali skozi oboje, in baš organizem, s katerim se hranijo ribe. Karpi so za čiščenje vode najbolj sposobni. Prvi praktični, polno uspehi poskus je izpeljal sam iznajditelj dr. Bruno Hofer v Strassburgu za odpadke 2000 oseb. Razredčeni odpadki se stekajo od več strani polagoma v ribnik, se tu razdelijo, rastlinstvo in živalstvo se bujno razvija ob obilni hrani in karpi rasejo tako dobro, da podjetje daje poleg kritja stroškov tudi rento. Na mesu rib se izvor njih hrane tako malo pozna, kakor na zelju ljubljanske okolice, s čim mu prilivajo. Na levi Ljubljanični nizdol Vevče je obširno zemljišče, ki leži dovolj visoko za porabo dotičnih ribnikov.

Da bi se kdaj zgradil nabiralnik tudi na desnem bregu, se mi zdi nadvse dvomljivo, ker kak smisel ima speljava vesoljne kloake na eno točko, če je mora itak neizogibno v reko, ko ima baš kopčenje pogubne posledke?

Pri razsodbi s ponudniki d. d. Vevče I. d. ali se sprejme kapital ali se zahteva ribja staza, se vprašanje bodočnosti Ljubljane ne more prezeti. Sem povedal in reči svojo vest.

Ivan Franke.

Razne stvari.

* Samoumor madžarskega poslanika. Iz Bukarešte poročajo, da se je ustrelil madžarski poslanik v Romuniji Bela Papp. Vzrok samomora ni znan.

* Koliko je veljalo odkritje Amerike. Nemški matematik Feldhaus je izračunal, da je veljalo odkritje Amerike samo 7250 dolarjev. Ekspedicijski, ki je obstojala iz treh ladij, je trajala tri mesece. Največjo svoto je dala španska kraljica Izabela, ki je radi tega morala vse svoje dragulje zastaviti pri židih. Kolomb kot admiral je imel 320 dolarjev, kapetana ostalih dveh ladij pa po 180 dolarjev, mornarji po 30 dolarjev. Oprema ladij je veljala 2825 dolarjev. Odkritje torej ni bilo draga. Seveda je takrat denar imel mnogo večjo vrednost kakor danes ali pa pred vojni.

Pri Hudožestvenikih je bila pa vendarle samo deloma lepa gledališka dekoracija običajne vrste. To se mi zdi čudno.

No, dobi časa za taka opazovanja ni bilo. Kosti je v vrtu sedela Nataša Mitislavskaja in ji je Sahovskoj razlagal svojo ljubav, je bil to prizor kakor z risbe sicer nekoliko osladnega, a priljubljenega in nam iz serij razglednic znanega Solomka.

Koncem večera je na ovacije občinstva stopil pred zastor med druge umetnike tudi Konstantin Sergejevič Stanislavskij. Visoke postave in širokih prs, zdrav in poln moči kljub svojim 58 letom.

Ta glavla Mogočna; spodnja čeljust dolga, kakor pri Angležu, zdolaj zao-krogeljeno - masivna; okrog mesnatih, a malih in finih ust poteza volje; močni nos nekoliko slovansko zadebel na koncu; ožke, a ne majhne oči živo svetlosonje; polt vse glave zelo živahno ržnate barve. Nad mogočnim čelom pa snežnobeli lasje.

Izraz lica: Visoka inteligenca, energija, skromnost in očetovska dobrot-nost. Kako ga morajo ljubiti njegovi umetniki! Kako ga mora ljubiti vsakdo.

M. Z:

Večer pri Hudožestvenikih.

(Konec.)

Grupacija! Zdi se ti, da sfoje skupine po odru raztresene kakor je naneslo; ni čutili nobene režiserske roke. In vendar leži ta v ravnotežju teh skupin vedno največja estetika in blagolasje, kakor tudi v njih gibanju, prihajanju, odhajanju.

Zakaj je o glavnih vlogah tako težko govoriti? Ker so vsi, kakor že omenjeno, ljudje med ljudmi in vsvarjajo umetnost med umetnostjo, ki se spaja v enotno umetnino. Vsaka nijansa, ki bi segala izven življenja in bila radi tega teatralna, imajo.

Carica imela zelo pasivno nalogo. A kako resnična je, ko sedi pri vezenju in napeto opazuje, samo s pogledom včasih in s pozornim poslušanjem, kaj se godi krog nje. Fina žena, ki vlada s srcem, a se ne vmešava zlepa vidno v državne posle.

O njeni umetniški kreaciji bi lahko rekli, kar je Napoleon dejal o vojski: »Prav je vselej to, kar je najenostavnejše, a ravno najenostavnejše je najlepše«.

Carja je predstavljal ta večer Kačalov, ki je bil pred 2 leti tudi v Ljubljani. Doslej ga je imel Moskva in. Pravijo, da je Moskvin nedolodljiv v tej vlogi. Ne verjamem, da bi bil večji nego Kačalov. Le pojmovanje je različno: Kačalov je obdržal bolj čisto linijo tragike za tega sina Ivana Groznega, ki je bil pravcati svetnik po svoji brezmejni srčni dobroti, dasi radi tega slaboten vladar in vedno kolebajoč v svojih odredbah. Moskvinov Fjedor pa je, pravijo, bolj tragikomčen, včasih malo smešen, in zato bolj za publiko.

Za carico je bila Pašennaja včasih jo je igrala Knipper-Čehova; Ivana Šujskega je predstavljal Lužskij, z licem ponosnega, viteškega patrijarha, katerega moraš vzljubiti in mu zaupati, komaj da si ga zazrl.

Boris Godunov Višnjevskega je znan po vsej Evropi. Imenjem še Bakševjeva, ki je predstavljal Kleš-njina.

Prepisati bi moral ves glediški list, če bi hotel biti pravičen, in vprašati še za imena drugih, ki jih list niti ne imenuje.

All naj omenim tudi očarljive kostu-me, zlasti one carja, carice, bojarjev?

Vse je po možnosti iz najplacemitejšega gradiva, pristno.

Nekaj me je pa vendar malo osupnilo, če sem se za trenutno odtrgal od živih umetnikov.

To so bile kulise.

Ni noben lokalni patriotizem in nitem malenkost, če trdim, da so kremeljski interjerji, ki nam jih je za »Borisa Godunova« naslikal Skružni, dokaj iluzivnejši in umetniško lepši, nego je bila carska dvorana pri Hudožestvenikih.

Manjkalo je nijanse. Soba je bila enakomerno rdeče in zadnji del modro pobarvana: na teh stenah so bili z enakomerno zlato barvo napravljeni razsežni okraski. Manjkalo je različne osvetljava sten, tukaj temno, tam svetleje, tukaj se ti kaže vsled različne dnevne luči del rdeče stene skoro rjav, tamkaj živo rdeč, drugje zopet skoro vijoličast. Okraski v taki sobi le tu in tam zlato zažarevajo, drug njih del, četudi je zlat, izidele morda rjave, sivkaste, zelenkaste, kakor pač odseva dnevna ali umetna svetloba. Tvoja pa se ne da doseči na ovrhu le z lučjo, nero mora biti že tako slikano. Če ne ostane soba vedno kolkortolko brez harmonije in nepodobna resnici.

Okraske in svečke
za božično drevo
na debelo najceneje pri
L. Pevalšek Ljubljana
Zidovska ulica 4.

Parkeetne deščice
iz slavonkega hrasta in bukove
dobavljam v vsaki množini najceneje.
Jos. R. Puh, Ljubljana,
Gradaška ulica 22. Telef. 513.

Stavbišča
ob Linhartovi cesti
na prodaj!

Pojasnila daje pisarna Jugoslov. Sokol-
skega Saveza (Narodni dom).

„SINTA“

splošna industrijska in trgovska družba z o. z.
LJUBLJANA, Miklošičeva c. 15

Z našega skladišča v Ljubljani nudimo, dokler
traja zaloga:

Podkove za konje
„Styria“ kavirne milnečke
Vile, jeklene, s 4 roglji, 12“ dolge
Kladiva za gramoz (Schotterschlägel)
Čečke za peče, v zabojih po 50 kg
Solunike, znamke „Staedler“
„Puch“ kolesa.

Cene zelo ugodne!

Razglas.

V pisarni avto-odreda IV. armijske oblasti v Zagrebu (Jela-
čičeva vojašnica) se bo vršila dne 22., 23., 24. in 25. decembra
1922 in na iste dneve prihodnjih mesecev 1. 1923 vsakokrat ob 8 uri
dopolodne javna ustmena dražba za prodajo 34 avtomobilov in sicer:

8 osebnih avtomobilov: Renault IV 39, Nesslerdorfer IV-45,
Laurin-Klement IV-172, Fiat IV-179, IV-262, Daimler IV-247, Gre-
gorije IV-257, Kotinental IV-299.

25 tovornih avtomobilov: Graf-Stiff IV-25, IV-32, IV-36, IV-55,
IV-84, IV-86, IV-426, H. A. G. IV-49, Nesslerdorfer IV-68, Puch
IV-627, Benz IV-636, Fiat IV-116, IV-216, IV-233, IV-234, IV-295,
IV-512, IV-603, IV-618, Saurer IV-134, IV-307, IV-521, IV-564,
Walf IV-599.

1 motorno kolo IV-567.
Raznih delov od demontiranih avtomobilov III. kategorije in
sicer po nalogu gospoda ministra vojne in mornarice A. A. br. 2689
od 16. septembra 1921 in komandanta IV. armijske oblasti I. br.
6640 od 21. novembra tekočega leta.

Pogoji za to dražbo kakor tudi avtomobili, ki se bodo pro-
dajali, so razvidni vsakodnevno med uradnimi urami v Avto odredu
IV. armijske oblasti v Zagrebu v Jelačičevi vojašnici do dneva
dražbe.

Vsaki licitant položi pred dražbo kavcijo in sicer:
a) Podaniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 5% od
označene početne vrednosti za dražbo za vsaki avtomobil in
b) Inozemci 10% od označene početne vrednosti za dražbo
za vsaki avtomobil.

Kavcije onih licitantov, kateri so izlicitirali vsaki posamezni
avtomobil, zadržale se bodo do konca dražbe, ostalim pa se takoj
vračejo.

Pozivljajo se vsi zainteresirani, da prisostvujejo tej dražbi.
Iz pisarne komande IV. armijske oblasti I. br. 6640 v Zagrebu.

Iščem sobo
za dva gospoda, deloma ali še raje ne-
nebovano. Ponudbe pod „Cena po-
sredstva stvar 10280“ na upravo Slov.
Naroda. 10280

2 dijaka
se sprejmeta na stanovanje in hrano v
sredini mesta. Naslov pove upravištvo
Slov. Naroda. 10357

Bančni uradnik
in trgovec
iščeta lepe sobe, event. skupaj eno. Cena
posredstva stvar. Ponudbe pod „Skupno
10118“ na upravo Slov. Naroda. 10418

10.000 K
nagrade, da zakonski par brez otrok ore-
mu, ki mu preskrbi, oziroma izposluje
stanovanje 1 ali 2 sob in kuhinje. Po-
nudbe pod „Ing. M. Z. 10226“ na upr.
Slov. Naroda.

Proda se
zelo dobro ohranjena starinska salonska
garnitura v rokoko slogu. Naslov p. v
upravo Slov. Naroda. Istotam se proda
čezluzna peč. 10323

Prodaja
bukovih drv
na debelo in drobno v gostini Reining-
haus, Sp. Šiška. Drva se dostavljajo na
dom. 10362

Na dobro
domačo hrano
se sprejme več gospodov. Naslov pove
uprava Sl. Nar. dr. 10338

Iščem
za takej ali pozneje 2 sobi z uporabo
kuhinje, meblirano ali ne. Ponudbe
pod „Mirn 10225“ na upr. Slov. Nar.

Slama, seno
prešano v balah, 430 kron, seno 780
kron, fra ko vsaka postaja v Sluveni.
Dobavljajo Puki in Verce, Šoštanj.
10423

Visokešolec
išče s 15. decembr. t. l.
brano in stanovanje
pri boljši rodbini, event. samo
stanovanje. Ponudbe z navedbo
plačila na upravo Slov. Naroda
pod „Trgovski akademik 10361“.
10361

Od 20 kg naprej
vsako množino prodajam jabolka ra-
nih sortiranih vist. Glince 213. 10325

Kupl se
še dobro ohranjena cirkularna žaga
skupno z motorjem za žaganje drv. —
Ponudbe na A. T., Ljubljana, Linhartova
ulica 12. 10415

Prodani
nekaj dobro ohranjenih ženskih in mo-
ških oblek in perila. Naslov pove upr.
Slov. Naroda. 10158

Konjiček
(Schaukeipferd)
otročka igrača se proda. Gasilska ce. t.
št. 125. Sp. Šiška. 10329

Seno, slamo
prešano, kakor tudi oves dobi se na-
bolje po zmerni ceni pri A. Dimić,
Zagreb, Juris Čeva ulica 24. 10327

Znižane
cene
pri
A. Šinković in K. Šoss
LJUBLJANA, Mestni trg 19.

Ali bi se radi
temeljito rešili
Bolečine v členkih in sklepkih, zatekli udje, skličene roke in noge, trganje, bolenje, vlečenje po različnih de-
lih telesa, da, tudi slabost oči so posledice revmatičnih in protinskih bolezni.

revmatizma? **Ze na tisoče**
ozdravljenih!
Nadim Vam prirodno sredstvo za ozdravljenje.
Ni univerzalno zdravilo nego zdravilo, kakršna dobrota
mali prirada deli bolnemu človeku. Vsakemu brezplačno
prilagaš. Pišite ta ož pa Vam pošljem svoj pomoček
in poučno razpravo popolnoma zastonj. Postanete še moj
hvaležen pr. s. s.

Expedition der Opam-Apotheke, Budapest VI. Abteilung 141.

Trgovcem s perutnino!
Proda se več novih transportnih kurni-
kov zelo močno izdelanih. Poizve se
Gince 213. 10324

Stavbena parcela
v mestu se proda. Naslov pove uprava
Slov. Naroda. 10356

Potnike
in zastopnike

za prvovrstne fotograf. povečane slike B&W
prot. visoki proviziji D. Rowsek,
umet. fotogr. in povečevalni zavod v
Ljubljani, Kolodvorska ulica 34. Spre-
ma v s. r. h. retuše in kolorita od eg-
amaterjev in fotografov razna dela. Pri-
poroča poseben oddelček fotomanufakture.
10417

„MIRIS“
tvornica mila in sveč d. d., na Sušaku
IZDELUJE:
razne vrste prvovrstnega pralnega, toilet-
nega in brivskega mila.
CENE NAJUGODNEJŠE.
Zastopstvo in skladišča za blivo Kranjsko
in Stajersko:
Import „SLOVENIJA“ Export
Ljubljana, Gosposka ulica št. 4.

Blago za prevleko divanov in drugega
pohištva v veliki izbiri, dalje različno
platno in juta za tapetnike, sedlarje
i. t. d. priporoča tvrdka

A. & E. Skabernè Ljubljana
in stari trg 10
Lesna trgovina
v bogatem lesnem kraju s prvovrstno
vodno žago išče družabnika s ka-
pitalom radi povečanja obrata. Pismene
ponudbe pod „Lesna trgovina 10 64“
na upravo Slov. Naroda. 10361

Žaga
vodna ali parna v gozdnatem kraju se
vzame v naem. Ponudbe z natančnimi
opisi pod „Žaga 10327“ na upravo Sl.
Naroda. 10327

Prvi dobitnik natečaja NESTLOVE COKOLADE je dobila

gospica Anka Pacić

BEOGRAD, Studenička 31.

ki je prva zbrala popolno kolekcijo vseh 72 različnih
sličic, nahajajočih se v tabletah COKOLADE NESTLE in
ima zadostitev, da gre v Pariz in nazaj v vagonu Lit
(prvi razred) na stroške KOMPANIJE NESTLE.

Kdo želi dobiti salonsko garnituro?

Kdo še od 81 dobitkov, ki slede?

Da se to dobi, treba je zbrati kolekcijo 72 sličic, ki se
nahajajo v tabletah

mlečne COKOLADE NESTLE.

IMPORT — „TRIGLAV“ — EXPORT

Telefon štev.: 17115

Alster 1119

G. m. b. H.

Dresden-A Zinzendorfstrasse 2/b

Podružnica: Hamburg, Steindamm 76

Pisarna

Ljubljana, Krekov trg štev. 10/1.

Telefon štev.: 163.

Brzjavi:

Triglav-Dresden

Triglav-Hamburg

Brzjavi: Triglavimport-Ljubljana.

IMPORT:

Stroj za poljedelstvo in obrt,
železnice in orodje,
kemikalije, droge, papir, me-
dra galica, steklo, itd. itd.
Potrebščine vseh vrst za
vrtanje.

Važno za potovalce v Nemčijo:

Naša pisarna je vedno na razpolago za izvršitev Vaše korespondence v vseh tujih
jezikih.
Za časa Vašega bivanja v Nemčiji dalje nasloviti korespondenco pod Vašim imenom
na našo pisarno.
Prekrijemo Vam dovoljenje za potovanje od nemških oblasti in olajšamo Vaš promet
z bankami.
Prekrijemo Vam stanovanje in smo Vam v vsakem oziru na razpolago.

EXPORT:

Živa in zaklana živina,
deželni pridelki vseh
vrst, žita, suhe slize,
zdravilna zelišča, rud-
nine itd. itd.

Poslužujte se naše tvrdke!